23 AĞUSTOS 1987 YIL:5 SAYI:33 700 TL. (KDV dahil)

nokta

ÖZAL İLE TOSKAY'IN TELEFON KAVGASI

SAKALLI BEBEĞİN ESRARI

Kıyamet, kime göre ne zaman kopacak?

KİŞİLİK ÇİZGİSİ

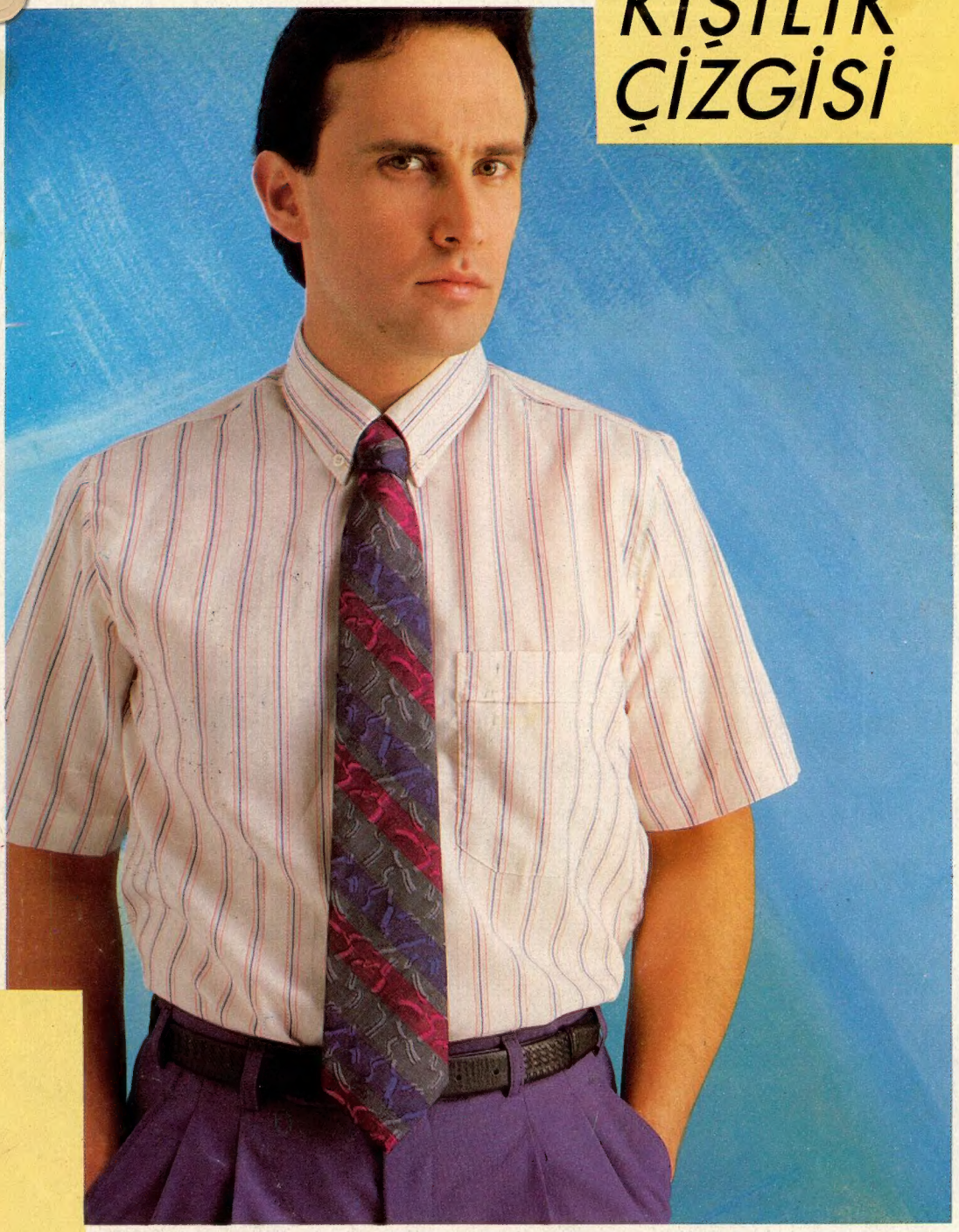

ANTALYA
BAKIRKÖY
DENİZLİ
ISPARTA
İZMİR
ÜSKÜDAR

mithat

ATT

İÇİNDEKİLER

TÜRKİYE

Pentagon raporu-87 12
Emniyet'e su yok 15
Özal'a sansür 16
Turistik dayak 18
Söyleşi: Oltan Sungurlu 20
Bir sigorta şirketinin ölümü 22
Vatanında vatansız sendikacı 24

DÜNYA

İran'ın yeni dış politikası 28
Troçki aklanırken 31
Hollywood'un soyağacı 33
Son Çin İmparatoru'nun inanılmaz yaşamı 34

EKONOMİ

Ekonomi gözetim altında 38

KAPAK

Kıyamet ertelendi 44
Kıyamet için ünlüler ne dedi 47

TOPLUM

Çölaşan-Cenkci kavgası 52
Yabancılar haklarını arıyor 58
Türkiye'nin ilk yeşili 60
Aşkın simyası 62

KÜLTÜR—SANAT

Söyleşi: Şahika Tekand 64
He-Man: Güç bende artık 66
Mao, Kutsal Kitap'a karşı 68

İZLENİMLER

Eski Ankara 72

SPOR

Deutschen raus 76

DİĞER BÖLÜMLER

Nokta'dan 5
Ne Nerede 6
Panorama / Türkiye 26
Panorama / Dünya 36
Günlerin Getirdiği 40
Mektuplar 78
Bulmaca 80
Test 81
Kutu Kutu 82

Kapak Fotoğrafı: Muhlis Hasa Merve İldeniz ve Burcu

Kıyamet ertelendi

Bazı gazetelerin "kıyamet habercisi" olarak tanıttığı sakallı bebek bir anda tüm Türkiye'nin konuşma konusu oldu. Nedense Tan gazetesinin haber kaynaklarından başkasının görmediği "sakallı bebek", yine aynı gazeteye göre "öldürüldü." **Nokta,** bu hafta kapak sayfalarını sakallı bebeğin "esrarı"na ve çeşitli kesimlerin kıyamete ilişkin görüşlerine ayırdı.

(Sayfa 44)

Kalemlerinden kan damlıyor

Emin Çölaşan'ın "Önce İnsanım Sonra Gazeteci" kitabıyla başlayan Cenkci-Çölaşan tartışması karşılıklı ağır suçlama ve yanıtlarla sürüyor. Cenkci'nin Bayram gazetesindeki başyazısına karşılık Çölaşan'ın yanıtları. Ve Cenkci'nin bu yanıtlara yanıtları.

(Sayfa 52)

Pentagon raporu-87

Türkiye, resmen ilan edilmemiş yeni bir ittifakla karşı karşıya. Dışişleri Bakanlığı çevrelerine göre, Sovyetler Birliği'nin perde arkasından yönettiği ittifakta Bulgaristan ve Yunanistan var. Suriye ise tavrını gelişmelere göre belirleyecek.

(Sayfa 12)

Turistik dayak

Turizm Bakanlığı'nın davetlisi olarak Erzurum'a giden Alman ARD Televizyonu Türkiye temsilcisi Gabriele önce otelde dövüldü, sonra da karakoldan "cinsi münasebet testi"ne gönderildi.

(Sayfa 18)

"Oyuncu civa gibi olmalı"

87-88 sinema mevsiminin iddialı yapımlarının birçoğunda yeni bir kadın yüzü bekliyor bizi: Şahika Tekand. Üstelik salt bir yüz değil, yeni bir oyunculuk anlayışının da öncüsü **Tekand.**

(Sayfa 64)

Emniyet'e su yok

İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün İSKİ, TEK ve PTT gibi kamu kuruluşlarına borcu bir milyarı geçiyor. Emniyet'in İSKİ'ye olan 137 milyonluk borcu nedeniyle de suları kesildi.

(Sayfa 15)

GÜMÜLDÜR ÖMÜR BELDESİ 88 YAZINA HAZIRLANIYOR.

Gümüldür Ömür Beldesi'nde bir canlılık, bir hareket, bir heyecan var bugünlerde...
Elektrik, su getiriliyor... Yollar yapılıyor... Çevre düzenleniyor...
Villaların yapımı devam ediyor.

Derhal tapu 40 ay vade

- Villalar ve daireler 1988 Ağustos ayından itibaren partiler halinde teslim edilecektir. Sitenin tümü 1989'da tamamlanmış olacaktır.
- Kooperatifimize Silahlı Kuvvetler Mensupları ve yakınları ile sivil vatandaşlarımız ortak olabilir.

Yüzme havuzuyla, göletiyle, termal tesisleriyle, oyun ve spor alanlarıyla, yat limanıyla, içinde saunası, restoranı, barı, diskoteği, gazinosu olan turistik tesisleriyle Gümüldür Ömür Beldesi'nde insanoğlu bambaşka bir dünyanın temelini atıyor.
Gelin. Seçin. Sizin de bu dünyada bir villanız olsun.
İsterseniz daireniz olsun.
Gümüldür Ömür Beldesi'nde seçkin komşularınıza, ailenize ve size layık bir yaşam biçiminiz olsun.

A TİPİ VİLLA (3 ODALI)		B TİPİ VİLLA (2 ODALI)		A TİPİ APART OTEL (3 ODALI)		B TİPİ APART OTEL (2 ODALI)	
İhale edilmiş kesin fiyatı	: 28.850.000,-	İhale edilmiş kesin fiyatı	: 21.570.000,-	İhale edilmiş kesin fiyatı	: 28.697.000,-	İhale edilmiş kesin fiyatı	: 19.135.000,-
Ödeme süresi	: 40 Ay	Ödeme süresi	: 40 Ay	Ödeme süresi	: 40 Ay	Ödeme süresi	: 40 Ay

"Kooperatifte Güvence"

S.S. SUBAY, ASTSUBAY, MEMUR TOPLU KONUT YAPI KOOPERATİFİ

Tel: 338 02 38 338 16 85 - 338 16 87 Telex: 29 039 Suex Tr Telefax: 345 01 50
ANKARA ŞUBESİ : Atatürk Bulvarı 233/6 Kavaklıdere - Ankara
Tel: 167 69 58 - 167 53 32 Telex: 45 180 Kbon Tr Telefax: 168 19 30
İZMİR ŞUBESİ : 1. Kordon 336/2 Alsancak - İzmir Tel: 22 09 77 Telefax: 22 09 77

DİĞER İNŞAATLAR

1- ***Çengelköy Konutları****'nın inşaat ihalesi yapılmıştır.*
2- ***Maltepe Konutları*** *Eylül 1987'de teslim edilecektir. Kayıtlar bitmiştir. Tapuları verilmektedir.*
3- ***Pendik Konutları*** *inşaat devam etmektedir. Kayıtlar bitmiştir. Kat irtifakı tapuları verilecektir.*

Gümüldür ÖMÜR BELDESİ
"doğanın insana hediyesi.."

REPAŞ

"Halk sağlığını yakından ilgilendiren bu konuyu araştırmak için gösterilen çabayı takdirle karşıladığımı belirtmek isterim.

Konu ile ilgili sizde mevcut olan belge ve bilgilerin tamamının bakanlığımıza intikali halinde gereken her türlü işlemin eksiksiz yapılacağına bilginizi ve olayın üzerine gitmekte kararlı olan bakanlığımıza yardımcı olmanızı önemle rica ederiz..."

Hafta içinde **Nokta**'ya gelen yukarıdaki mektubun altında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mustafa Kalemli'nin imzası doğrusu bizleri gerçekten sevindirdi. Söz konusu mektup, dergimizin birkaç hafta önce, hiçbir tıbbi gerekçesi olmadan tümüyle kâr için yapılan ve insan sağlığını hiçe sayan "Naylon Ameliyatlar" başlıklı kapağımızla ilgiliydi. O sayımızda, bu tür "tüccar doktorların" gün ışığına çıkmasını, gerçek doktorların da istediğini belirtmiş ve şu notu düşmüştük: "Örnek olaylarda adı geçen tüm doktorların ve hastanelerin isimleri bizde saklıdır. Gerektiğinde ilgililere vermeye hazırız..."

Toplumsal yaralara vurduğu neşterle her olayda ses getiren **Nokta** çalışanları olarak, Sübyan Koğuşları örneğinde olduğu gibi, bu kez de insan sağlığı ile oynayanlara önemli bir "şamar atılmasını" tüm kalbimizle diliyoruz. Bu nedenle, sayın Kalemli'nin mektubu bizleri son derece sevindirdi. Elimizdeki tüm bilgileri ve belgeleri bakanlığa vereceğiz... Sonucunun da takipçisi olacağız...

.....

Nokta'nın bu haftaki kapağı ise kamuoyunun büyük bir kısmını günlerce konuşturan "Sakallı bebeğin kıyamet kehaneti"ni ironik bir yaklaşımla ele alıyor... Büyük kitleleri günlerce konuşturan bu "yarı gırgır" haberin aslı nedir?"

Aslı, aslında, **Nokta**'nın diğer haberlerinin içeriğinde gizli galiba... Örneğin Alman ARD Televizyonu muhabiri Gabriele Ohl'un Erzurum'da Turizm Bakanlığı'nın davetlisi olarak gittiği bir otelde erkek arkadaşı ile birlikte dövülüp, "cinsi münasebet" testine gönderilmesi... Gabriele'nın başına gelenler gerçekten pişmiş tavuğun başına gelmez. (Pişmiş tavuğun başına afiyetle yenmekten başka ne gelirse...) Üstelik zavallı Gabriele'nın Erzurum'da bulunmasının nedeni ise, ülkesinde Türkiye'nin tanıtımını yapmak...

İşte size bu haftaki **Nokta**'dan bir başka anektot: Cezaevlerindeki mahkûmların açlık grevleri sürüyor... Aileleri tutuklanıyor... Hafta boyunca gazete manşetleri bu konuyu işliyor... Adalet Bakanı Oltan Sungurlu ise, aynı konuda **Nokta**'ya şunları söylüyor: "İnanın bizim mahkûmlarımızı Batı'daki cezaevlerinden birine nakletsek mutsuz olacaklarını adım gibi biliyorum..."

Ve Türkiye'den bir başka "garabet." İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün suları İSKİ tarafından kesiliyor. İSKİ görevlilerinden biri bu konuda şunları söylüyor: "Kesmek öyle kolay değil... Neredeyse döveceklerdi bizi..." Emniyet görevlilerinin yanıtı ise ilginç "Sırtları mı kaşınıyor... Kesecek başka yer mi bulamadılar?.."

Eh... Bütün bunların yaşandığı ülkede, bir sakallı bebek mi eksik... Varsın o da olsun...

Arda Uskan

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları A.Ş. ve Süreli yayınlar A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı
Ercan Arıklı

YAYIN KURULU BAŞKANI Dr. Adil Özkol
YAYIN KURULU Ayşim Alpman, Ayşenur Arslan, Duygu Asena, İpek Çalışlar, Aycan Giritlioğlu, Gülay Göktürk, Deniz İnsel, Güldal Kızıldemir, Dr. Salih Memecan, Mustafa Özyürek, Hıncal Uluç, Arda Uskan, Hilmi Yavuz
SORUMLU YAYIN YÖNETMENİ Arda Uskan
ANKARA TEMSİLCİSİ Aycan Giritlioğlu
YAYIN YÖNETMEN YARDIMCILARI İpek Çalışlar, Gülay Göktürk
GÖRSEL YÖNETMEN Salih Memecan
İSTİHBARAT ŞEFLERİ Korhan Atay (İstanbul), Nurcan Akad (Ankara)
HABER ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ Güldal Kızıldemir, Nadire Mater
ÖZEL HABER BİRİMİ Dürin Ababay (Şef), Neyyire Özkan, Hakan Akçaoğlu.
DIŞ HABERLER Ayşim Alpman, Aydın Demirer, Viki İzrail
EKONOMİ Şaziye Karlıklı, Gülçin Tahiroğlu
KÜLTÜR SANAT Sungu Çapan

YAYIN DANIŞMANI Engin Ardıç
ARAŞTIRMA Ergun Hiçyılmaz
TEKNİK SEKRETER Tahsin Armağan
BÜROLAR İstanbul: Haşmet Babaoğlu, Ali Boratav, Ayşe Baştürk, Ruşen Çakır, Ceylan Göllücü, Alper Görmüş, Sinan Hıncal, Eren Külahlı, Leyla Olça, Mahmut Övür, Serhat Öztürk, Hümeyra Özalp, Can San, Itır Şahingiray, Emin Tanrıyar, Mehmet Yalçın, Ahmet Turhan Altıner

Ankara: Hıdır Göktaş, Erdal Kılıçoğlu, Cengiz Kuşçuoğlu, Haluk Müftüoğulları, Sevkuthan Nevsuhan, Hüsevin Sentürk, Nuray Şirin, Nezih Tavlaş, Kemal Bağlum
İzmir: Ahmet Kökçü
Yurtdışı: ALMANYA: Yağmur Atsız, İNGİLTERE: Merih Çolakoğlu, İSVEÇ: Abdullah Görgün, YUNANİSTAN: Mihail Vasiliadis, KIBRIS: Serdar Saydam
GÖRSEL BÖLÜM Nihan Bilkay (Görsel Yön. Yrd.), Emre Ulaş (Grafik/İllüstrasyon), Ali Aydın (Prodüksiyon)

FOTOĞRAF Adem Altan, Deniz Doğan, Erzade Ertem, Erik Molberg Hansen, Batuhan Kıran, Ümit Kırdil, Süleyman Tel, Mehmet Tel
TEKNİK ŞEFLER Necati Güngör (Düzelti), Yurdakul Işıtman (Renk Ayrımı)
Serpil Köse (Dizgi), Fazıl Mecit (Pikaj-Montaj), Yalçın Salur (Kamera)
KATKIDA BULUNANLAR Pertev Atasay, Hakkı Deveci, Hande Ergenç, Ayça Gülsoy, Ayşen Gür, Hızır Tüzel, Ali Rıza Kuranel, Levent Boyacıoğlu, Gül Büyükbeşe, Can Karakaş, Ayşe Sazak, UBA
ADRES Gelişim Yayınları, Levent - İstanbul Tel: 169 66 80 (20 Hat) TELEX: 26510
REKLAM İÇİN TELEFON 169 66 80
ANKARA BÜROSU Atatürk Bulvarı, 85/12, Kızılay - Ankara Tel: 33 07 40 (3 Hat) TELEX: 42008
İZMİR BÜROSU İzmiroğlu İşhanı Kat: 4 No: 404 Konak - İzmir Tel: 25 85 79
BASILDIĞI YER GE-PA Basım Sanayii ve Ticaret A.Ş.
DAĞITIM Hürriyet Holding A.Ş.

GELİŞİM

BAŞKAN YARDIMCISI / Finansman Ümit Umar, **BAŞKAN YARDIMCISI / İdare-Reklam** Deniz İnsel, **HALKLA İLİŞKİLER VE ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ** Fatoş Erbil, **SATIŞ MÜDÜRÜ** Yıldırım Ünverdi, **TEKNİK MÜDÜR** Güman Birincioğlu, **DIŞ İLİŞKİLER MÜDÜRÜ** Ayşe Karabece

KİTAP

BİR JAPON MUCİZESİ, anılar, Akio Morita, İlgi Yayınları, İstanbul, 1987, 336 sayfa.

Bu kitabın yazarı, Japonların Vehbi Koç'u sayabileceğimiz, ama ünü dünyanın dört bucağına yayılmış bir işadamıdır: Akio Morita. Morita, çokuluslu bir şirket olan Sony'yi, İkinci Dünya Savaşı'nın külleri üzerine kurmuş ve zamanla dev bir kuruluş haline getirmiştir. İşte Time dergisinin 11 yıl Tokyo bürosunun müdürlüğünü yapmış Edwin M. Reingold'la Japonya'nın tanınmış gazetecilerinden Mitsuko Shimomura'nın katkılarıyla ortaya çıkan bu kitapta, başarılarının içyüzünü belgeleriyle anlatan Morita, içtenliği ve insansever hasletiyle de ayrıca dikkati çekiyor.

Otuz yıl sonra...

KAÇKINLAR, Ferit Edgü'nün öyküleri, Ada Yayınları, 106 sayfa.

BUNALTI, Demir Özlü'nün öyküleri, Ada Yayınları, 118 sayfa.

BIRAKILMIŞ BİRİ, Orhan Duru'nun öyküleri, Ada Yayınları, 135 sayfa.

Ada Yayınları başlattığı "İlk Kitaplar" adlı yeni bir diziyle Ferit Edgü, Demir Özlü ve Orhan Duru'nun ilk yapıtlarını, yıllar sonra yeniden okur önüne çıkardı. Bu üç yapıttan Demir Özlü'nün "Bunaltı"sının ilk basımı 1958 tarihli, Ferit Edgü'nün "Kaçkınlar"ıyla, Orhan Duru'nun "Bırakılmış Biri"siyse ilk kez "a dergisi" kuşağının kendini hissettirmeye başladığı yıllardan 1959'da yayınlanmış. Böylece bu üç yapıtın ikinci basımları, çeyrek yüzyılı aşkın bir tarih diliminden sonra gerçekleşmiş oluyor. Kuşkusuz, her üç yapıtın da bunca zaman sonra birlikte yeniden okura sunulması bir rastlantı değil. Yayınlandıkları yıllarda, edebiyatımıza egemen "gerçekçilik" anlayışının günümüzde artık alışılmış olması da bu konuda yazarlarımızı yüreklendiren önemli bir etken sayılabilir belki. Bugün artık ustalık dönemlerinin ürünlerini veren üç öykücümüz de, bu ilk yapıtlarına eleştirel bir gözle bakmalarına karşın, onları yadsıma yoluna sapmıyor; günahları ve erdemleriyle ilk gençlik çabalarına bilinçle sahip çıkıyorlar. Ellili yıllarda, gelişen bir edebiyat akımının "öncü" ürünleri sayabileceğimiz, "Kaçkınlar", "Bırakılmış Biri" ve "Bunaltı"yı, yeni kuşakların da okuma olanağı bulması açısından gün ışığına çıkmalarının ayrıca yararlı olduğu kuşkusuz... Öykülerini ikinci kez yayınlarken önemli sayılacak bir düzeltme işlemine gerek görmediklerini vurgulayan Duru, Özlü ve Edgü, yapıtlarının özgün yapısını koruma titizliğini olumlu bir tavır olarak sergiliyorlar. Orhan Duru'nun şu sözleri, yazarın öykücülük anlayışını yansıtması bakımından altı çizilecek nitelikte: "O yıllardaki düşüncelerimden caymış değilim. Öykünün kendi gerçekleri, güncel gerçekten, toplumsal ve bireysel gerçeklerden farklı şeyler. Yüce gerçeği, ancak başka yollardan, kimi zaman güncel gerçeklerden yola çıkarak, ama ondan uzaklaşarak, onu ayrıntılarından temizleyerek yakalayabiliriz ancak. Eskiden kurgu, yani fiction'un erdemine inanıyordum, bugün de inanıyorum." Evet, bugün çoktan ellinci yaş sınırına dayanmış bulunan 50 kuşağı yazarlarının üç yapıtı yeniden okur karşısında; şimdi söz, değişen toplum içindeki yeni okurların...

SUYA SABUNA DOKUNARAK II. Yalçın Pekşen, Cep Kitapları, İstanbul 1987, 228 sayfa.

Yalçın Pekşen son yılların en popüler mizah yazarlarından. "Yarası olanı gocunduracak tarzda"ki mizahı ile geniş okuyucu kesiminin ilgisini topluyor. Pekşen'in bu kitabı ilk baskısı 1980 yılında yapılan kitabın bir devamı niteliğinde. Yalçın Pekşen bu kitabın ikinci baskısını yapmaya fırsat bulamadan kitap 12 Eylül müdahalesiyle birlikte, eski siyasilerden söz ettiği için yayın yasağı kapsamına girmiş. Bu baskı eski kitabın güncelliğini kaybetmemiş bölümlerini muhafaza ederek yeni bölümlerin eklenmesinden oluşmuş. Kitabın içinde ayrıca İsmail Gülgeç'in karikatürleri de var.

ÇAĞDAŞ TÜRK EDEBİYATI, Şükran Kurdakul, Broy Yayınları, İstanbul, Eylül 1987, iki cilt, I. Meşrutiyet

En çok satan kitaplar

1. **Kadının Adı Yok,** deneme, Duygu Asena, Afa Yayınları (2)
2. **Önce İnsanım Sonra Gazeteci,** Emin Çölaşan, Tekin Yayınları (1)
3. **Kendine Ait Bir Oda,** Virginia Woolf, Afa Yayınları (4)
4. **Müebbet Türküsü,** şiir, Nevzat Çelik, Alan Yayıncılık (3)
5. **Koku,** roman, Patrick Süskind, Can Yayınları (6)
6. **Bir İhtilal Daha Var,** Örsan Öymen, Milliyet Yayınları (—)
7. **Hepinizi Öpüyorum,** Daniel Cohn-Bendit, Metis Yayınları (10)
8. **Kim Kazandı Kim Kaybetti,** inceleme, Osman Ulagay, Bilgi Yayınevi (—)
9. **Kırk Oda,** öykü, Murathan Mungan, Remzi Kitabevi (—)
10. **Yalan Roman,** Emile Ajar, Can Yayınları (12)
11. **Gülün Adı,** roman, Umberto Eco, Can Yayınları (8)
12. **Biz Devrimi Çok Sevmiştik,** Dany Cohn-Bendit, Afa Yayınları (11)
13. **Suya Sabuna Dokunarak II,** anlatı, Yalçın Pekşen, Cep Kitapları (15)
14. **Gülünün Solduğu Akşam,** anı, Erdal Öz, Can Yayınları (—)
15. **Hoşçakal Umut,** roman, Ayla Kutlu, Bilgi Yayınevi (9)

Bu listenin oluşturulmasında bilgilerine başvurduğumuz kitabevleri: İstanbul'da **Akademi, Acar, Deniz, Gençlik** ve **Nezih,** Ankara'da **Bilgi, Dost, İlhan-İlhan, Dönüşüm** ve **İmge,** İzmir'de **Dost, İleri** ve **Yavuz,** Antalya'da **Akdeniz.** (Parantez içindeki sayılar, kitabın bir hafta öncesinin sıralamasındaki yerini belirtmektedir.)

Dönemi 592 sayfa, II. Cumhuriyet Dönemi 823 sayfa.

Şükran Kurdakul'un **Çağdaş Türk Edebiyatı,** adlı iki ciltlik edebiyat tarihi kitabı yayınlandı. Meşrutiyet Dönemi'ni (1900-1923) kapsayan ilk cildi Eylül 1986'da basılan kitabın, Cumhuriyet Dönemi'ni (1923-1950) ele alan ikinci cildi ise Mart 1987'de baskıya girmişken, yayıncılığımızı gitgide bir "karabasan" gibi bunaltan kâğıt yokluğu nedeniyle ancak temmuz ayında yayınlanabildi. Broy Yayınları'ndan çıkan ve iki cilt olarak satışa sunulan kitabın ikinci cildi (Cumhuriyet Dönemi) ayrıca büyük boyda basıldı. Meşrutiyet Dönemi'nin ilk basımı 1976'da (May Yayınları) yapılan kitabın Cumhuriyet Dönemi bölümü "Kurtuluş Savaşı'nın Utkusu: Yeni Türkiye" başlığı altında dönemin tarihsel- toplumsal portresi çizilerek başlıyor. Edebiyat ve düşün dünyamızı hazırlayan koşulların, dergiler çevresinde oluşan düşün ve edebiyat akımlarının incelenip değerlendirildiği bu geniş ve ayrıntılı girişi sırasıyla şiir, öykü-roman, deneme-eleştiri, edebiyat tarihi, tiyatro, düşün türlerinde yapıtlar veren yazarların incelenmesi, edebiyat tarihi içindeki yerlerinin belirlenmesi ve ürünlerinden örnekler izliyor. Şiirde Nâzım Hikmet, A. H. Tanpınar, Kemalettin Kamu, A. K. Tecer, E. B. Lav, Ö.B. Uşaklı, N.F. Kısakürek, A.N. Asya, B.K. Çağlar, A.M. Dranas, H.İ. Dinamo, A.H. Çelebi, C.S. Tarancı, Z.O. Saba, Rıfat Ilgaz, Âşık Veysel, B.R. Eyuboğlu, Celâl Sılay, F.H. Dağlarca, O.V. Kanık, Oktay Rifat, M.C. Anday, İlhan Berk, Cahit Irgat, B. Necatigil, A. Kadir, C. Külebi, O. M. Arıburnu, N.U. Akgün, C.A. Kansu, Salâh Birsel, N. Niyazi Akıncıoğlu, S.K. Aksal, Ö.F. Toprak, N. Cumalı, Enver Gökçe, Mehmed Kemal, Özdemir Asaf, Attilâ İlhan incelenip değerlendirilirken şairlerin kişiliklerini dışa vuran bazı şiirleri de sergileniyor. Öykü-Roman'da M.Ş. Esendal, Halikarnas Balıkçısı, Sabahattin Ali, K.H. Korat, Sait Faik, A.H. Tanpınar, Reşat Enis, Kemal Tahir, B.S. Kunt, İlhan Tarus, S.Ağaoğlu, K. Bilbaşar, U.N. Yiğiter, Samim Kocagöz, Orhan Kemal, Oktay Akbal, Aziz Nesin, Tarık Buğra, Haldun Taner öykü ve romanlarından örnekler sunularak tartışılıp yorumlanıyor. Deneme - Eleştiri'de Nurullah Ataç, S.K. Yetkin, S. Eyüboğlu, Vedat Günyol, Mehmet Kaplan, Hüsamettin Bozok, Kemal Sülker ve Fahir Onger'in eleştirimizin gelişmesindeki katkıları incelenerek tipik deneme ve eleştirilerine yer veriliyor. Edebiyat Tarihi'nde İ.H. Sevük, A.N. Tarlan, A. Caferoğlu, N.S. Banarlı incelemelerinin yanı sıra, A.S. Levend, A.Gölpınarlı, P.N. Boratav, A.H. Tanpınar'ın edebiyat tarihçiliğimizdeki yerleri, yazılarından örneklerle belirleniyor. Düşün'deyse M.A. Ayni, F.R. Atay, Peyami Safa, R.O. Arık, Z.F. Fındıkoğlu, Sabiha Sertel, H.Z. Ülken, Ş.S. Aydemir, Behice Boran, Nusret Hızır, Niyazi Berkes, Nadir Nadi ve N.F. Kısakürek'in düşün edebiyatımızın gelişmesindeki çabaları değerlendiriliyor, dönemleri içinde önem kazanan yazılarından örnekler sunuluyor. Şükran Kurdakul'un iki ciltlik **Çağdaş Türk Edebiyatı,** sözcüğün tam anlamıyla kaynak eser niteliğinde, edebiyatla özellikle yakından ilgilenenlerin edinmeleri gereken bir kitap.

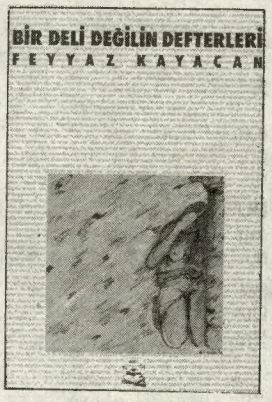

BİR DELİ DEĞİLİN DEFTERLERİ, öyküler, Feyyaz Kayacan, Eleştiri Yayınevi, İstanbul 1987, 128 sayfa.

Edebiyatımızda 50 kuşağı öykücüleri arasında ayrıksı ve özgün bir ad olarak tanınan Feyyaz Kayacan'ın beş öyküden oluşan bu yeni kitabı, üretkenliğini sınırlı tutma yolunu yeğleyen yazarın 1969-1986 arası döneminin ürünlerini kapsıyor. 1958'deki "Şişedeki Adam"-dan bu yana gerçeküstücülüğü ve humoru yapıtlarının temelinde kullanagelen Feyyaz Kayacan, bu özelliklerinden kaynaklanan özgünlük ve ilginçlik çizgisini **Bir Deli Değilin Defterleri**'nde de sürdürüyor. Yıllardır Londra'yı mesken tutmuş ve kendine özgü bir anlatım tutturmuş bu yazarımızı yeni kuşakların tanıması bakımından iyi bir fırsat bu kitap.

GÜLEREK, Refik Erduran'ın Gençlik Anıları, Cem Yayınları, İstanbul 1987.

Oyun yazarı ve gazeteci Refik Erduran "ömrünün en uyduruk senaryolarda bile rastlanmayacak tuhaf fırtınalarla geçen ilk otuz yılını" **Gülerek** adını verdiği yeni kitabında topladı. **Gülerek**'in girişinde Erduran ömründe hiç anı defteri olmadığını, sistemli bir biçimde not tutmadığını, mektup ve gazete kupürü biriktirmediğini hatta hatta fotoğraf albümlerine bile bakmaktan hoşlanmadığını açıkladıktan sonra, "hep merak etmişimdir, insanlar niçin yazarlar?" diye soruyor. Geçmişi kaleme almaya bu denli karşıyken neden anılarını topladığı bu kitabı ortaya koymasınınsa bir gazete yöneticisinden gelen "anılarını yaz" isteği üzerine olduğunu belirtiyor. İşte bu istek başından sonuna hem düşünerek hem de gülerek keyifle okunan **Gülerek**'in gerçekleşmesinin ana nedeni olmuş. Çoğu ilk kez okur karşısına çıkan fotoğraflarla da bezenmiş Erduran'ın bu son kitabı ömrünün kıssasından aldığı hisseleri gençlere sunmanın belki yararı olur diyen, bir yazarın yaşamından ilginç kesitler veriyor.

İSTİM ARKADAN, RADYASYON ÖNDEN GELDİ, inceleme, Reşit Aşçıoğlu, İstanbul 1987, 288 sayfa.

Gazeteci-yazar Reşit Aşçıoğlu, yayın dünyamızda önemli bir boşluğu doldurarak, bilim konularını herkesin anlayabileceği bir dil ve sunuşla derlemeyi sürdürüyor... Aşçıoğlu'nun bu yönde ilk kitabı olan **Düyun-u Fünun-u Umumiye, ya da Fenden Borçlu Batıya Geçmek** adlı eserinin ardından, bu kez de **İstim Arkadan, Radyasyon Önden Geldi** adlı incelemesi yayınlandı. İlk eserinde Batı'daki bilim, teknoloji ve sanayi devrimini kaynaklarından alıp günümüze dek özetleyen yazar, bu kez de atom, nükleer fizik, radyasyon, elektronik gibi konulara eğilmiş... Her iki kitap da bol resimli, keyifle okunan, eğitici ve okullarımızda eksik bırakılan bilim öğretimini tamamlayıcı nitelikte...

SİNEMA

ÜNLÜ YÖNETMENLER VE FİLMLERİ. Geçtiğimiz hafta Beyoğlu Emek Sineması'nda "Ünlü Yönetmenler ve Filmler" başlığı altında başlatılan ilginç toplu gösteri bu hafta da devam ediyor. Bu haftanın programında, pazartesi Federico Fellini'nin **Amarcord** (Bruna Zanin, Magali Noel), salı Atıf Yılmaz'ın **Asiye Nasıl Kurtulur** Müjde Ar, Ali Poyrazoğlu), çarşamba Roman Polanski'nin **Tess** (Nastassia Kinski, Peter Firth), perşembe, Şohei İmamura'nın **Narayama Türküsü-The Ballad of Narayama** (S. Sakamoto, K. Ogata), Cuma François Truffaut'nun **400 Darbe-Les Quatre-Cents Coups** (Jean Pierre Leaud), cumartesi Volken Schlöndorff'un **Teneke Trampet-Die Blechtrommel** (David Bennett, Angela Winkler, Mario Adorf) ve pazar günü de Liliana Cavani'nin **Gece Bekçisi-The Night Porter** (Dirk Bogarde, Charlotte Rampling) yer alıyor.

Fellini'nin başyapıtı "Amarcord" Emek'te gösteriliyor

GERİLİM FİLMLERİ. Bu hafta Ankara Kızılırmak Sineması'nda üç gerilim filmi gösterime sunuluyor. Robert Benton'un **Gece - Still of the Night** (Meryl Streep, Roy Scheider, 1981) sürükleyici ve gerilim yaratabilen bir film. Alfred Hitchcock'un 1963 yapımı ünlü **Kuşlar - The Birds'**i (Rod Teylor, Tippi Hedren) geçtiğimiz yıllarda televizyonda da gösterilmişti. John Boorman'ın James Dickey'in romanından uyarladığı **Kurtuluş - Delivrance** (John Voight, Burt Reynolds 1971) ise şimdiden çağdaş sinema klasikleri arasına karışmış bir yapıt.

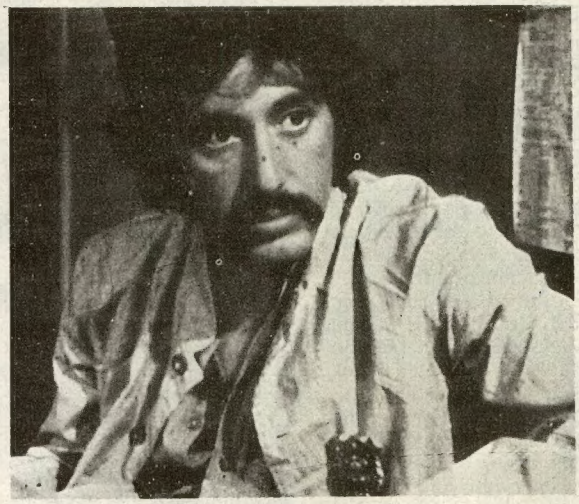

"Serpico" Al Pacino'nun başarılı olduğu filmlerden

MODA SINEMASI'nda bu hafta her gün dönüşümlü olarak şu filmler gösteriliyor: Sydney Lumet'in **Serpico** (Al Pacino 1972), James Bridges'in **Dünyanın Kaderi-The China Syndrome** (Jane Fonda, Michael Douglas, 1980), Sydney Pollack'ın **Bulunduğumuz Yol-The Way We Were** (Robert Redford, Barbara Streisand, 1973) ve **Yanlış Karar-Absence of Malice** (Paul Newman, Sally Field, 1981).

Lemmon, Fonda ve Douglas "Dünyanın Kaderi"nde

TİYATRO

İSTANBUL BELEDİYESİ ŞEHİR TİYATROLARI. 1 Ekim'de tiyatro mevsimine girecek olan Şehir Tiyatroları, Harbiye'de Heinrich Böll'ün **Katherina Blum'un Çiğnenen Onuru,** Üsküdar'da Reşat Nuri Güntekin'in **Hançer** ve Fatih'te Ruzzante'nin **Çulsuzlar'**ı ile perdelerini açacak. Ekim ayı içinde daha sonra Ferhan Şensoy'un sahneye koyacağı Haldun Taner'in **Keşanlı Ali Destanı,** Işıl Kasaboğlu'nun sahneye koyacağı Goldoni'nin **İki Efendinin Uşağı,** Perihan Tedü'nün sahneye koyacağı Recep Bilginer'in **Kıskanç** ve Hakan Altıner'in sahneye koyacağı Vedat Türkali'nin **Dallar Yeşil Olmalı** adlı oyunları başlayacak. Öte yandan Nobel sahibi Afrikalı yazar Wole Soyinka'nın merakla beklenen **Afrikalı Peygamber**'ini Fransız kadın yönetmen Line Hatchuel sahneye koyacak. Ayrıca 4. yılına girecek **Lüküs Hayat** operetiyle, Çehov'un **Vişne Bahçesi** ve Claude Magnier'in **Döne Döne**'si bu mevsim de sahnelenecek.

İST. DEVLET TİYATROSU

Yeni Tiyatro mevsiminde İstanbul Devlet Tiyatrosu, aralarında Orhan Asena'nın **Tohum ve Toprak,** Sadık Şendil'in **Yedi Kocalı Hürmüz,** Molière'in **Cimri,** Shakespeare'in **Kuru Gürültü,** İonesco'nun **Macbett,** Dürrenmatt'ın **Yaşlı Hanımın Ziyareti,** Shaffer'in **Güneşin Avı,** Pomerance'ın **Fil Adam,** Adamov'un **Herkes Herkese Karşı,** Müge Gürman'ın **Cadılar Macbeth**'i, Pavel Rohout'un George Orwell'den adapte ettiği **1984** ve Pirandello'nun **Altı Şahıs Yazarını Arıyor**'unun da yer aldığı çeşitli oyunları sahnelemeyi planlıyor. Bozkurt Kuruç'un müdürlüğe atandığı İstanbul Devlet Tiyatrosu, çocuk temsillerinde Fevzi Güvenç'in **Ben Bir Kral Olsaydım** ile Aldo Givonetti'nin **Mario ile Ejder**'ini genç izleyicilere sergileyecek. İstanbul Devlet Tiyatrosu ayrıca Almanya'da **Yedi Kocalı Hürmüz**'ü ve Yugoslavya'da çağrılı olduğu Belgrad **Bitef Tiyatro Şenliği**'nde **Cadılar Macbeth**'ni de sahneye koyacak.

"Gece-Still of the Night" Robert Benton'un gerilim denemesiydi

16 AĞUSTOS Pazar

TV1

12.00 Açılış
12.01 Haberler
12.15 Voltron
12.45 Pazar Sineması "Sevgi Yol Gösterir"
14.15 Sohbet
14.30 Virginia
15.15 Pazar Konseri
16.15 Himalaya'lara Yolculuk 3
17.15 Televizyonda Sinema "Waco"
19.00 Müzik Demeti
19.30 Petro
20.30 Haberler
21.15 TV Filmi "Süslen Berberi"
22.10 Spor
23.10 Hanlon
24.00 Haberler
00.10 Kapanış

TV2

19.50 Açılış ve Program
19.51 Tıcky-Tocky
20.15 Hava Kurdu-5
21.00 Müzik
21.30 Haberler
22.00 Mc Gyver'in Maceraları
22.45 Pazar Eğlencesi
23.30 Kapanış

17 Pazartesi

TV1

19.00 Açılış
19.01 Haberler
19.15 He-Man
19.40 Yaz Okulu "Coğrafya"
20.00 İbn-i Sina
20.30 Haberler
21.15 Beşinci Roket - Son
22.10 Gezelim Görelim
23.00 Otel - 6
23.50 Haberler
24.00 Kapanış

TV2

19.50 Açılış
19.51 Galtar
20.15 Balta Ailesi - 1
21.00 Bin Türlü Mavi Akar Boğaziçinden
21.30 Haberler
22.00 Berlin Alexandre Meydanı-6

22.45 Konser "Gökben"
23.30 Kapanış

18 Salı

TV1

19.00 Açılış
19.01 Haberler
19.15 Küçük Prenses-2
19.40 Yaz Okulu "Yaşayan Bedenimiz"
20.00 Üretimde ve Tüketimde Kayıplar-1
20.30 Haberler
21.15 Haberden Habere
22.20 Dikkat
22.30 Televizyonda Sinema "Kaybolan Kadın"
24.00 Haberler
00.10 Kapanış

TV2

19.50 Açılış
19.51 Gelişen Dünya

20.15 Haftanın Dizisi "Sherlock Holmes New York'ta"
21.00 Hobiler-8
21.30 Haberler
22.00 Eğlence -2
22.45 Çalıkuşu-2
23.30 Kapanış

19 Çarşamba

TV1

19.00 Açılış
19.01 Haberler
19.15 Ayıcıklar - 15
19.40 Yaz Okulu "Fizik"
20.00 Eskişehir Halk Eğitim Türk Sanat Müziği Korosu
20.30 Haberler
21.15 Shougun'un Dönüşü- 1
22.10 Zürih Uluslararası Atletizm Şampiyonası
24.00 Dünya Grekoromen Güreş Şampiyonası (Özet Yayın)
00.30 Haberler
00.40 Kapanış

TV2

19.50 Açılış
19.51 Küçümenler Köyü- 7
20.10 Spor
20.25 Müzik Köşesi
20.45 Yazın Yarışalım
21.30 Haberler
22.00 Televizyonda Sinema "Yıldız Savaşı"
23.30 Kapanış

20 Perşembe

TV1

19.00 Açılış
19.01 Haberler
19.15 Yıldızlar Hâkimi-4
19.40 Yaz Okulu "Computer"
20.00 İnanç Dünyası
20.30 Haberler
21.15 Perihan Abla
22.10 İzmir Fuarı'nın Açılışı
22.40 Televizyonda Sinema "Komedi Ustaları"
23.50 Dünya Grekoromen Güreş Şampiyonası (Özet Yayın)
00.20 Haberler
00.30 Kapanış

TV2

19.50 Açılış
19.51 Müzik Bahçesi
20.15 Haftanın Dizisi "Sherlock Holmes New York'ta"- 2
21.00 Sanat-Festival
21.30 Haberler
22.00 Gündem
22.45 Aşk Gemisi-6
23.30 Kapanış

21 cuma

TV1

19.00 Açılış
19.01 Haberler
19.15 Polyanna
19.40 Henderson Kardeşler
20.30 Haberler
21.15 Shougun'un Dönüşü -2
22.10 Tele Tombala
22.55 Türk Sanat Müziği Konseri
23.30 Dantel-8 (Son)
00.20 Haberler
00.30 Kapanış

TV2

19.50 Açılış
19.51 Tango Orkestrası
20.15 Süper Tren -3
21.00 İslam ve Toplum
21.30 Haberler
22.00 Televizyonda Sinema "İtalya'dan Gelen Yabancı"
23.30 Kapanış

22 cumartesi

TV1

14.00 Açılış
14.01 Haberler
14.05 Küçük Nell
14.30 Vahşi Hayat-6
15.15 Görünmez Adam-2
16.00 Bulmaca
16.25 Televizyonda Sinema "Gerçek Peşinde"
18.00 Müzik Yelpazesi
19.00 Kaptan Cook-Son
19.45 Çevre Harekâtı
20.30 Haberler
21.15 Altın Kızlar
21.50 Celal Bayar Özel Programı
22.10 Cumartesi Show
23.00 Televizyonda Türk Sineması "Kızım ve Ben"
00.20 Haberler
00.30 Kapanış

TV2

19.50 Açılış
19.51 Komedi Dünyasından
20.00 Sevimli Yaramaz
20.15 Haftanın Dizisi "Sherlock Holmes New York'ta" -3
21.00 Belgesel "Uçan Sporcular"
21.30 Haberler
22.00 Konser "Villa Lobos"
23.30 Kapanış

TELEVİZYON

TV1 SEVGİ YOL GÖSTERİR. (Love Leads The Way.) Maurice geçirdiği kaza sonucunda kör olunca tüm hayatı değişecektir. İsviçre'de rehber köpeklerin olduğunu öğrenince oraya gidecek ve Dost'la "tanışacaktır." Sonra da rehber köpeklerin Amerika'da da tanınıp bazı haklara kavuşması için yılmadan mücadele edecektir... İlk filmi, 1955 yapımı **Marty** ile Oscar kazanmasının ardından aynı başarıyı pek sürdüremeyerek son yıllarda çeşitli TV filmleri yöneten Delbert Mann'ın imzasını taşıyan **Sevgi Yolu Gösterir**, TRT'nin pazar sabahları için seçtiği tipik çocuk ve aile filmlerinden biri. Hayvan sevgisiyle dolu, duygusal dozu yüksekçe bu TV filminin oyuncularıysa biri eski, diğeri genç kuşaktan, Eva Marie Saint ile Timothy Buttoms. Oldukça yeni olmaktan başka bir "özelliği ve tazeliği" olmayan bir ABD yapımı, 85 dakika.

16 Ağustos Pazar

Bir zamanların esmer bombası Jane Russell

TV1 WACO. Kumarbazların ve haydutların yatağı olan bir kasabada, durumdan şikâyetçi halkın, eski bir suçlu olan Waco'yu

kurtarıcı olarak şerif yapmalarını anlatan bu film, sıradan bir western. Eski silahşör-yeni şerif Waco, kahramanca görevini ifa ederken gönül işlerini de yoluna koyacaktır tabii. **Waco**, Howard Keel'den Jane Russell'a, Wendell Corey'den Brian Donlevy'ye, Terry Moore'dan DeForest Kelly'ye kadar uzanan zengin oyuncu kadrosuyla yine de belli bir ilgi toplayabilir. R.G. Springsteen'in yönettiği film, Hollywood "fabrikasyon"u, önemsiz bir western. 1966 ABD yapımı, 85 dakika.

16 Ağustos Pazar

TV1 **KAYBOLAN KADIN** (The Lady Vanishes). 1979 yapımı bu film, TV'de zaman zaman filmlerini izlemek olanağını bulduğumuz, korku ve gerilim sinemasının büyük ustası Alfred Hitchcock'un İngiltere döneminin en karakteristik ve başarılı filmlerinden, 1939 yapımı **The Lady Vanishes**'in 1979 yapımı yeniden çevirimi. Tatil dönüşü, trende esrarengiz, yaşlı bir kadınla dost olan ve yaşlı kadın ortalıktan sırra kadem basınca kendisini karmakarışık bir casusluk entrikasının göbeğinde buluveren genç bir İngiliz kadınının öyküsünü anlatan **Kaybolan Kadın,** Hitchcock filminin başarı düzeyine pek ulaşamıyor. Anthony Page'in yönettiği, güzel Cybill Shepherd'la yaşlı Angela Lansbury'nin Elliott Gould'la birlikte başrollerini paylaştığı **Kaybolan Kadın,** başarılı bir filmin kırk yıl sonra yapılmış izlenebilir bir kopyası olmaktan öteye gidemiyor. Ancak iki yıl kadar önce TRT ekranlarında Hitchcock'un başyapıtını izleyenlere bir kıyaslama olanağı sağlaması açısından yine ilgiyle **seyredilebilir.** 1979 İngiliz yapımı, 97 dakika.

Cybill Shepherd

18 Ağustos Salı

Vals değil Peter Sellers gösterisi...

TV1 **TOREADORLARIN VALSİ** (The Waltz of the Toreadors). Jean Anouilh'in yarı-klasik, ünlü oyununun İngilizlere ve İngiltere'ye uyarlanmış filmini John Guillermin yönetmiş. Tiyatro sahnelerinde büyük başarı kazanmış oyunun tadını veremeyen filmi, çok formda bir Peter Sellers baştan sona sürüklüyor. Wolf Mankowitz'in senaryosundan çekilen filmde emekliye ayrılan çapkın general Fritzjohn'u canlandıran Peter Sellers, gerçekten görmeye değer bir oyun çıkarıyor. Yergiden eleştiriye gidip gelen bu gülünçlü oyunun mizahı, sahnedeki kadar etkileyici olmasa da, yer yer filmin karelerine yansıyor. İki çirkin kızı, yatalak karısı, emireriyle çevrili, ununu elemiş eleğini asmış ama gözü dünyaya hâlâ doymamış general emeklisindeki Peter Sellers'in tüm çabası, genç metresini oğlundan uzak tutmaya çalışmak. Oyuncu kadrosunda yer alan Margaret Leighton, John Fraser, Cyril Cusack, Prunella Scales ve dönemin cici Fransız yıldızı Dany Robin'in Peter Sellers'e ayak uydurmaya çalıştığı film, tüm ilginç yanlarına karşın dört dörtlük, sürükleyici ve hareketli bir başyapıt değil. Ama bu haftanın fazla bir özelliği olmayan diğer filmleri arasında öne çıkarak ilginç ve izlenmeye değer bir güldürü nitelemesini hak ediyor. Bu haftaki "komedi ustamız" **Peter Sellers size de ekran başında keyifli anlar yaşatabilir.** 1962 İngiliz yapımı, 105 dakika.

20 Ağustos Perşembe

Hitchcock klasiği "Kaybolan Kadın"ın Anthony Page yönetiminde çekilmiş yeniden çeviriminde, 70'li yıllarda ününün doruğunda bulunan aktör Elliott Gould da rol almıştı.

TV2 **YILDIZ SAVAŞI** (Star Crash). **Star Wars**'ın başarısının ardından alelacele tezgâhlanmış, sıradan uzay macerası filmlerinden biri daha. Yeni keşfettiği korkunç silahıyla tüm galaksiye hâkim olmak isteyen "kötü" Kont Zarth'a karşı imparatorun oğlunun önderlik ettiği "iyilerin" savaşımını bir kez daha bu türün en beylik klişeleriyle allayıp pullayan yönetmen Lewis Coates'un, uzayın derinliklerinde geçen serüvenleri John Barry'nin müziğiyle aktaran bu filmi, nitelikli bir bilimkurgu örneği olmaktan çok çocuklara yönelik, önemsiz bir çalışma. Christopher Plummer, Caroline Munro, Marjoe Gortner, Joe Spinnell gibi oyuncuların yanı sıra filmin asıl sürprizi, ülkemizde "Kara Şimşek" adlı diziyle tanınan yakışıklı David Hasselhof'un varlığı olacak herhalde. Yine de **bilimkurgu meraklısıysanız**

"Merhaba Dünya"daki unutulmaz oyunuyla hatırladığımız Peter Sellers "Toreadorlar Vaisi"nde de başarılı

eğer diyecek yok tabii. 1979 ABD yapımı, 91 dakika.

19 Ağustos Çarşamba

"Yıldız Savaşı," Kara Şimşek'in gözüpek yakışıklısı David Hasselhoff'un ilk filmlerinden

TV1 GERÇEK PEŞİNDE (Hell on Frisco Bay). Yıllar önce sinemalarda "San Francisco Cehennemi" adıyla gösterilmiş bu film, işlemediği bir cinayetle suçlanarak hapse giren polis Steve Rollins'in öyküsü. Serbest bırakıldıktan sonra dostlarının yardımını kabul etmeyip cinayeti tek başına çözmeye uğraşan polisin karşısında çok güçlü bir düşman vardır... 1940 ve 50'li yılların gözde Hollywood erkeği Alan Ladd'ın başrole soyunduğu **Gerçek Peşinde**'nin yönetmeni Frank Tuttle, filmin bir türlü gelişim kazanamayan sıkıcı temposunu hareketlendirmek için şiddet öğelerini her fırsatta ön plana çıkarıyor. Ne var ki amacına ulaşamayan bir film olmaktan kurtulamıyor **Gerçek Peşinde.** Sıkı ve alabildiğine sürükleyici bir gangster filmi bekleyenleri hayal kırıklığına uğratacak filmin Alan

Ekranda haftanın tek gangster filmi "Gerçek Peşinde" de Alan Ladd oynuyor

Ladd'dan rol çalan asıl kozu ise bu tür filmlerin deneyimli oyuncusu Edward G. Robinson. Joanne Dru, Fay Wray ve Paul Stewart'ın da oynadığı bu film **geçirecek boş vakti olanları oyalayabilir.** 1955 ABD yapımı, 98 dakika.

22 Ağustos Cumartesi

TV1 KIZIM VE BEN. Sinemamızın en verimli ve işini bilir yönetmenlerinden Orhan Aksoy'un **Kızım ve Ben**'i, "Televizyonda Türk Sineması" programına film bulmakta güçlük çeken TRT'nin "cumartesi gecelerinin yerli filmi" düzeysizliğine uygun bir seçim. Hülya Koçyiğit, Kartal Tibet, Önder Somer ve Hulusi Kentmen'in başlıca rollerini paylaştığı filmde tıbbın son sınıfında okuyan doktor adayı, hanım hanımcık Leyla ile ondan gizli gizli kaçakçılık yapan sevgilisi Kemal'in öyküsü anlatılıyor. Her zamanki yerli film tutkunlarını hoşnut edebilecek özelliklere sahip bu film, bilinçli seyirciye de belki nostaljik tatlar verebilir mi acaba? Sanmıyoruz. 1969 Türk filmi, 80 dakika.

22 Ağustos Cumartesi

TV2 İTALYA'DAN GELEN YABANCI (Virginity). 60'lı yıllarda önemsenen ama sonrası kof çıkan İtalyan sinemacı Franco Rossi'nin yönettiği bu İtalyan-İngiliz ortak yapımı, İtalyan sinemasının usta aktörü Vittorio Gassman'la dilber Ornella Muti'yi bir araya getiriyor. Filmde babası, kendisi küçükken tüm ailesiyle birlikte Sicilya'dan kaçıp bir ay sonra onları Londra'da yüzüstü bırakarak ortadan kaybolmuş ve yıllarca hiçbir haber alınamamış olan, Londra'daki birkaç büyük lokantanın sahibi Anthony Wilson'un öyküsünü izleyeceğiz. Derken günün birinde Anthony'nin amcası olduğunu söyleyen bir Sicilyalı çıkagelir... İngiliz usulü bir Mafia öyküsü çerçevesinde gelişen, duygusal serüvenlerin ağırlık kazandığı "sert insan ilişkilerini" görüntüleyen **İtalya'dan Gelen Yabancı** ekranda birbirinden sıradan filmlerle doluşturulmuş bu haftanın programları arasında **bir nebze ilgi çekiyor.** Vittorio Gassman'la Ornella Muti'nin her zaman için seyredeğer bir ikili oluşturduğunu da ekleyelim. 1978 İngiliz-İtalyan yapımı, 100 dakika.

21 Ağustos Cuma

Ornella Muti

SAVUNMA / YUNAN—SOVYET SİLAH YIĞINAKLARI

Çevremizdeki ateş çemberi daralıyor

Sovyetler Bi

Türkiye, resmen ilan edilmemiş yeni bir ittifakla karşı karşıya. Dışişleri Bakanlığı çevrelerine göre, Sovyetler Birliği'nin perde arkasından yönettiği ittifakta Bulgaristan ve Yunanistan var. Nokta Pentagon'un hazırladığı Sovyet askeri gücü-87 raporunu açıklıyor.

"Türkiye, Avrupa'daki en Asyalı, Asya'daki en Avrupalı ülkedir" ya da "Türkiye hem Avrupalı, hem Asyalıdır" türünden sözler, bir ayağıyla Avrupa'ya, bir ayağıyla da Asya'ya basan ülkemizin kültürel kimliğini anlatmak için kullanılırdı hep. Bu tartışma, uzun bir süredir askeri stratejistler arasında da yapılıyor. Çünkü özellikle Doğu Anadolu'nun Avrupa'ya mı, yoksa Asya'ya mı ait olduğu tartışması, Sovyetler Birliği'nin sınırlarımızda ne kadar askeri güç bulunduracağını doğrudan doğruya etkileyecek. Bugünlerde Viyana'da Türkiye'nin de dahil olduğu NATO ülkeleriyle Varşova Paktı ülkeleri arasında sürdürülmekte olan "konvansiyonel silah indirim" tartışmaları bu nedenle Türkiye'yi yakından ilgilendiriyor. Viyana'da, geleneksel olarak kabul edildiği gibi Avrupa'nın sınırlarının Urallar'da bittiği tezi benimsenirse Kafkasya ve Doğu Anadolu konvansiyonel silah indirimi tartışmalarının dışında kalacak ve iki ülke arasındaki mevcut silah dengesizliği aynen korunacak.

Yeni belge: Dengesizlik bire beş. Amerika Birleşik Devletleri Milli Savunma Bakanı Weinberger'in 1987 yılında "gizli" olarak ilgili devletlere sunduğu "Soviet Military Power" (Sovyetler'in Askeri Gücü) başlıklı raporda, bu ülkenin Türkiye sınırına 30 tümen yığdığı açıklanıyor. Raporda ayrıca, bu gücün 5 bin 400 tank, 5 bin 600 top, 5 bin 900 zırhlı personel taşıyıcısı ve muhtelif uçaklarla desteklendiği de belirtiliyor. Sovyetler Birliği, bir kapalı deniz olan Karadeniz'e son yıllarda önemli miktarda gemi yığmış bulunuyor. Toplam "488 parça" olarak ifade edilen bu deniz gücü, bir Türk genelkurmay yetkilisine göre yalnızca bir amaçla oluşturulmuş olabilir: Bir savaş sırasında, Karadeniz'de uzun kıyıları olan Türkiye'ye karşı etkili bir çıkarma yapabilmek.

Dörtlü ittifak kuruluyor mu? Dışişleri Bakanlığı'nı ve askeri çevreleri endişelendiren tek gelişme Sovyetler'in giderek artan askeri gücü değil. Endişe, Sovyetler Birliği'nin yanı sıra Bulgaristan ve Yunanistan'ın da, aralarında anlaşarak askeri güçlerini Türkiye sınırlarına kaydırmalarından ve bu üç ülkeye Suriye'nin de katılmasıyla Türkiye'nin çevresinde bir "ateş çemberi" oluşturmalarından kaynaklanıyor. Dışişleri çevrelerine göre, bu tabloda teselli edici tek unsur, Suriye'nin ittifaka katılıp katılmama konusunda henüz kesin bir karar vermemiş olması. Bu çevrelere göre, Suriye

adeniz'e önemli miktarda gemi yığdı

olayların gidişine göre bu üçlüye katılıp katılmayacağına karar verecek.

Dışişleri Bakanlığı'ndan bir yetkilinin **Nokta**'ya yaptığı açıklamaya göre, Sovyetler Birliği'nin perde arkasından yönettiği işbirliği, Yunan Başbakanı Papandreu'nun 11 Kasım 1984'te Sofya'ya yaptığı resmi ziyaretle başladı. Biri NATO, öteki Varşova Paktı üyesi olan iki ülke liderlerinin bu ilginç buluşması, sonraki gelişmelerle çok daha ilginç bir hüviyete büründü. İki liderin anlaşmalarına göre, Yunanistan ve Bulgaristan birbirlerinin sınırlarındaki kuvvetleri en alt düzeye indirecekler, bu şekilde boşta kalan birliklerini Türkiye sınırına kaydıracaklardı. Buluşmada Papandreu, Bulgaristan'ın Ege denizine çıkabilmesi için gerekli kolaylıkları sağlamayı da kabul ediyordu. Buna göre Yunanistan Dedeağaç'ta Bulgaristan'ın kullanabileceği bir çıkış limanı verecek, bu amaçla da Dedeağaç-Kırcalı yolu otoban durumuna getirilecekti. Yunan hükümeti, bu amaç çerçevesinde Meriç yakınlarındaki Kastanies'te 35 metre uzunluğunda ve 8 metre genişliğinde bir köprü yaptırmayı da kabul ediyordu.

Sofya'da bu konularda varılan prensip anlaşması, 1985 yılının Mart ayında Yunanistan Ulaştırma

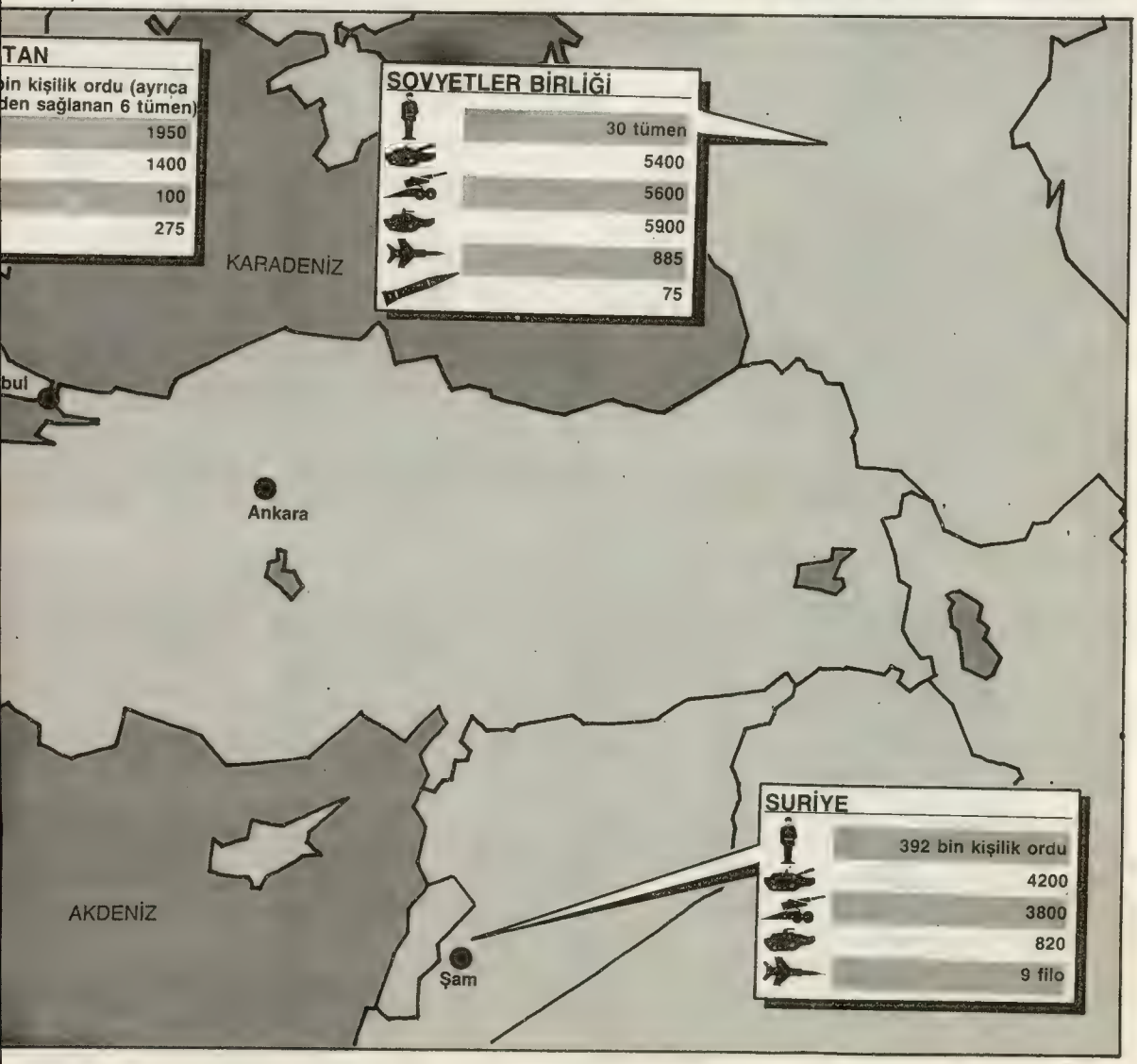

Papandreu, dörtlü birlik için çalışıyor

Jivkov , Yunanistan ile işbirliği yapıyor

Müsteşarı Papayianis ile Bulgar Ulaştırma Müsteşarı Stamenof tarafından Atina'da resmi bir belge durumuna dönüştürüldü. Bu arada, prensip anlaşmasının hemen sonrasında yapımına başlanan Kırcalı-Dedeağaç yolu da ulaşıma açıldı.

Bu dönem içinde Yunanistan hükümeti, Bulgaristan'la yaptığı anlaşma doğrultusunda askeri birliklerini yeniden düzenleyerek ülkeyi üç askeri bölgeye ayırdı. Buna göre bundan böyle birinci bölge Türkiye sınırı, ikinci bölge Bulgar-Yugoslav-Arnavutluk sınırı, üçüncü bölge de Ege adaları olacaktı. Bu düzenlemenin son aşaması da asker kaydırmaktı. Nitekim Yunanistan, son birkaç yıla kadar Bulgar sınırında bulundurduğu askeri güçlerin önemli bir bölümünü Trakya'ya, Türkiye sınırına kaydırdı.

...Ve Viyana. Türkiye'nin çevresindeki ateş çemberi giderek büyürken, Viyana'daki toplantıda Sovyetler'in Türkiye'den silah indirimi talebinde bulunması Türkiye'nin büyük tepkisine yol açmıştı. Tüm NATO ülkelerinin karşı çıktığı, buna karşılık Yunanistan'ın pasif bir tutum aldığı teklifle ilgili olarak, toplantıya katılan bir Türk yetkili **Nokta**'ya şunları söyledi: "Sovyetler'in Türkiye'ye yaklaşımı bu durumdayken, böyle bir öneriyle ortaya çıkmaları hepimizi şaşırttı. Türk-Sovyet askeri güçleri arasında 1/5 oranında aleyhimize bir fark varken, Türkiye bu öneriyi asla kabul etmeyecektir. Üstelik, Türkiye'nin güney sınırlarının tam bir istikrar içinde olabilmesi ve Ortadoğu'nun güvenlikte olabilmesi için böyle bir kuvveti bulundurması şarttır."

Öte yandan Dışişleri Bakanlığı sözcüsü İnal Batu da "Türkiye'nin jeostratejik konumu nedeniyle Sovyet önerilerinin kabule şayan olmadığını" söylüyordu **Nokta** muhabirine.

Öztorun'dan eleştiri. Türkiye'nin etrafını saran yeni askeri kuşakla ilgili olarak görüşlerine başvurduğumuz Kara Kuvvetleri eski Komutanı Necdet Öztorun da "Durum hakikaten önemlidir, çevremiz silahlarla çevrilmiştir" dedikten sonra, alınacak tedbirlerle ilgili olarak görüşlerini şöyle açıkladı: "Her şeyden önce içte istikrarı sağlamalıyız. Bunun için öncelikle ekonomik önlemlerin yapıcı ve devamlı olması şarttır. Görebildiğimiz kadarıyla alınan önlemlerin büyük bir bölümü geçici niteliktedir."

Öztorun, Sovyetler'in Askeri Gücü adlı kitapta ayrıntılarıyla anlatılan Sovyetler'in Türkiye'yi işgal planlarıyla ilgili olarak da şunları söylüyordu **Nokta** muhabirine: "Bir yeri işgal etmek başka, devamlılığını sürdürmek daha başkadır. Boğazları ele geçirmek belki bir süre için Doğu Bloku'nun Akdeniz'e inmesini sağlayacaktır. Ama unutmamak gerekir ki Türkiye de boş durmayacaktır. Bu amaçla, Genelkurmay Başkanlığımız, Türk Silahlı Kuvvetleri'nde modernizasyona gitmiş ve gidecektir de."

Askeri çevrelere göre, şu anda Türkiye, yeni ittifakın alacağı son biçimi görmek için bekliyordu. Özellikle Suriye'nin ittifaka katılması ya da katılmaması durumuna göre tespit edilmiş siyasi ve askeri programlar vardı ve ortaya çıkacak duruma göre bu programlardan biri yürürlüğe konulacaktı.

Kemal BAĞLUM

Batu: "Sovyet önerileri kabule şayan değil"

ADEM ALTAN / NOKTA

Öztorun: "Önce içte birlik"

Emniyet Müdürlüğü'nün neredeyse uçan kuşa borcu var

BORÇLU KAMU KURULUŞLARI

"Emniyet'e su yok!"

İSKİ Genel Müdürü Atom Damalı "Son iki hafta içerisinde 4200 abonenin suyunu kestik. Bunların içerisinde borçları milyonları aşan kamu kuruluşları da var."

"Emniyet'in kime borcu yok ki! Uçan kuşa bile borcu var. Aslında haciz koymaları gerekir ama biraz zor."

İstanbul Emniyet Müdürlüğünden isminin açıklanmasını istemeyen üst düzey bir yetkili, Emniyet'in diğer kamu kuruluşlarına olan borcunu böyle değerlendiriyordu. Aslında borcu olan kamu kuruluşlarının sayısı bir hayli fazlaydı ama Emniyet'in bir milyarı aşan borcu hemen dikkati çekiyordu. PTT'den Boğaz Köprüsü'ne kadar birçok yere borçlu olan İstanbul Emniyet Müdürlüğü, en son İSKİ'ye olan 131 milyon borcu nedeniyle sularının kesilmesiyle yüz yüze kalıyordu.

"Ayırım yok, keseriz." Borç konusunda bütün kamu kuruluşları birbirinden şikâyetçiydi. Özel sektör veya kişilerden borcu tahsil etmede pek zorlanmayan kuruluşlar, karşılarına kendileri gibi kamu kuruluşları çıkınca elleri kolları bağlanıyordu. Bir yetkili bu konuda "Ne yapacağımızı şaşırıyorduk. Kesmeye kalkamıyorduk, almayı da beceremiyorduk" derken, İSKİ Genel Müdürü Atom Damalı artık bu durumun değiştiğini belirterek şöyle diyordu: "Abonelerimizden şunu rica ediyoruz: Su paralarını zamanında ödesinler. Yanlışımız varsa söylesinler. Ama paralarını ödemeyenlerin sularını keseceğiz.

Atom Damalı "Suları kesmeye kararlıyız"

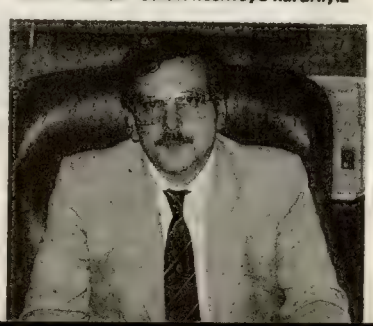

Tabii bu sadece özel şirketler ve vatandaşlar için değil, kamu kurumları için de geçerlidir. Hastanelerin hasta bakım kısımları hariç olmak üzere tüm kamu kuruluşlarında da ödemelerini yapmayanların kapamalarına başladık."

İSKİ atakta. İSKİ, alacakları konusunda özellikle son iki ay içerisinde büyük bir hareket başlatmıştı. Bilgi-işlem merkezinin kurulmasıyla birlikte düzenli bir faturalamaya geçen İSKİ, aynı zamanda yoğun bir kapama eylemini de başlatıyordu. Son iki hafta içerisinde 4200'ü aşkın abonenin suları kapatılacak ve abonelerden figan feryat başlayacaktı. Borçlular arasında yine kamu kuruluşları ön sıradaydı. İstanbul Çapa Tıp Fakültesi 350 milyonla birinci sırada yer alırken onu 203 milyonla Cerrahpaşa Tıp, 147 milyonla İTÜ, 137 milyonla İstanbul Emniyet Müdürlüğü, 57 milyonla İlk Yardım Hastanesi, 25 milyonla Zeynep Kâmil Hastanesi, 22 milyonla Vatan Lisesi ve 20 milyonla Haydarpaşa Lisesi yer alıyordu. Liste daha da uzatılabilirdi. Ancak ortada bir başka gerçek daha vardı.

Kesmek de zor. İSKİ veya TEK yetkilileri keseceğiz diyorlardı ama kesmek o kadar da kolay değildi. İSKİ'de görevli biri "Bu konuda keseceğiz edeceğiz demek kolay ama kesmek öyle pek kolay değil. Özellikle Emniyet'e gittiğimizde üstüne bir de azar işitiyoruz. Neredeyse dövecekler bizi" derken, Emniyet'ten bir görevli sanki onu doğrularcasına "Sırtları mı kaşınıyor, başka kesecek yer bulamadılar mı?" diyordu. İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nden alacağı olan da sadece İSKİ değildi. Yine Emniyet'ten bir yetkili "ne yapalım borcumuz sadece İSKİ'ye değil ki, 600 milyon PTT'ye, 200 milyon Köprü'ye, herhalde bir o kadar da TEK'e borcumuz vardır." Anlaşılan bir milyarı aşkın borcuyla hem İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün hem de onlardan alacaklı olan kamu kuruluşlarının durumu bir hayli zordu. Bu zorluğun nedenini bir başka açıdan İSKİ Genel Müdürü Atom Damalı şöyle açıklıyordu: "Bunlar bir-iki yıldır ödemiyorlar. Devamlı tolerans gösteriyorduk fakat artık iş tolerans sınırlarını geçti. Bizim yatırımlarımızı engelleyecek duruma geldi. Biz de parasız kaldık. Onun için bu paraları almaya mecburuz."

TRT / ÖZAL SANSÜR EDİLDİ

Toskay, "kestiğim kestik" dedi

İcraatın İçinden programının 9 dakikasını TRT Yasası uyarınca kesen Tunca Toskay, eylemini Özal'a karşı da kararlı bir biçimde savundu ve "program da bir şeye benzemiyordu, biz daha iyisini yaparız" dedi. Başkentte Toskay'ın gidici olduğu ve yerine Barlas'ın geleceği söylentileri yayıldı.

"—Sen kendini ne zannediyorsun?.. Bu ne biçim TRT?

—Sayın Başbakanım arz edeyim..

—Bırak efendim.."

Böyle başlayan konuşma sinirden kıpkırmızı olmuş Başbakan Turgut Özal'la , kurumunun yasalara göre hareket ettiğine inanan ve kendisini tutmaya çalışan Genel Müdür Prof. Tunca Toskay arasında geçiyordu. Çankaya'daki konutta geceyarısını çoktan geçmişti. Büyük odada Özal'ın bugünkü (!) gözdeleri bulunuyordu. Konu TRT'nin son "İcraatın İçinden" programını yayınlamak istememesiydi. Olacak şey miydi bu? Mutlaka Devlet Bakanı Hasan Celal Güzel'in sansürüne uğramıştı. Bu Hasan Bey de artık biraz tuhaflaşmıştı. Hukuktu, devletti deyip duruyordu. Hukuku, devleti sadece o mu düşünecekti?. Efendim, Tunca Bey de sanki Cumhurbaşkanı Evren'e güveniyor gibiydi.

Nokta muhabirine Başbakan Özal'ın TRT Genel Müdürü Toskay'la yaptığı telefon konuşmasını da nakleden bir gözde, geceyarısından sonra Başbakanlık Konutu'nda büyük odadaki sinirli tartışmaları da böyle özetlemişti.

Arayın Tunca'yı. Devlet Bakanı Güzel ve TRT Genel Müdürü Toskay'a saldırılar en üst düzeye geldiğinde Başbakanda istenen ve beklenen öfke de oluşmuştu. Özal, iğrenç bir yaratıkmış gibi telefonu işaret ederek TRT Genel Müdürü'nün bulunmasını istiyordu.

"Özal- Pekiyi, anlat bakalım..

Toskay- Sayın Başbakanım, program metninde hem referandumu etkileyecek, hem de cevap hakkı doğuracak cümleler var.

Özal- Ne olmuş peki ? Yalan mı?

Toskay- Efendim, TRT Yasası...

Özal- Bırak şimdi TRT Yasası'nı.

Toskay- Sonra efendim, program da bir şeye benzemiyor.

Özal- Sen yaptığın programlara bak... Bilhassa son zamanlarda iyice kötü programlar yayınlıyorsunuz.

Toskay- Sayın Başbakanım, TRT bir ayda şu kadar saat program üretiyor. İzin verin, İcraatın İçinden programı için bundan çok daha kaliteli birkaç metni hemen hazırlarım.

Özal- Genel Müdür olarak bu işlerle mi uğraşıyorsun?

Toskay- Efendim eğer beğenmiyor ve kızıyorsanız hemen istifa ederim. Gecenin bu saatinde olmaz, diyorsanız istifamı yarın gönderirim.

Özal- Sen benim muhatabım değilsin..

Toskay- Muhatabınızım efendim.. Siz Başbakan, ben de TRT Genel Müdürü olarak..

Özal- Hem nerede görülmüş muhalefetin her gün televizyona çıkarılması..

Toskay- Sayın Başbakanım, sadece yasalara göre hareket ediyor ve yayın yapıyoruz.

Özal- Bırak efendim..

Toskay- Efendim, sinirlenmeyecekseniz bir şey sormak istiyorum.

Özal- Sor bakalım.

Toskay- Başbakanı her gün TV'ye çıkan dünyanın başka bir ülkesi var mı?

Özal- Yok..."

Başbakan sansür edilmeye dayanamadı

Konuşma sırasında hırçınlaşan Başbakan Özal, Tunca Toskay'ın bu son sorusu karşısında boş bulunmuştu.

Sakıncalı 9 dakika. Toskay'ın, gözdelerinin kışkırtmasıyla Özal'ın kabaran hışmını göğüslemek zorunda kalmasının nedeni son "İcraatın İçinden" programında yer alan 9 dakikalık bölümdü. Bu bölümde Özal, 1978-79 dönemini eleştiriyor, devletin nasıl 70 sente muhtaç kılındığını anlatıyordu. Genel Müdür Toskay'a göre de bu tür eleştiriler karşısında eski başbakanlar Süleyman Demirel ve Bülent Ecevit'e cevap hakkı doğuyordu. Üstelik bu tür eleştirilerle referandum da resmen etkilenmiş olacak ve TRT suç işleyecekti. Genel Müdür Toskay, yüze yakın olay yüzünden savcılığa gitmiş ve canına tak demişti. Üstelik bu en ciddisi olacaktı.

Çözüm bulundu. Hiç yolu yoktu, 9 dakikalık bölüm programdan çıkarılacaktı. Kalitesi giderek tartışılan "İcraatın İçinden" programının yapımcısı AVA Ajansı'yla da anlaşılmış ve programın üçte biri TRT yönetiminin savunduğu ilkeler doğrultusunda makaslanmıştı. Bu sonuç karşısında Başbakan Özal ve gözdelerinin de diyecek bir şeyleri yoktu ki, yeni bir tepkide bulunulmamıştı. Ne var ki, TRT'de de bir şeyler oluyordu. Bugüne kadar "itaatkâr" bir kurum olan TRT, şimdi gardını almış ve ilk adımını da atmıştı. Pazartesi gecesi Haber ve TV Daire Başkanlarını yanına alan Genel Müdür Toskay, ekrana çıkarak savunmasını yapıyordu. Başka bir deyimle, "itaatkâr kurum","müesseseleşmeye" yöneliyordu.

Mehmet Barlas, Tunca Toskay'ın yerini mi alacak?

Toskay nasıl gider? Gider de biraz zor gider.. Başbakan Özal'la TRT Genel Müdürü'nün yaptıkları sert tartışma duyulunca hemen arkasından yeni haberler üretilmeye başlanıyordu. Tunca Toskay görevden alınıyordu. Hatta kararnamesi Köşk'e ulaştırılmıştı. Yerine de derhal bir aday bulunmuştu: Güneş gazetesi Genel Yayın Yönetmeni ve Başyazarı Mehmet Barlas. TRT Genel Müdürlüğü'nün Toskay'dan önce Barlas'a önerildiği dedikoduları biliniyordu. Üstelik Barlas'ın, gazetesinin sahibiyle arasının iyi olmadığı söylentileri yaygındı. Ama bütün bunların üzerinde bir gerçek vardı ki, tüm oyunları bozabiliyordu. Tunca Toskay'ın dört yıllık görev süresi 1988 Şubatı'nda son buluyordu. Bu arada görevden alınmak istenirse ancak TRT Yasası'nın 13. Maddesi kullanılabilirdi. Yasada "Milli güvenliğin ve kamu düzeninin gerekli kıldığı, devlet memuru olma niteliğini yitirdiği, ağır hizmet kusuru işlediği veya tarafsızlığın ihlal edildiği hallerde, bu hallerin gerekçeli olarak belirtilmesi suretiyle....." deniliyordu. Bütün bunların gerçekleşmesi halinde de Toskay, ancak Rd.-TV Yüksek Kurulu'nun teklifi ve Bakanlar Kurulu'nun onayıyla görevinden alınabilirdi. Hükümetin Yüksek Kurul'dan bu kararı çıkartabilmesi için üyelerin çoğunluğuna sözünü geçirebilmesi gerekecekti. Oysa, hükümetçe atanan üç üyeden başta Ali İhsan Göğüş'ün buna hiç yanaşmayacağı açıkça biliniyordu. Kaldı ki, 12 üyeli Rd.-TV Yüksek Kurulu'nun en az sekiz üyesi Cumhurbaşkanı Kenan Evren'e danışmadan kıllarını bile kıpırdatmazlardı. Bu yüzden Tunca Toskay'a bir "iyilik" düşünülüyorsa bu ancak kendisini, görevinin tamamlanacağı şubat ayından sonra yeniden TRT Genel Müdürlüğü'ne getirmemek biçiminde olurdu. Bu sonuç da yine Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in iki dudağı arasında oturuyordu ●

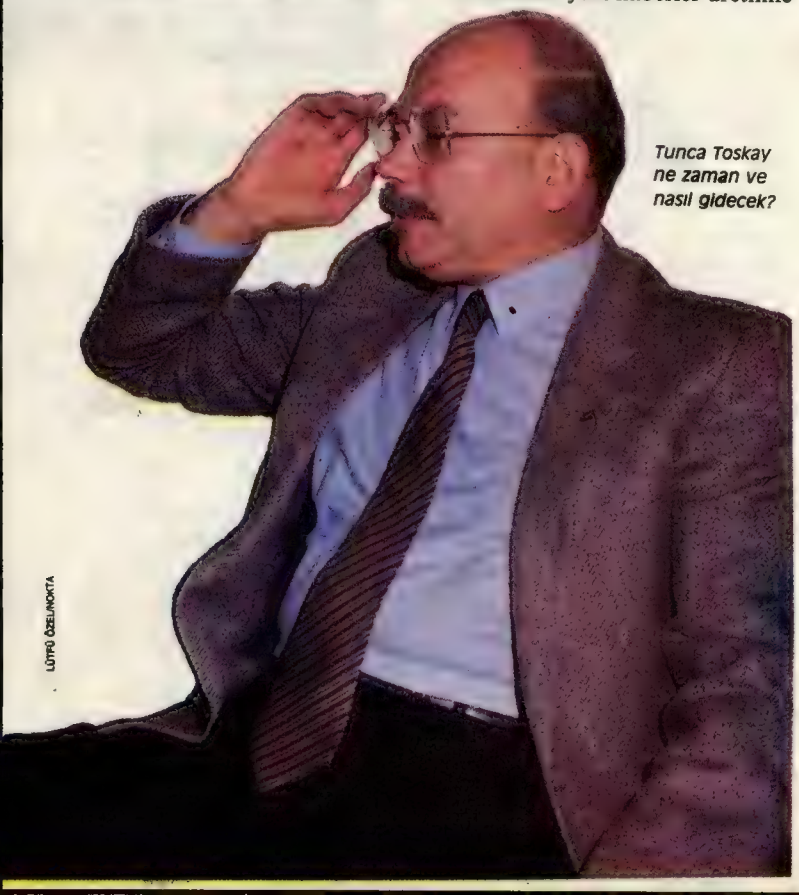

Tunca Toskay ne zaman ve nasıl gidecek?

LÜTFÜ ÖZELNOKTA

Erzurum'da ahlaki dayak

Turizm Bakanlığı'nın davetlisi olarak Erzurum'a giden Alman ARD TV'si temsilcisi Gabriele Ohl kaldığı otelde sabaha karşı sille tokat dövüldü ve şikâyetçi olmak için gittiği karakoldan da "cinsi münasebet testi"ne gönderildi.

El değmeyecek kadar kirli bir çarşafın serili olduğu yatakta, önce bakire olup olmadığı tespit edilecek, ardından da o gece cinsel ilişkide bulunup bulunmadığı saptanacaktı...

Yukarıda okuduğunuz olay, 1987 yılı Ağustos ayında, Erzurum Oral Otel'den Numune Hastanesi'ne uzanan bir gece boyunca, bir Alman gazetecinin başından geçecekti. Her şey, Alman ARD Televizyonu muhabiri Gabriele Ohl'un Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın davetlisi olarak, hem de Bakanlığın sağladığı rezervasyon ile başlıyordu.

Odanızı polisle basarız. Dünyanın pek çok ülkesi için tanıtıcı yayınları bulunan "Insight Guide" adlı dizi, 1988 yılında Türkiye'yi programına alıyor ve çalışanlarını çeşitli illere dağıtıyordu. Alman ARD Televizyonu'nun iki yıldır Türkiye muhabirliğini yapan Gabriele Ohl'a da Artvin ve Erzurum illeri düşüyor, Artvin'deki araştırmalarını iyi izlenimlerle tamamladıktan iki ay sonra, erkek arkadaşı ile birlikte Erzurum'un yolunu tutuyordu. Bakanlığın davetlisiydi, "turistik" Oral Otel'de yeri ayırtılmıştı. Türkiye'yi seviyor, Türkçeyi ise mükemmel konuşuyordu. Oysa otele, resepsiyonun önüne geldiklerinden sonra her şey kendisine hâlâ "inanılmaz" gözüken bir kâbusa dönüşecekti.

Resepsiyon memurunun evlenme cüzdanı istemesi önce şaka gibi gözüküyorsa da iş ciddiye biniyor, bankonun arkasındaki "delikanlı" Ohl'a, "Erzurum'un Almanya olmadığını" hatırlatıyor, Türk olan erkek arkadaşı ile birlikte aynı odada kalamayacaklarını söylüyordu. Kendi kendilerine lüzumsuz buldukları bu tartışmayı uzatmamaya karar veriyorlar, iki ayrı oda anahtarı alarak ve lobiden atılan laflara da kulak tıkayarak her şeyin kapanacağını düşünüyorlardı. Ertesi gün, dört gün kalacakları Erzurum ve çevresini gezmeye başlayacaklardı. Ancak, sabaha karşı 05.00 sularında çalmaya başlayan telefon, Erzurum gezisinin müzeler yerine karakol ve hastanelerde sürmesine yol açacaktı. Gabriele Ohl ahizedeki "derhal aşağı inmezseniz odanızı polisle bastıracağız" tehditi karşısında donup kalıyor, durumu anlamak için de derhal lobiye iniyordu.

Kurallar çiğnendi. "Resepsiyonun önüne geldiğim zaman bizimle tartışan iki gencin yanı sıra, gece görevlisi olduğunu anladığım Hüseyin Sertkaya da vardı" diye anlatıyor Ohl. Sertkaya'ya göre, kendilerine iki ayrı oda verildiği halde erkek arkadaşı sabaha karşı yapılan "aramalarda" bulunması gereken-kendi-odasında yoktu, dolayısıyla otelin kuralları çiğnenmişti, üstelik Oral Otel'de "fuhuş yapılmasına" izin verilemezdi. Çok geçmeden aşağı inen Ohl'un erkek arkadaşı da tartışmaya katılınca, Hüseyin Sertkaya tarafından dövülecek, kimsenin müdahale etmediğini gören Ohl araya girmeye kalkınca da, dayak faslından payına düşeni alacaktı. Artık iş çığrından çıkmıştı, Ohl ile arkadaşı polis istiyorlar, otel yetkilileri ise "zaten" polis çağırdıklarını söylüyorlardı.

Az bile dövülmüşler. Ohl, arkadaşı ve Sertkaya ayrı arabalarda Gürcükapı Polis Karakolu'na girdiklerinde otelin sorumlu müdürü Mustafa Ovalı ile tanışmak şerefine erişecekler ve müdürün ağzından "az bile dövülmüşsünüz" sözünü işitince çileden çıkacaklardı. Alman gazeteci, kendisinin Bakanlığın davetlisi olduğunu, ARD muhabiri sıfatıyla Erzurum'da bulunduğunu anlatmaya çalıştıkça, müdür biraz

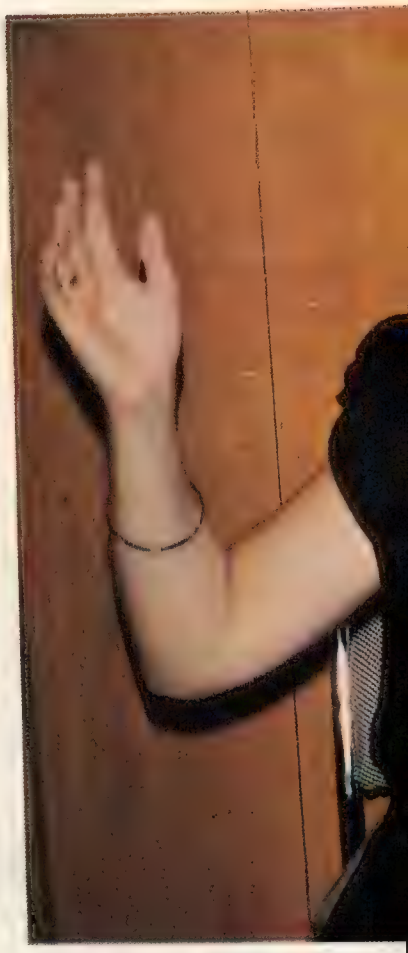

"Otelimizin prensibidir"

Gabriele Ohl ve erkek arkadaşı ile tartışarak karakolluk olan Oral Otel'in gece sorumlusu Hüseyin Sertkaya **Nokta** *muhabirinin sorularını yanıtladı.*

Nokta: Otelinizde konaklayan Alman gazeteci ve erkek arkadaşı ile geçen olayları anlatır mısınız?

Sertkaya: Bu hanımefendi yanında bir erkek arkadaşı ile geldi, rezervasyonu Turizm Bakanlığı'ndan yapılmış, bizim Bölge Müdürlüğü'nden. Bizden iki kişilik bir oda istediler. Bizim arkadaşlarımız da "Evli olmayan bayan bir erkekle aynı odada kalamaz" diye iki ayrı oda vermişler. Hanımefendi bizimle tartıştı. "Nasıl vermezsiniz, turistik

Bakanlığın davetlisi olarak bulunduğu Erzurum'da, kaldığı otelde dövülen ve "cinsi münasebet testi"ne tabi tutulan ARD muhabiri, Alman gazeteci Gabriele Ohl

MEHMET TEL / NOKTA

çekinmeye başlıyordu doğrusu. Ama şikâyetçi olduklarını belirttikten sonra Numune Hastanesi'ne sevk ediliyorlardı. Ohl'a göre bu doğaldı, olay sırasında her üç kişinin de alkollü olup olmadıklarının tespiti gerekirdi. Gerçekten de hastanede alkol muayenesi yapılıyordu ama yalnızca erkeklere...

Mademki bakire değilsin. Arkadaşı ile Sertkaya'nın alkol muayenesinden geçirilmesinden sonra, kendisini üst katlara çıkartan görevliye sorduğu sorulara, soruyla karşılık alacaktı Alman gazeteci. Evli miydi, bakire miydi, mademki ikisi de değil, o halde hem bakire olup olmadığı hem de o gece cinsel ilişkide bulunup bulunmadığı bir kez de Türk doktorlar tarafından saptanacaktı.

"Duyduklarımdan dehşete düşmüştüm" diyerek anlatıyor Gabriele. "Bir yandan yapılan uygulamanın çağdışılığı, bir yandan hastane ve odalarının pisliğine inanamadım. Yatmamı istedikleri yatağa temiz bir çarşaf gelene kadar direttim, bakire olmadığım ve o gece cinsel ilişkide bulunmadığım anlaşılınca raporlarımızı verdiler ve yeniden karakola döndük."

Amerikalı yayıncı imdada yetişiyor. Karakolda raporu teslim ettikten sonra tutanaklar tutuluyor ve savcılığa teslim edilerek, dava talep

otel falan filan" diye bir şeyler söyledi. Görevlimiz de dedi ki, "Bizim prensiplerimiz var. Neyse tahminen 22.00-22.30 dolaylarında yemek yedikten sonra odalarına çıktılar. Saat 03.00-04.00 gibiydi, kat görevlisi arkadaşı yukarıya gönderdim, katları dolaşsın diye. Her şey olabilir otelde. Arkadaşımız aşağı gelince 310 numaralı odadan gürültü geliyor dedi. Baktık, bu hanımın odası. Ben de çıktım dinledim, konuşmalar geliyor. Düşündük ki odasında biri var. Erkek arkadaşının odası olan 309'u aradık cevap vermedi. Anladık ki odada beraberler. Telefon ile aşağı çağırdım, hanım "Beni bu saatte rahatsız etmeye hakkınız yok" dedi. Bir daha telefon açtım, uzun uzun çaldı, açıp yüzüme kapadı. Tam yukarı çıkıyordum ki, hanımefendi aşağı indi, bağırmaya başladı. Derken beyefendi de geldi. O da aynı şekilde kelimeler konuşmaya başladı. Üzerime geldi, küfür etti, it köpek falan gibilerden, tamam mı? "Beyefendi ağzınıza hâkim olun, bir probleminiz varsa polise gidelim" dedim. Adam üzerime gelince ben adamı iteledim. Ondan sonra da o Alman hanımefendi de benim üzerime geldi ve bana vurdu. Sonra polis getirdim. Bayanın arkadaşı arabanın içinde karakola giderken bile bana vurdu. İfadelerimizi aldılar. Ertesi gün için de şikâyetlerini Savcılığa bildireceklerdi. Galiba bir yere gittiler, Artvin mi bilmiyorum. Ben o gün akşama kadar ve ertesi gün sabaha kadar karakolda direk oldum. Ne gelen oldu ne arayıp soran. Bilmiyorum artık olay ne oldu, ne olacak?

Nokta: Hastaneye sevk edildiniz mi?

Sertkaya: Evet hastaneye gidildi. Alkol muayenesi yapıldı. Yanındaki arkadaşının alkollü olduğu saptandı. Ben de alkol yoktu.

Nokta: Bayan Ohl'a ne muayenesi yapıldı?

Sertkaya: Bilmiyorum, karakoldan sevk ettiler. Herhangi bir ilişkide bulunma var mı yok mu diye. Bilmiyorum yani raporları bile okumadım.

Nokta: Oteliniz Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı değil mi?

Sertkaya: Evet.

Nokta: Müşterilerinizden evlenme cüzdanı sormak için Bakanlık'tan yetkiniz var mı?

Sertkaya: Sadece bu Türk müşterilere geçerlidir.

Nokta: Ama konuğunuz Almandı?

Sertkaya: Ama yanındaki beyefendi Türk. Türklerden isteriz.

Nokta: Yani Bakanlık mı böyle emrediyor?

Sertkaya: Bakanlık emrediyor, ikincisi bizim prensibimiz. Bilmiyorum artık ben o belge kesin var mı yok mu ama otelimizin prensibidir.

ediliyordu. Bu sırada Ankara'ya telefon edilmiş, Insight Guide'ın Amerikalı yayıncısı Thomas Goltz uçakla Erzurum'a gelivermişti bile. Duyduklarına o da inanamıyor, yetkililerin geçenlerde Oral Otel'de "bir hanımın odasına girmeye çalışan şoför" öyküsü ile de tatmin olmuyordu. Otel müdürü devamlı olarak bu örneği tekrarlıyor, belki "Gabriele"nin de kurtarılmaya ihtiyacı olabilirdi" ihtimali üzerinde duruyor, sözlerine "Böyle durumlara göz yumduklarında Erzurum kentinde, otellerinde kadın satıldığı yolunda dedikoduların çıktığını" ekliyordu.

6 Ağustos 1987 akşamı Oral Otel'de başlayan Erzurum "turistik araştırma gezisi" ertesi günün öğle saatlerinde böylece son buluyor; yayıncı, Alman gazeteci ile erkek arkadaşı kenti apar topar terk ediyorlardı.

Daha sonra İstanbul'daki bürosuna dönen Ohl, kaleme sarılacak, Cumhurbaşkanı Kenan Evren'den başlayarak bir dizi yetkiliyi haberdar ederek, olayı protesto edecekti.

Almanya'nın Bonn Üniversitesi Türkoloji Bölümü mezunu, 30 yaşındaki gazeteci, "Hazırlanmakta olan yayın yarım mı kalacak?" sorusuna buruk bir gülümseme ile karşılık verirken "Bu olayı haber yapacak mısınız?" sorusuna ise şu cevabı veriyordu:

"Benim haber yapmama gerek kalmadı, Türkiye'de bulunan yabancı uyruklu meslektaşlarım araştırmaya başladılar bile..."

Gabriele Ohl, Erzurum Kültür ve Turizm Müdürü'ne de olayı duyurdu

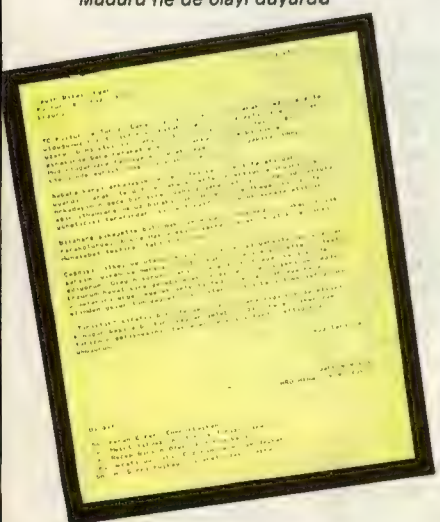

EMRE ULAŞ / NOKTA

BİR DEMİRÖREN ÖYKÜSÜ

Sigortalanmaya muhtaç sigorta şirketi

94 yaşındaki Türkiye'nin ilk sigorta şirketi İstanbul Umum Sigorta, Demirören Şirketler Grubu'na katıldıktan sonra hızla zayıfladı ve iflas noktasına geldi.

Ansiklopedik tanımlara göre sigortacılık, ileride meydana gelmesi muhtemel zararların karşılanması düşüncesine dayanan bir uygulama. Gene ansiklopedilere göre bu zararlar, kişilerin hayat ve malvarlıkları için olabileceği gibi, işletmeleri bakımından da söz konusu olabilir.

Peki, doğrudan doğruya kişilerin sigortalı olmak için yatırdıkları paraların tehlikeye girmesi durumunda ne yapmak gerekir? Böyle bir şeye ihtimal vermemiş olacaklar ki, ansiklopedilerde bu sorunun cevabı yok. Ama kendilerini ya da mallarını, 94 yıllık bir mazisi olan İstanbul Umum Sigorta'ya sigorta ettirmiş olanlar şimdi böyle bir tehlikeyle karşı karşıyalar. Sigortacılığın, "tehlike riski varsa mutlaka sigorta yaptır!" mantığına göre şimdi bu kişilerin bir başka sigortaya gidip "sigortalarını sigorta" ettirmeleri gerekiyor. Sigortacılık literatürüne getirilen bu yeni katkının mimarı ise Erdoğan Demirören. Çünkü, kuruluşunda Düyun-u Umumiye'nin, Tütün Rejisi'nin ve Osmanlı Bankası'nın bulunduğu bir asırlık bu ilk sigorta şirketimiz, Demirören Şirketler Grubu'nun dillere destan krizinden sonra sallanmaya başlamıştı.

Bir Demirören hikâyesi daha. "İstanbul Umum Sigorta Anonim

Şirketi'nin, bir finansman kurumu gibi Demirören Grubu'na dahil şirketlerin ve Yönetim Kurulu Eski Başkanı Erdoğan Demirören'in nakit ihtiyaçlarını gidermeye yönelik faaliyette bulunduğu..."

İUS hakkındaki ardı arkası kesilmeyen şikâyetlere kayıtsız kalamayıp müfettişlerine soruşturma izni veren Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na ulaştırılan raporda işte bu kadar kesin bir dil kullanılıyordu. Rapordaki ayrıntılar daha da ilginçti. "30 Kasım 1986 tarihi itibariyle" diyordu müfettiş raporu, "2 milyar 201 milyon 327 bin 771 lira olan şirketin menkul değerler portföyünün 2 milyar 102 milyon 654 bin 400 liralık bölümü Demirören Grubu'na dahil şirketlerin hisse senedi ve tahvillerinden oluşmuş ve bu değerlerden bugüne kadar temettü veya faiz geliri temin edilememiştir..."

Aslında sigortacıların, topladıkları primleri başka alanlara plase etmeleri, yani hisse senedi ya da tahvil alıp portföylerine koymaları çok sık rastlanan, son derece normal bir uygulamaydı. Ama burada kilit sorun, primlerin nereye plase edildiğiydi. "İyi" ve "kötü" sigorta şirketleri arasındaki fark da burada ortaya çıkıyordu zaten. İyi sigorta şirketleri müşterilerinden topladıkları primleri verimli alanlara yatırır. böylece hem üstlendiği riski karşılamakta güçlüğe düşmez, hem de "kazanır"dı. İşte Demirören'in İUS'u bunu yapmamıştı. Tutmuş, sigorta primlerini zaten bankalara toplam 14 milyar borcu olan Demirören şirketlerine dağıtmış, riski karşılamak yerine katlamıştı. Bu "plase"nin ne kadar verimsiz olduğunu kanıtlayan bir başka gösterge de, nasıl olmuşsa olmuş, Demirören'in şirketlerinden değil de, çeşitli kamu ve özel kesim şirketlerinden alınan tahvillerin getirisiydi. Yalnızca 134 milyon ayrılan bu tahviller tam 52 milyonluk bir gelir sağlamıştı asırlık sigorta şirketine.

Dahası var. Demirören'in yaptıkları bununla da kalmıyordu. Müfettişlerin hazırladığı rapora göre, İUS, grup içi şirketlere portföyündeki müşteri senetlerini vererek ya da nakit ödemelerinde bulunarak likiditesini sarsmış, gayrimenkullerini diğer şirketler lehine ipotek ettirmek suretiyle kendisini güç durumlara sokmuştu.

Bütün bunlar yetmezmiş gibi, sigorta şirketlerinin, üstlendikleri riskleri dağıtmak için oluşturdukları reasürans şirketlerine de borcu vardı İUS'un. "Özellikle sigorta ve reasürans şirketlerine olan borçların 552 milyon 422 bin liraya ulaşması," diyordu müfettişler, "Şirketin taahhütlerini yerine getirmediğini göstermektedir. Yine vergi borçlarını ödemekte güçlük çeken şirketin vergi borçları karşılığında Galata Vergi Dairesi ve çeşitli belediyeler tarafından gayrımenkuller üzerine haciz kararları koydurulmuştur."

Nihayet, müfettiş raporuna göre, şirket hasar tazminatlarını defaten ödeyemez durumuna düşmüş, tazminat diye acentelerden alınan müşteri senetlerini ve vadeli çekleri verme yoluna gitmişti.

Durun bakalım. 13 Ocak 1987'de Bakanlığa ulaşan rapor, müfettişlerin beklediği gibi hemen işleme konulmamış, Bakan Cahit Aral'ın "Durun bakalım"ıyla karşılaşmıştı. Bakana göre, şirketin reasürans şirketlerine olan borçlarını 10 gün içinde tamamen ödemesi ve 1987 için reasürans anlaşmaları yapması halinde şirkete 6 aylık bir süre tanınması uygun olurdu. Ne var ki, o tarihten bu yana 6 değil 8 ay geçtiği halde hiçbir koşul yerine getirilmemişti. Sıranın TTK'nın 274/2. maddesinin uygulanıp 94 yıllık şirketin ölümünü ilan etmeye gelmiş olması gerekiyordu artık. Aslında 6 aylık sürenin dolmasından hemen sonra şirketin sigortacılık ruhsatı iptal edilmiş, "keyfiyet" Resmi Gazete'de yayınlanmak üzere Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü'ne gönderilmişti. Ancak dosya buradan "bilgi sahibi olsun diye" Kaya Erdem'e gitmiş ve orada takılıp kalmıştı. İstanbul Umum Sigorta'nın ölüm fermanı Kaya Erdem'in masasında beklemeye devam ediyordu. Bu bekleyiş İstanbul'daki Şirket Merkezi'nde ise tam bir "enkaz" görünümü altında sürüyordu. Şirketin telefonları cevap vermiyor ve binaya giden **Nokta** muhabiri hiçbir yetkili bulamıyor du.

Hüseyin ŞENTÜRK

PORTRE / ERDOĞAN DEMİRÖREN

Tümü borçla, 42 şirket

Türk basınının önemli haber malzemelerinden biri olan Erdoğan Demirören, 1937 yılında İstanbul'da doğdu. İlkokulu bitirdikten sonra girdiği Saint Benoit Lisesi'nde bir buçuk yıl okuduktan sonra okul hayatını kapadı, babasının Sirkeci'deki oto hurdacılığı dükkânında çalışmaya başladı. Babası, bu dükkânı 1957 yılında ona bıraktı. Dükkândaki 97 bin liralık mal, onun ilk sermayesi oldu. Bugün 42 büyük şirketin sahibi olan Demirören, bu şirketleri alırken "tek kuruş" bile ödememekle övünüyor. Kendi açıklamalarına göre, bir şirket almaya karar verdiğinde bir arkadaşından birkaç günlüğüne borç alıp teminatı yatırıyor, geri kalanını da taksite bağlıyor. Ünlü işadamı taksitler için de cebinden bir şey ödemiyor ve bütün borcu satın aldığı şirketin geliriyle ödüyor.

Demirören'in iki bankaya olan toplam borçları 14 milyarı buluyor. Ünlü işadamına göre, bu borç miktarı doğruydu ama, bankaların kendisine yüklenmesinin nedeni bu değil, onların reklam arzularıydı. "Özal'dan sonra en çok uğraşılan kişi" olmaktan yakınan Demirören, "Bir gün patlayacağını" da söylüyor.

BATUHAN KIRAN / NOKTA

Erdoğan Demirören

ADEM ALTAN / NOKTA

"Cezaevlerindeki baskı ve işkenceleri kınamak için" üç günlük açlık grevi yapan tutuklu ve hükümlü yakınları

CEZAEVLERİ / BİTMEYEN SORUNLAR

Cezaevleri yeniden ele alınıyor

Adalet Bakanı Oltan Sungurlu, ceza ve tutukevlerindeki sorunların çözümlenmesine yönelik tedbirler üzerinde çalıştıklarını açıkladı.

Ağustosun ilk günü Sağmalcılar Cezaevi'nin önü ana baba günüydü. Tutuklu ve hükümlü yakınları "cezaevlerindeki baskı ve işkenceleri" kınamak ve "tek tip elbise giydirilmesini" protesto etmek için üç günlük açlık grevine başlamışlardı. Çevik Kuvvet Müdürü Necati Altuntaş hem megafonla hem de grevcilerin yanına giderek bu eylemin "yasal olmadığını" söylüyor ve "dağılın" diyordu. Çoğunluğu yaşlı ve kadın olan tutuklu yakınları dağılmayacaklarını belirtince bu kez de "dağıtın" emri veriliyor, çoğu sivil giyimli güvenlik güçleri yerde oturmakta olanların arasına dalıyorlardı. Ayakkabılarını giymeye fırsat bulamadan gözaltına alınan bir anne, "Ben düşman mıyım ki böyle yapıyorsunuz?" diye bağırırken, 50 yaşın üstündeki eşinin sille tokat götürüldüğünü gören Avukat İbrahim Mavioğlu ağzını kapatmaya çalışan polislerin arasında "Karımı bırakın! Bu ülkede demokrasi yok mu?" diye haykırıyordu. Benzeri manzaralara Ankara'da da rastlanıyor, Adalet Bakanı'yla görüşmeye giden aileler polis marifetiyle kapı dışarı ediliyorlardı.

Neydi bunca yıldan sonra tutuklu ve hükümlü yakınlarını böyle davranmaya iten? Cezaevlerinde neler oluyordu? Her gün değişik cezaevlerindeki tutukluların katılımıyla giderek yaygınlaşan açlık grevlerinin sebebi neydi?

"Ölürlerse ölsünler." Tek tip elbisenin ve sevk zincirinin kaldırılması, kelepçenin önden vurulması" gibi isteklerle önce İstanbul Sağmalcılar Cezaevi'ndeki tutuklular 8 Temmuzdan itibaren süresiz açlık grevine başlıyordu. Sağmalcılar'ı 13 Temmuzda dönüşümlü açlık grevi yapacaklarını açıklayan Bursa E tipi cezaevi izliyordu. Diyarbakır Askeri Cezaevi'ndekiler fiziki ve psikolojik baskıları, Malatya E tipi cezaevi mahkûmları da tek tip elbise, az verilen yemekler ve açık görüş yaptırılmamasını protesto amacıyla 14 Temmuzda süresiz açlık grevi başlatıyorlardı. Bu cezaevlerini sırasıyla Eskişehir E tipi, Gaziantep, Metris, Erzincan 2 no.'lu, Mamak ve 13 Ağustosta yine Metris Cezaevlerindeki tutukluların büyük bir bölümünün katıldığı süreli ve süresiz açlık grevleri izliyordu. Eylemler konusunda Adalet Bakanı Sungurlu'nun kendilerine, "Onlar anarşik eylem yapıyorlar. Biz onlara ölün demiyoruz, ölürlerse ölsünler" dediği Adalet Bakanlığı önünde oturma grevi başlatan aileler tarafından öne sürülüyordu. Buna karşılık Bakan, "Kanunları tatbik edeceğiz dedim, başka bir şey söylemedim" diyordu. SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar ise Adalet Bakanı'nı, "Bu lafı söyleyen kişinin insanlıktan nasibini almamış olsa gerekir" diye eleştiriyordu.

Ne istiyorlar? Uzun bir süreden beri gündemde olan tek tip elbise, görüşme süreleri, yemek bedellerinin artırılması, görüşmelerin dinlenmesi gibi konular açlık grevlerinin çıkış noktalarını oluşturuyor." Gaziantep özel tip cezaevindeki siyasi tutuklular" imzasıyla basın kuruluşlarına ulaştırılan bildiri de

"Mahkûmlarımız Batı'da bile mutsuz olur"

Adalet Bakanı Mahmut Oltan Sungurlu, açlık grevleri ve cezaevi koşulları konusunda **Nokta'nın** *sorularını yanıtladı.*

Nokta: Cezaevlerindeki olumsuz koşullar nedeniyle hem hükümlüler, hem de yakınları eyleme geçtiler. Bu gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sungurlu: Ben değerlendirmek istemiyorum efendim. Çünkü 7 sayfalık yorumun bir satırını kullanınca ortada ne yorum kalıyor ne de sağlıklı bir düşünce. Yine de şunu söyleyeyim, bu sağlıklı bir yol değildir. Şu anda ne ailelerin ne de içeridekilerin ızdırapları azalmaktadır. Bunlar politik malzeme olarak kullanılıyor.

Nokta: Bu olup bitenler sizin yaklaşımınızı etkilemeyecek mi?

Sungurlu: Bu gibi göstergeler bizleri daha dikkatli ve tetikte olmaya sevk ediyor. En azından içeride bizim denetim ve gözetimimizde olan insanların yaşamlarını yeniden gözden geçirme gereğini duyduğumuzu inkâr edemeyiz.

Nokta: O zaman tek tip elbise vb. gibi zorunluluklar ortadan kalkacak mı?

Sungurlu: Sivil elbise alınmıyor, bu tüzük gereği. Cezaevlerinde tek tip giysi mecburiyeti var. Biz iç çamışır ve pijamayı da dışarıdan almıyoruz çoğu zaman. Cezaevi kantinleri var. Oradan almaları gerekiyor tutukluların güvenlik açısından. Bir de aranma mevzuu var ki, gerçekten bu işin çözülmesi gerekir. Fakat alınacak olan malzemeler, mesela dedektör, çok pahalı ve teknik bir donanımı gerektiriyor. Sonra mahkûmların aileleriyle görüşme ortamı ve süresi sorunu var. Bu da paraya ve düzenlemeye bağlı. Bizim çalışmamız zaten görüş yerlerinin iyileştirilmesi ve artırılmasına yönelik. Özel kabin, telefon ve camlı bölüm projelerimiz gerçekleştirilmeye çalışılıyor.

Nokta: Bugün muhkûmlarla aileleri karşılıklı doğru dürüst görüşemiyorlar. Çocuklar ziyarete alınmıyor, getirilen çiçekler bile tehlikeli bulunup atılıyor.

Sungurlu: Her şey yasalara uygun yürütülmeye çalışılmaktadır. Çiçekler çöpe atılmış diyorsunuz; bu, oradaki savcının mesuliyeti. Siz bu görüntüyü dışardakilere aktarırken işin içine acıyı ekliyorsunuz yeniden. O zaman oldu olacak mahkûmu dışarı çıkaralım. Bir de o çiçeğin içeri bir şeyler sokmak için araç edildiğini düşünüverin. Biz insanları iyi yapma şansına sahip değiliz, sadece koşullarıyla ilgileniriz.

Nokta: İçeridekilerin radyo, teyp, kitap gibi araçlardan yararlandırılmamalarını nasıl açıklıyorsunuz?

Sungurlu: Evet efendim, bizim koyduğumuz yasaklar bunlar. Ne demiştik, mahkûmiyet ve hürriyet meselesi... Mahkûm için değerli olana ulaşmak esastır ve elinden geleni bu nedenle yapar.

Nokta: Sizin dediklerinizden yesinler, içsinler, dua etsinler gibi bir anlam çıkıyor...

Sungurlu: İnanın bizim mahkûmlarımızı Batı'daki cezaevlerinden birine nakletsek mutsuz olacaklarını adım gibi biliyorum. Avrupalıların içinde kaldığı cezaevi bizdeki Gaziantep tipi cezaevidir ki bizde en ıslah edilemeyenler buradadır. Şimdi Adana Cezaevi'nde eski cezaevi diye açlık grevi yapılıyor. Boşaltma kararı verdik. Yenisi yapılıyor ama inanın açlık grevini önleyemiyoruz. Şimdi onları da Eskişehir Cezaevi'ne naklediyoruz. Bizim insanımız zaten çok duygusal. Kişisel olayları öyle aktarıyor ki ona çanak tutan çok oluyor. Mesela Fikri Sağlar, koğuş tipi cezaevi önerisi getirdi bize. Büyük koğuş tipinden memnun olmayanlar açlık grevi yapıyor bugün. Bizim amacımız koşulları iyileştirmek. Ama öyle hükümlüler var ki, dışarıda yaptıklarını içeride de devam ettiriyor. Bunu nasıl büyük koğuşlu cezaevine koyabilirsiniz? Münferit tip cezaevine bunları koyduğumuzda hayatı acıklı hale geliyor bu sefer. Millet ağlıyor, açlık grevi yapıyor dışarıda.

bunlardan başka "resmi ve dini yayınların dışındaki kitapların da cezaevi kitaplıklarına alınması, istenen herkesle mektuplaşma hakkı, açık ve yarı-açık cezaevlerine gidebilme ve izin haklarından yararlandırılma, 'siyasi hükümlü' statüsünün kabulü" gibi talepler de yer alıyor. Çeşitli olaylar sonunda Adalet Bakanı O. Sungurlu'nun saptanan 6 cezaevini gazetecilerle birlikte gezmeyi kabul etmesi tüm bu çevrelerde olumlu olarak karşılanıyor ve olaylar duruyordu.

Hasıraltı edilen rapor. 1985 yılında çeşitli partilere üye 7 milletvekilinin 14 ceza ve tutukevinde yaptığı incelemeler sonucu kaleme aldıkları raporun işleme konulmadığı da geçtiğimiz hafta açığa çıkıyordu. Cezaevlerindeki kötü yaşam koşullarının yanı sıra tutukluların görüşme, haberleşme, nakil ve haklarına ilişkin birçok konu hakkında önlem alınmasını ve cezaevi yönetmeliklerinde gerekli düzeltmelerin yapılmasını isteyen raporun bugüne kadar neden ele alınmadığı konusunda ise yetkililer hiçbir açıklama yapmıyorlardı ●

Yıl 1982, aylardan Eylül. Yurt dışında TC aleyhinde faaliyette bulunduğu iddia edilen Ayhan Dümen, eşi ve çocuğuyla "illegal" yaşadığı Avcılar semtindeki "Foto Arzum"un objektifi önünde...

VATANDAŞLIKTAN ÇIKARTILANLAR

Vatanında vatansız sendikacı

"Yurt dışında TC aleyhinde faaliyette bulunduğu" gerekçesiyle vatandaşlıktan çıkartılan DİSK'e bağlı Aster-İş Sendikası Genel Başkanı Ayhan Dümen, vatandaşlığa geri alınması istemiyle Bakanlar Kurulu'na başvurdu. Dümen, 12 Eylül'den sonra Türkiye'den hiç ayrılmadığını ve bunu belgelediğini söylüyor.

DİSK'e bağlı Askeri Tersane İşçileri Sendikası Genel Başkanı Ayhan Dümen, 12 Eylül'den sonra "yurt dışında ülke aleyhine zararlı faaliyetlerde bulunduğu" gerekçesiyle vatandaşlıktan çıkartılanlardan biriydi. Dümen, geçtiğimiz hafta vatandaşlıktan çıkartılma kararının kaldırılması ve yeniden Türk vatandaşlığına alınması için Bakanlar Kurulu'na başvurdu. Ama Dümen'in diğer "vatansız"lardan önemli bir farkı vardı: 12 Eylül'den sonra yurt dışına hiç çıkmadığını iddia ediyor ve bunu kanıtlayacak belgeler gösteriyordu...

Dr. Kimble misali... Taşkızak Askeri Tersanesi'nde Makine Teknikeri ve Aster-İş Genel Başkanı olan Ayhan Dümen'in macerası, 12 Eylül sabahı başlamıştı. Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarı'yla olan randevusu için Ankara'ya giderken "harekât" olmuş, hemen ardından DİSK yöneticileri askeri yönetim tarafından "güvence" altına alınmaya başlanmıştı. Ayhan Dümen bu arada ev adresini değiştirmiş, Sıkıyönetim Komutanlığı'nın çağrılarına rağmen teslim olmamıştı. Dümen, "Demokratik hak ve özgürlükler askıya alınmıştı. Ülke 5 generalin kararlarıyla yönetiliyordu. İşkence iddiaları basında yer alıyordu. Bu dönemde birçok insan öldürüldü, birçoğu sakat bırakıldı. Yargının bağımsızlığı tartışılır durumda idi. Böyle bir ortamda, can güvenliğimi düşünerek teslim olmadım" diyordu.

Bundan sonrası, bir kaçağın öyküsüydü... Bir özel şirkette personel şefi olan eşi ve 2 yaşındaki kızından ayrılıp polisin bilmediği bir evde kalmaya başlamıştı. O günleri şöyle anlatıyordu: "Evden hiç çıkmadan, bir tek insanla konuşmadan, tek dostum olan kitapları bazen dört beş kez okuyarak geçti 4 yıl... Eşim ve kızımla gözlerden uzak yerlerde haftada bir ancak görüşebiliyorduk. Komşularım beni genç bir emekli olarak tanıyor, gerçek durumumu bilmiyorlardı. Saygın ilişkilerimiz vardı. Hatta bir yıl apartman yöneticiliği yaptım... Bu arada eşim geçimimizi sağlıyordu. 4 yıl geçtikten sonra eşim ve kızımla birlikte yaşamaya başladık. 5 yıl boyunca Avcılar'dan İstanbul'a hiç inmedim bile..."

Dümen, bu arada Kasım 1980'de yapılan "yurda dön ve teslim ol" çağrısına uymadığı için vatandaşlıktan çıkartılıyor ve "vatansız"lar

kervanına katılıyordu...

Çıktı mı, çıkmadı mı? Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü Hasan Celal Güzel'in **Nokta**'ya vatandaşlıktan çıkartılanların geri alınmaları için hükümet düzeyinde çalışmalar sürdürüldüğünü açıklaması, "vatansız"larda bir umut ışığı olmuş, Ayhan Dümen de avukatı Rasim Öz aracılığıyla geçtiğimiz hafta Bakanlar Kurulu'na başvurusunu yapmıştı. Başvurunun en önemli dayanağı, Ayhan Dümen'in yurt dışına hiç çıkmadığı iddiasıydı: "12 Eylül'den sonra oturduğum apartmanda ödediğim aidatların makbuzları, apartman yöneticiliği yaptığım dönemin karar defterleri, muhtarlıklardan aldığı ikâmet belgeleri, PTT ile yaptığım yazışmalar, avukatıma verdiğim noter vekâletnamesi, her yıl eşim ve kızımla çektirdiğim resimler, sürekli Türkiye'de olduğumu belgeliyor. Ayrıca tüm komşularım, alışveriş yaptığım esnaflar, benim yıllardır aynı yerde oturduğumu ve hiç ortadan kaybolmadığımı biliyorlar... Ayrıca

Dümen'in Avukatı Rasim Öz: "İşkencecilere teslim olmamak, vatandaşlıktan çıkartılma nedeni olamaz..."

DENİZ DOĞANNOKTA

ben yurt dışına çıkmışsam, bunu ispat etmek yetkili makamlara düşer, çıkmadığımı ispat etmek bana değil..."

Bir hukuk tartışması. Avukat Rasim Öz, Bakanlar Kurulu'na sunulmak üzere İstanbul Valiliği'ne verdiği dilekçede, "Müvekkilimin işkencecilere teslim olmaması, bir hukuk devletinde en büyük manevi zulüm olan vatandaşlıktan yoksun bırakılmasının nedeni olamazdı" diyor ve vatandaşlıktan çıkarma kararının yok sayılması gerektiğini belirtiyordu: "Yurt dışında TC'nin iç ve dış güvenliği aleyhinde faaliyet gösterebilmesi için, öncelikle yurt dışına çıkmış olması gerekir. Oysa müvekkilim yurt dışına hiç çıkmamıştır. Ayrıca bir sanık, kaçma hakkına da sahiptir. Devletin görevi onu kaçtığı için vatandaşlıktan çıkartmak değil; yakalamak, yakaladığında ya da teslim olduğunda işkence görmeyeceği, bağımsız ve adil bir yargı makamı önünde yargılanacağı güvencesini vermektir. Üstelik, önce 1981 yılında bir yasal dayanak yokken vatandaşlıktan çıkartılmış, sonradan çıkartılan bir yasanın hukuka aykırı olarak geriye doğru yürürlük ifade eder şekilde uygulanması yüzünden ikinci kez vatandaşlığının kaybettirilmesi kararı verilmiştir."

Rasim Öz, bu gerekçelerle vatandaşlık yasasının anti-demokratik hükümlerinin değiştirilmesini, vatandaşlıktan çıkarma kararının Bakanlar Kurulu kararı ile değil, yargı makamları tarafından verilmesini ve Ayhan Dümen ile birlikte 12 Eylül'den sonra vatandaşlıktan çıkartılanların tümünün vatandaşlık haklarının iadesini istiyordu.

Top, Bakanlar Kurulu'nda. DİSK davasına yakalanamadığı için dahil edilemeyen ve hakkındaki soruşturma halen süren Ayhan Dümen, geçtiğimiz hafta soruşturmayı sürdüren Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı'na teslim oldu. İfadesi alındıktan sonra serbest bırakılan Dümen'in vatandaşlık hakkına ilişkin başvuru dilekçesi, İstanbul Valiliği tarafından emniyet müdürlüğü kananıyla konu soruşturulduktan sonra bir raporla birlikte İçişleri Bakanlığı'na gönderilecek. İçişleri Bakanlığı da, mütalaasıyla birlikte konuyu Bakanlar Kurulu'na iletecek ve son kararı Bakanlar Kurulu verecek... **Mehmet YALÇIN**

23 Nisan 1986... Gerçek konumu "firari sanık", komşularına göre ise "emekli işçi" Ayhan Dümen, kızının ilkokulunda çocuk bayramı töreninde...

ALADDİN AKÇASU

Terör İstanbul'a 7 yıl sonra yeniden bulaştı

BİR BASKIN

"Dağdan indim şehire!"

İstanbul Topkapı'da Siteler Polis Karakolu'na saldıran silahlı üç kişi, komiser yardımcısı Halil Paşaman'ı öldürdü, polis memuru Akif Maltaş'ı da yaraladı. Karakol baskını, 12 Eylül'den sonra İstanbul'da bu tür ilk olay... Kamuoyunda ve basında doğal olarak ilk beliren soru, "PKK büyük şehirlere de mi el atıyor?" oldu. Baskında el bombalarının da kullanılmış olması işin boyutunun ciddiliğini gösteriyordu.

Eylemi DEV-Sol'un ve ayrıca şimdiye kadar hiç duyulmadık "16 Haziran" adlı bir örgütün üstlenmiş olmalarının yanı sıra, araştırma ve soruşturma sürüyor..

BİR PORTRE

Nazlı Bayram

Bayram, İstanbul Bayrampaşalı ve dört çocuk anası. Birkaç yıldır geçim sıkıntısı çekiyor. Son olarak, çocuklarına bayram harçlığı bile veremez duruma düşünce dayanamadı ve sokaklara fırladı. "Bizi mahvetti Özal! Senin yüzünden, bu bayram çocuklara şeker bile alamadım! İliğimizi kemiğimizi kuruttun!" diye bağıran Nazlı Bayram, devriye gezen polisler tarafından yakalanıp emniyete götürüldü.

Protestolarını burada da sürdüren Bayram'ın, bu kez de, "Özal, yatlarla, uçaklarla gezerken biz yiyecek ekmek bulamıyoruz, bu nasıl iş?" dediği öğrenildi.

Bayram, hakkında düzenlenen evrakla birlikte adliyeye sevk edildi...

SABAH'TAN

BİR KAMPANYA

Maviler turunculara karşı

Bizans'ta hipodrom, mavilerle yeşillerin kıyasıya çekişmesine sahne olmuştu bir zamanlar... Bugünlerde Türkiyemizde de bir maviler-turuncular mücadelesi sürüyor. Bilindiği gibi, 6 Eylül günü sandığa atılacak pusulaların mavisi "evet", turuncusu "hayır" demek... "Evet"-

Mayruk: "Mavi huzur verir!"

BASINDAN YORUMLAR

Altını oyanlar, eline verenler...

Van'da Özal'ı karşılayan kalabalık arasında Amerikanca pankartı gören arkadaşımız Yalçın Doğan, "The king of the dams Özal" yazılı yaftanın sopasını tutan karayağız ve gür bıyıklı yurttaşa sokulup sormuş:

—Bu tuttuğun pankartın anlamı ne?

—Vallah bilmirem...

—Kimden aldın?

—Vermişlerdir elime, bilmirem ben.

—Bilmediğin şeyi neden tutuyorsun?

—Vallah bana söyliyler, ben tutirim...

Cahil yurttaş değil mi?

Haydi canım sen de!..

Van'ı bırak, Ankara'ya git, bu ülkenin ekonomisini yöneten koca kafalılardan birisiyle konuş, üç kadehten sonra sigortası attı mı itiraf edecektir:

HAFTANIN İNCİSİ

"Hiç kimse benden daha ileri-ci ve Atatürkçü değildir."

Mehmet Keçeciler

çiler mavi gömlek ve ceketler giyilmesi şart koşulan davetler düzenlerken, "hayır"cılar turuncu kitaplar yayınlıyorlar.

Velhasıl bir renk kavgasıdır gidiyor. Bu arada yayın organları da, mavi ve turuncu renklerin etkileri, içerdikleri anlam ve simgeler gibi konularda uzmanlara danışıyorlar. Son olarak ünlü modacı Yıldırım Mayruk turuncunun yanık ten üzerinde iyi durduğunu, mavinin soğuk, turuncunun ise sıcak renkler kategorisine girdiğini açıklarken; psikiyatri uzmanları da mavinin huzur ve rahatlık verdiğini, tansiyonu düşürdüğünü, kalp çarpıntılarını dindirdiğini, turuncunun ise gerginliği artırdığını, sinir bozukluğuna neden olduğunu bildirdiler!

BİR FOTOĞRAF

SABAH'TAN

GEÇMİŞ BAYRAMDAN BAŞBAKAN MANZARALARI... Marmaris kıyılarında motorla dolaşan Özal'a eşlik eden danışmanı Güneş Taner megafonla "Don't worry, it's only the Prime Minister" ('Endişelenmeyin, gelen sadece Başbakan') şeklinde anons yaparken, Helga'lardan biri de göğsü meydanda tekneye tırmandı ve Özal'ın elini sıktı... Özal bayramdan sonra gerçekleştirdiği Van gezisinde de "The King of Dams" ('Barajlar Kralı') pankartıyla karşılandı! Galiba, "King of Comedy" filminin adı konuya daha uygun düşüyordu...

KISA... KISA...

● **152 general ve amiralin görev yeri** değiştirildi.

● **Maliye Bakanlığı, memur maaşlarının** kasımdan itibaren aylık yerine on beşer günlük ödenmesini planlıyor. Buna göre memurlar her ayın başında ve ortasında olmak üzere maaşlarını iki taksitte alacaklar. Uygulamayla enflasyonun dizginlenmesi amaçlanıyor! Görüşüne başvurulan memurlar gülümsemekle yetindiler.

—Vaşington'dan vermişlerdir elime, tutirim; vallah bana söylirler, ben tutirim...

Vermişler eline, tut bakalım.

İlhan Selçuk, 13 Ağustos, Cumhuriyet

Yakışmıyor kardeşim

Referandum yüzünden her şey öylesine birbirine karıştı ki, kimin ne yapacağı önceden tahmin edilemiyor.

Mesela Çetin Altan bile "Referandumda hayır oyu kullanacağım" diyerek çok kişiyi şaşırttı. Gerekçesi, daha da şaşırtıcı oldu.

Çünkü Çetin Altan hayır oyunu, Demirel'den intikamını almak için kullanacağı bir silah olarak görüyor.

Bunların hepsi "insan hali"... Ama işte her insana yakışmıyor!

Güngör Mengi, 11 Ağustos, Sabah

TİT (Turgut Bey istihbarat teşkilatı)

ANAP iktidarının ilk günlerinde bir bürokrat dostum anlatmıştı... Sözde, devletin en yüce koltuklarından birinde oturan bir eski yönetici, Özal'ın emri ile Ankara'da Bahçelievler'de oturan bir emekli istihbaratçı ile görüşüp MİT'ten ayrı bir "istihbarat örgütü" kurma girişimlerinde bulunmuş...

ANAP'ın kurduğu bu "istihbarat örgütü", devlete değil partiye bağlıymış... MİT'ten ayrı haber toplar, bu haberleri Özal'a ulaştırırmış... MİT'in başında bir korgeneral var ya... İşte bu yüzden, MİT, daha çok genelkurmay etkisindeymiş. ANAP kurduğu bu "istihbarat örgütü" aracılığı ile birçok siyasal olayı yönlendiriyormuş. (...)

Arcayürek ile Özdağlar'ı olay hakkında konuşmaya zorluyorduk. Özdağlar'ın ürkek ve korkak bir hali vardı.

Söz döndü dolaştı bu örgüte geldi. "Bu örgütten mi korkuyorsun?" diye sordum.

Özdağlar, cereyan çarpmış gibi birden yerinden sıçradı. Hayretle gözlerini açarak, "Nereden biliyorsunuz bu örgütü?" diye sordu. (...)

Bir duyarlı müsteşarlıktaki atama işleri nasıl olmuş? Önce bu müsteşarlıkta çalışan bir yönetici, eski kurumuna dönerken ne gibi olaylar olmuş? Kim, kime ne demiş? Basında oldukça sözü edilen bir evliliğe engel olmak için birileri damat adayını, çalıştığı gece kulübünden kaçırmak mı istemişler? Bu işle "İskender" diye biri mi görevlendirilmiş? İskender işi eline yüzüne mi bulaştırmış?

Uğur Mumcu, 12 Ağustos, Cumhuriyet

İRAN / YENİ DIŞ POLİTİKA

Tahran, hep yek mi kalacak?

Süperlerin Körfez'de boy göstermesi ve son Mekke olaylarından sonra uluslararası planda iyice tecrit edilen İran, diplomatik ataklarla yalnızlığından kurtulma çabasında. İzlenen yeni dış politika, başından beri diplomasiye önem verilmesini savunan Mekke eyleminin mimarı Haşimi Rafsancani'ye güç kazandırdı.

Görünürde, olup bitenler daha öncekilerden pek farklı değildi. Tahran sokakları, binlerce İslam Devrimi militanının "intikam" haykırışları ile yankılanıyor, Devrim önderlerinin ateşli konuşmaları, kalabalıktaki heyecanı daha da yükseltiyordu. Devrim'in sıradan gövde gösterilerinden birinin daha cereyan ettiği söylenebilirdi.

Ama bu parlak gösterilerin pembe örtüsü kaldırıldığında, İslam Devrimi'nin öncekinden çok farklı bir sürece girdiği görülüyordu. Mayıs ayı başından itibaren, Amerikan ve Sovyet filolarının Körfez'e girmeleri, İran-Irak savaşını, ulusal boyutundan iyice çıkartarak, uluslararası bir çatışma ve rekabete dönüştürmüş, İran'ın milletlerarası alanda yalnızlığa doğru itilme sürecini hızlandırmıştı. Mekke'de cereyan eden ve 400'den fazla İranlı'nın ölümüyle sonuçlanan son olaylar ise, Tahran'ın ılımlı Arap ülkeleriyle olan anlaşmazlığına bir

İranlı radikallerin gerek Tahran'daki gerek Mekke'deki gösterileri bu kez daha görkemliydi

"din savaşı" görünümü kazandırıyor ve Tahran'ı iyiden iyiye yalnız bırakıyordu.

Tahran'ın her geçen gün biraz daha yalnızlığa itilmesi, İslam Devrimi liderlerine acil olarak bazı önlemler almalarına ve yeni bir dış politika izlemelerine yol açacaktı.

Saddam düşürülmeden savaş biter mi? Humeyni yönetiminin yeni dış politikadaki ilk adımı yumuşama ve tavizdi. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 20 gün kadar önce aldığı ve İran-Irak savaşının derhal sona ermesi ve tarafların askerlerini sınırlarının gerisine çekmeleri konusundaki barış kararına İran'ın tepkisi bu kez farklı olmuştu. Dışişleri Bakanı Ali Ekber Velayeti, Birleşmiş Milletler'e gön-

Mekke olayı İran'a yüzlerce ölüye mal oldu

derdiği mektupta, ilk kez Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin'in görevden çekilmesini şart koşmuyor, "Fransa'nın Irak'a silah sevkiyatının durdurulması, Kuveyt'in tanker kiralama olayına son vermesi ve süperlerin bölgeden çekilmesi halinde savaşın sona erdirilebileceği" müjdesini veriyordu. Irak'a göre ise Tahran'ın yeni politikası "uluslararası tecritten kurtulabilmek" için başvurduğu bir taktikti. Irak'ın Washington Büyükelçisi Nazar Hamdon, "Birleşmiş Milletler tasarısının reddedilmesinin Tahran'ın içinde bulunduğu yalnızlık çemberini pekiştirmesinden çekinen İranlı yöneticilerin tavırlarını yumuşatmak zorunda kaldıklarını" söylü-

Rafsancani, önder Humeyni'den sonra ikinci adam olmayı yavaş yavaş garantiliyor

yordu. İran'ın sadece Arap ülkeleriyle değil, Pakistan, Endonezya gibi Arap olmayan Müslüman ülkelerle de arasının gittikçe bozulduğuna dikkat çeken birçok uluslararası politika uzmanı da Iraklı yöneticilerin yorumuna katılıyordu.

Süperleri birbirine düşürmek. Körfez'de mayıs ayından sonra iyice gerginleşen hava ve ABD'nin bir askeri müdahalede bulunma olasılığının her zamankinden büyük olması da İran'ın yeni bir Körfez politikası da saptamasına yol açmıştı. Birleşmiş Milletler'e karşı tavrını yumuşatan Humeyni yönetimi, Körfez'de zaman zaman Sovyet, zaman zaman da Amerikan kartına oynayarak kendisine karşı kutsal ittifak kurmuş gibi görünen iki süper gücü mümkün olduğunca birbirine düşürmeye çalışıyordu. Süperlerin Körfez politikası da İranlı yöneticilerin ekmeğine yağ sürecek nitelikteydi. ABD hükümetinde hâkim olan görüş, Körfez'de esas olarak bölgedeki Sovyet varlığının azaltılmasının hedeflenmesi yolundaydı. Moskova ise, bölgede, kendisinden başka kimsenin varlığına karşıydı ve Amerikan gemilerinin bir an önce bölgeden çekilmesini istiyordu.

İran önce Sovyet kartına oynuyor ve Sovyet tehlikesini bertaraf etmeye çalışıyordu. Sovyet Dışişleri Bakanı Yuli Voronstov, Tahran'a yaptığı ziyaret sırasında son derece iyi ağırlanmıştı. Doğrusu ABD'ye karşı Körfez kadar hassas bir bölgede üstünlük sağlamak Kremlin'in de işine geliyordu. Sovyet yanlısı İran Komünist Partisi TUDEH'in Humeyni yönetimi tarafından kapatılmasından sonra bozulan ilişkiler yeniden yeşermeye başlamıştı. TASS'ın yorumuna göre, Voronstov'un ziyaretiyle, "iki ülke arasında, ekonomik alanda şimdiye kadar yapılanın çok üzerinde, siyasi alanda da köklü bir ilişkinin temeli atılmıştı." Aynı kanıyı, ABD'nin önde gelen gazetelerinden New York Times de paylaşıyor ve "Amerika'nın amacı, jeopolitik olarak bölgeye egemen olan Sovyetler'in Körfez'e el koymasını ve ani bir petrol kesintisini önlemek olmalıdır" yorumunu yaparak hükümetini Basra'da yeni bir tehlikeye karşı uyarıyordu.

Bir taraftan Moskova ile olumlu diplomatik ilişkiler kuran Tahran, diğer taraftan da can düşmanı ABD'ye kaçamak göz kırpmaktan da çekinmiyordu. Tahran'ın "Irak bizim tankerlere saldırıyı durdurursa, biz de Körfez'deki tankerleri vurmayız" şeklindeki açıklaması, uluslararası politika uzmanlarınca, hem ABD'ye göz kırpma, hem de Körfez Savaşı'nda topu Irak'a atma olarak nitelendirilmişti.

Humeyni yönetiminin Sovyet ve ABD politikasının başarıyla sonuçlandığı söylenebilirdi. Mayıs ayında Sovyetlerle ABD arasında Körfez'de seyir güvenliğinin sağlanmasına ilişkin bir uzlaşmaya gidilmişti. Hatta Gorbaçov'un "Körfez'de İran'ı dize getirebilmek" amacıyla işbirliğine gidilmesi konusunda Reagan'a bir mektup bile gönderdiği uluslararası politika kulislerinde hayli yankı bulmuştu. Ama süre geçtikçe, Moskova ile Washington'un Körfez politikalarının ayrıl-

"İslamın tehlikede olduğu ve önünde başka seçeneklerin bulunmadığı dönemde yapılacak tek şey savaşmaktır." İranlı yöneticilerin bu sloganı gereğini yapmak için geliştirdikleri son yöntem intihar botları.

ması, dahası, Gorbaçov'un böyle bir işbirliğinin varlığını yalanlaması, uluslararası gözlemcilerce İran'ın başarı hanesine yazılacak olumlu bir puandı.

İran, yalnızlık çemberini yarmak için sürekli aleyhte propaganda yaptığı Kuveyt'e bile başvurmaktan çekinmemişti. Tahran yönetimi, Suriye Dışişleri Bakanı Faruk El Şer aracılığıyla Kuveyt'e bir öneri götürerek, bu ülkenin Irak'a Körfez'de İran petrol hedeflerine saldırıyı kesmesi konusunda baskı yapması durumunda, Kuveyt gemilerini vurmaktan vazgeçeceğini belirtmişti. Ama politika bu kez ters tepmiş, Hem Kuveyt, hem de Irak bu ilginç öneriyi reddetmişlerdi.

Mekke olayları: Radikal İslamcılara mesaj. İran'ın yalnızlık çemberini kırma konusundaki çabalarının son uzantısı şüphesiz Mekke olaylarıydı. Tahran'ın Mekke'deki amacı çeşitliydi. İlk olarak, milyonlarca Müslüman'ın toplandığı Hac'da, yapılacak gösterilerle, bölgedeki aşırı dinci gruplara bir eylem mesajı gönderilecek, böylelikle radikal gruplar harekete geçirilerek iç karışıklıklar yoluyla ılımlı Arap ülkeleri yıldırılmaya ve onlara gözdağı verilmeye çalışılacaktı. Diğer taraftan da, Suudilerin olası bir müdahalesi durumunda, İran, Mekke'de mazlum ülke durumuna düşecek ve İslam ülkelerinden destek sağlayacaktı. Üçüncü bir hedef ise, Mekke'deki coşkulu gösterilerle Batı âlemine bir gözdağı vermekti.

Rafsancani'nin yıldızı parlıyor. Gerçi Tahran Mekke'de hedeflerini sınırlı olarak gerçekleştirebilmişti ama olaylar, İran'da başa güreşen iki kanattan, Mekke olaylarının planlayıcısı Meclis Başkanı Haşimi Rafsancani'nin güçlenmesine yol açmıştı. Uluslararası gözlemcilere göre, Rafsancani'yi, Humeyni'nin halefi olarak kabul edilen Muntezari'den ayrılan en büyük özelliği pragmatizmiydi. Rafsancani'ye göre, Batı ile ilişki kurmak, hatta diplomasi söz konusu olduğunda, İslam'ın katı uygulamalarından taviz vermek pekâlâ mümkündü. İran Meclis Başkanı, geçen sene yaptığı açıklamada, kendisini ve Muntezari'yi kastederek, bizzat "ülkemizde iki akım var, bunları adı olmayan iki siyasi parti olarak değerlendirebiliriz" deme cesaretini bile göstermişti.

İran Meclis Başkanı, Suudi Arabistan'daki gösterileri örgütleyerek, aşırılıkta, en büyük siyasi rakibi Muntezari'den aşağı kalmadığını göstermiş, ayrıca, Lübnan'da faaliyet gösteren ve Muntezari kanadına yakın Hizbullah örgütünü, yanına çekmeyi başarmıştı. Rafsancani, diğer taraftan da, Mekke'ye İranlı hacıların başına ılımlı bir lider olan Mehdi Harrubi'yi göndermiş, böylece, ılımlıların hem olayların içine sokmayı başarmış ve radikal bir tavır almalarını sağlamış, hem de bu kanadın tam desteğini kazanmıştı. İran Meclis Başkanı'nın esas başarısı ise, Mekke olayları aracılığıyla, eski coşkularını kaybetmeye başlayan halk kitlelerinin yine eski heyecanla sokağa dökülmelerini sağlamasıydı.

Mekke olayları, gerçekten de birlik ruhunun pekiştirilmesi açısından Tahran için son derece yararlı olmuştu. Uluslararası gözlemcilere göre, İranlı yöneticilerin bugünkü amacı, İran kitlelerini yepyeni bir ruhla yeniden savaşa sürüklemişti. Nitekim Rafsancani'nin Etalaat gazetesine verdiği demeç, bu varsayımı doğrular nitelikteydi: "İslam'ın tehlikede olduğu ve önünde başka bir seçenek bulunmadığı dönemde yapılacak şey, savaşmak için her şeyi seferber etmek, diğer şeyleri ise ikinci plana atmaktır." ●

SSCB / TROÇKİ'NİN AKLANMASI

Kahraman mı? Hain mi?

Sovyet Lideri Gorbaçov'un, adı ülkede yıllardan beri hakaret olarak kullanılan, Bolşevik Devrimi'nin önderlerinden Troçki'ye itibarını iade etmesiyle, Troçki'nin yaşamı, düşünceleri ve Stalin'le anlaşmazlığı dünya kamuoyunda yeniden gündeme geldi.

Günlerden 27 Ağustos 1940. Korkunç bir sıcak Meksiko toprağını kavuruyordu. Hüzünlü bir cenaze töreni. Rus Devrimi'nin büyük liderlerinden Leon Davidovitch Bronstein ya da bütün dünyanın tanıdığı adıyla Troçki, yangından mal kaçırırcasına sadece karısı ve on iki yoldaşının huzurunda toprağa veriliyordu. Aynı saatlerde katili binbir isim Ramon Mercader'in metresi Sylvia Agelott katliamdan kendini sorumlu tuttuğu için hastanede sinir krizleri geçiriyordu. Ramon ise kuşkusuz Meksika polisinin önünden kuş uçurtmadığı hücresinde mışıl mışıl uyuyordu. Sanki birkaç gün önce tarihin bu en büyük önderlerinden birinin beynine arkadan sokularak sinsice baltayı indiren o değildi. O sıcak ağustos günü ne Ramon ne de küçük cenaze alayını oluşturanların hiçbirinin aklının ucundan yıllar sonra ünlü liderin ülkesinde itibarının iade edileceği geçmemişti.

Troçki'nin ikinci doğuşu: İki rakamının Troçki'nin hayatındaki önemini bilenler ise umutlarını hiç yitirmemişlerdi. Kızıl Ordu'nun örgütleyicisi büyük lider Troçki adında karar kılıncaya kadar iki takma isim kullanmış, iki kez tutuklanmış, iki kez Sibirya'da sürgüne gönderilmiş, iki kez sürgünden kaçmayı başarmış, iki kez evlenmiş, birinci eşinden iki, ikinci eşinden iki çocuğu olmuştu. Biraz çaba gösterilirse doğduğu topraklar üzerinde ikinci kez hayata gelmesi mümkündü. Ne var ki doğumun öyle sezaryensiz, kolay bir şekilde olacağı da pek sanılmıyordu. Çünkü Troçki ismi Sovyet tarihinde acı dolu, karanlık bir dönemin de simgesi olmuştu. Yarın bütün bu dönemin yargılanması söz konusu olduğunda devletin hâlâ birçok mekanizmalarını ellerinde tutan Stalincilerin tepkisi ne olacaktı? Gorbaçov, Troçki'yi aklama kampanyasıyla birlikte son Stalinist kalıntılara aba altından sopa göstermeyi mi amaçlıyordu? Yoksa üstadın eserlerinin basımına izin vermeyle başlayan süreç büyük liderin mezarını gösterişli bir törenle Meksiko'dan Kızıl Meydan'a nakliyle mi noktalanacaktı?

Gerçekten de Troçki'nin itibarının iadesi Gorbaçov'un "açıklık" politikasının bugüne kadarki uygulamalarından daha farklı sonuçlar doğurmaya gebe görünüyordu. Çünkü Troçki yıllar süren bir iç mücadeleden sonra Lenin'in "O çok sert karakterlidir, mutlaka iktidardan uzak tutun" dediği Stalin tarafından "Fazla entelektüel ve İtalyan operalarına hayran" diye ülkeyi terk etmeye zorlanmamıştı.

Troçki'nin adı yıllarca hakaretlere konu olduktan sonra aklandı

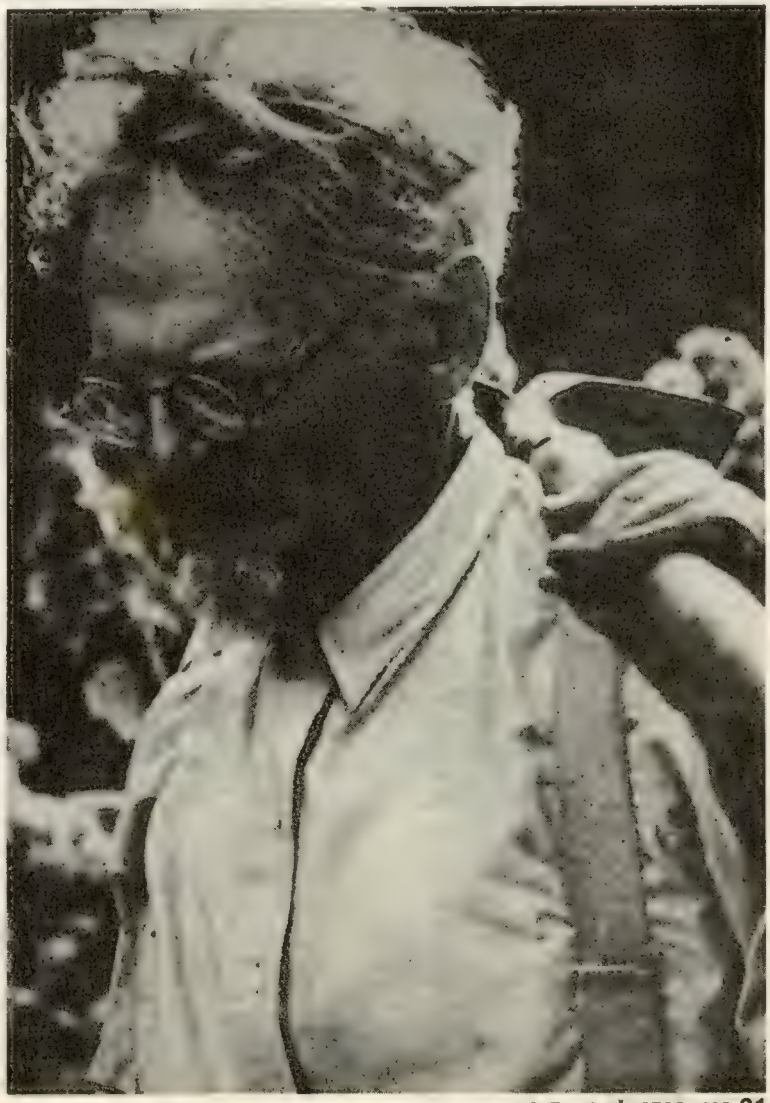

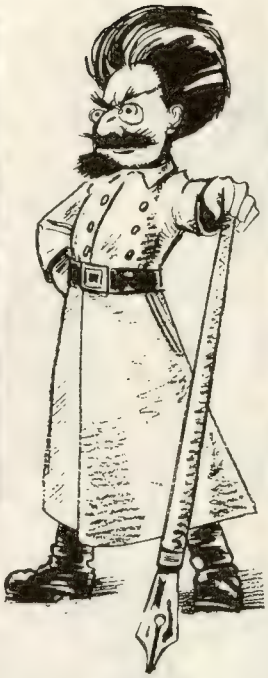

Lenin, Stalin ve Troçki Bolşevik ihtilali patlak verdiğinde, devrimin en güçlü 3 ismi olarak görülüyorlardı.

Stalin-Troçki çatışması sosyalizmin en nazik konularını doğrudan ilgilendiren bir ideolojik mücadeleydi.

Daha Lenin'in ölümünün ertesinde Stalin, yavaş yavaş "tek ülkede sosyalizmin inşaası" düşüncesini hayata geçirmeye başlamıştı. Bu yaklaşımın doğal sonucu olarak parti mekanizmasının bürotratikleşmesi, devletin yüceltilmesi sloganları hayata geçiriliyordu. Öte yandan iç savaşın getirdiği yıkıntılar ve yokluklar tarımda küçük mülkiyeti özendirici NEP (Yeni Ekonomi Politikası) politikası aracılığıyla aşılmaya çalışılıyordu. Troçki ise bu uygulamaların muhtemel tehlikelerini hissediyor ve bütün gücüyle sosyalizmin millileştirilmesine karşı çıkıyordu. Yine Troçki'ye göre tehlikelerle karşı karşıya olan Sovyet rejimini korumanın tek yolu devrim ateşini bütün dünyada fitillemek, bütün dünyadaki ilerici hareketleri sonuna kadar destekleyerek yeni Sovyet rejimine nerede olursa orda müttefikler bulmaktı. Stalin-Troçki mücadelesi 1927 Parti Kongresine kadar sürdü. Eski bazı dostlarının da yanından çekilmesi sonucu Troçki kongreden yenik çıkıyor ve Alma Ata'da geri bir göreve tayin ediliyordu. İki yıl sonra da bu kez karşıdevrimci faaliyetlerle ilgili Ceza Yasası'nın 8/10 maddesi uyarınca bir daha geri dönmemek kaydıyla yurt dışı ediliyordu.

Stalin-Troçki: Ezeli tartışma başlıyor. Ne var ki, Troçki on bir yıl süren sürgün yaşamında hiç susmuyordu. Ülkeden ülkeye uçuyor, konferanslar veriyor, yazılar yazıyor, düşüncelerini sistemleştiriyordu. Ülkesinde yoldaşları Stalin tarafından tek tek tasfiye edilirken o yurt dışında sayısız dostlar ediniyordu. Her ülkede Troçkist partiler kuruluyordu. Bir süre bu dağınık Troçkist grupları ve partileri Dördüncü Enternasyonel'in bayrağı altında toparlıyordu. Dördüncü Enternasyonal'in gücüne ölüm döşeğinde "Dördüncü Enternasyonal yaşayacak. İleri!" diye haykıracak kadar inanmıştı. Kısacası ülkesinde adının üstüne sessizlik ağları örülürken, dünyada Stalinizm-Troçkizm tartışması tüm hızıyla gündeme gelmişti bile.

Gerek erken ölüm, gerek Dördüncü Enternasyonal'in örgütlenmede yetersiz kalışı, gerek bazı Avrupa komünist partilerinin Leninist çizgiden farklı, daha yumuşak bir politika izlemeleri belki zamanla Troçkizm- Stalinizm tartışmasının üstüne bir set çekebilirdi.

Tarihin bir garip cilvesi olarak Troçkizmin unutulup gitmemesine bir ölçüde de en azılı düşmanları katkıda bulunmuşlardı. Bir dönem Troçkizm solun düşman biraderlerinin ağzında bir karalama silahına dönüşmüştü. Solun nerede işleri ters gittiyse orada öküzün altında Troçkistlerin parmağı aranmıştı. Sonunda belki bir küfür sözcüğüne dönüşmüştü ama ne var ki böylece hafızalarda da tazeliğini sürekli korumuştu.

Şimdi Troçki'nin itibarının iadesi hem Troçkizm-Stalinizm tartışmasını yeniden gündeme getirecek hem de dün birbirlerini Troçkistlikle suçlayanlardan sözlerini geri almalarını gerektirecek. Onların da ne kadar fazla olduğunu düşününce, Gorbaçov'un işinin bu kez zor hem de çok zor olduğu daha iyi anlaşılıyordu ●

Gorbaçov'un Troçki'nin itibarını iade etmesinin altında ülkedeki Stalincileri sindirmek isteyip istemediği merak konusu.

Hollywood'un soyağacı çıkartılırsa

"Lady Diana ile Humprey Bogart'ın akraba olduğunu biliyor musunuz? Ya Winston Churchill ile Marx Groucho'nun?" Soyağacı araştırıcısı Charles Kidd, Hollywood starlarının soyağaçlarını araştırdığı son kitabına bu sorularla başlıyor.

Charles Kidd, mesleğinin belki de dünyadaki tek temsilcisiydi. Ünlü kimselerin soyağaçları üzerinde çalışıyor, son derece ilginç bulgular elde ediyor, çoğu zaman da bunları kitap haline getirerek yayınlıyordu. İngiliz Kraliyet ailesinin ve aristokratlarının soyağacını incelediği kitap peynir ekmek gibi satıp Kidd'e şöhret kapılarını açtıktan sonra soyağacı uzmanı bu kez aynı çalışmayı Hollywood starları üzerinde yapmaya karar vermişti. "Debrett goes to Hollywood" kitabı öylesine ilginç bulgularla doluydu ki, kitap yayınlandıktan kısa bir süre sonra, İngiliz aristokrasisini konu edinen bir öncekinden çok daha fazla satacaktı.

"Lady Diana ile Humprey Bogart'ın dokuzuncu göbekten akraba olduklarını biliyor muydunuz?" diye soruyordu Kidd kitabında, "Ya Churchill ile sinemanın unutulmaz komikleri Marx kardeşlerin en ünlüsü Marx Groucho'nun"

Humprey Bogart ile Lady Di'nin akrabalığının anahtar ismi, soyağacı uzmanının bulgularına göre geçen yüzyılda yaşamış Philadelphialı ünlü bir doktor olan Joseph Strong idi. Elit bir burjuva ailesinden gelme, sinemanın unutulmaz jönü Bogart'ın anne tarafından akrabası olan Philadelphialı doktorun en önemli özelliklerinden biri ise Charles Kidd'e göre yabancı düşmanlığıydı. Zamanında, "Bu ülkenin tek kötü yanı, genç kızlarımızın başka ülkelere gelin gitmesi, ben idareci olsam böyle yapanı asardım" diyen doktor için, Kidd kitabında, "iyi ki ülkeyi o yönetmiyormuş, ailesini de pek iyi yönetemediği muhakkak" diyordu. Çünkü doktorun torunlarından biri, bir İrlandalı aristokrat olan III. Fermoy Baronu ile evlenmişti. Büyükbabasına karşı çıkan bu bayan, ise Galler Prensesi Lady Diana'nın büyük büyük annesinden başka kimse değildi.

Charles Kidd'in soyağacı araştırmasına kimler konu olmamıştı ki, Ava Gardner'lar, Frank Sinatra'lar, Rita Hayworth'lar... ve daha niceleri... Ama soyağacı uzmanı, bütün Hollywood starlarının akrabalıkları hakkında sağlam kanıtlar getirememiş, bazıları için sadece tahminlerde bulunmakla yetinmişti. Kidd örneğin, Rita Hayworth'un esas adının Margarita Carmen Cansino olmasından yola çıkarak beyaz perdenin unutulmaz kraliçesinin, İtalya'nın ünlü sunucularından Tini Cansino ile şaşırtıcı benzerliği vurgulayarak sadece "Acaba?" demekle yetiniyordu ●

Churchill, Yahudi asıllı Groucho Marx ile akraba olduğunu bilseydi acaba ne derdi?

Bogart ve Diana'nın akrabalığı yazarın en cüretkâr iddiası

Pu Yi, komünist olduktan sonra 1967 yılında ölene kadar bahçıvanlık yaptı

ÇİN / PU Yİ'NİN ÖYKÜSÜ

Her devrin "imparatoru"

Üç yaşında imparatorluk tahtına oturtulan, devrime kadar gelen bütün yönetimler süresince tahtından indirilemeyen, Mao döneminde özeleştiri vererek bahçıvanlığa başlayan halim selim, iddiasız son Çin İmparatoru Pu Yi'nin şaşırtıcı yaşamöyküsü ünlü İtalyan film yönetmeni Bertolucci tarafından sinemaya aktarılırken, imparatorun hayatını anlatan kitap Fransa'da best-seller oldu.

Pu Yi'nin tek suçu, herhalde, dünyaya yanlış bir adam olarak gelmiş olmasıydı. Gözü yükseklerde değildi. Her rejim altında, herkesle beraber yaşayabilirdi. Hayatta tek isteği, kendi köşesinde sakin bir yaşam sürebilmek, en çok ilgi duyduğu şey olan karıncaların yaşamıyla ilgili kitaplar okuyabilmekti. Ama kader, onun, ülkesinin en civcivli döneminde yani 20. yüzyılın başlarında, Çin İmparatorluğu'nun vârisi olmasını istemişti bir kere. Ve Pu Yi, kendisini hiç mi hiç ilgilendirmeyen savaşlarla, ihtilallerle, işgallerle dolu koskocaman bir yüzyılda yaşamak zorundaydı.

Yaşantısı öyle ilginçti ki, ünlü İtalyan sinema yönetmeni Bertolucci'ye ilham kaynağı oluyor, ünlü rejisör yaşamını konu alan bir film yapabilmek için tam iki buçuk yıl geceli gündüzlü titiz bir çalışmaya giriyordu. "Son İmparator" adlı filmin ekim ayında bütün Avrupa'da gösterime girmesi beklenirken, Edward Behr'in aynı adı taşıyan kitabı Fransa'da yayınlanır yayınlanmaz best-seller listelerinde hızlı bir tırmanışa geçiyordu.

Üç yaşında bir imparator. Pu Yi, 1909'da imparatorluk tahtına oturtulduğunda, henüz 3 yaşındaydı. Kendisini tahta oturtmak için gelen askerlerden önce korkup saklanmış, yakalandığında ağlayıp bağırmış, kendisini tutanların kollarını tırmalamış ve zorlukla zaptedilebilmişti. İlk hamisi olan, İmparatorluk Sarayı'nın entrikalarıyla ünlü kadını Tseu-hi'ye getirildiğinde midesine kramplar giriyor, kendisine verilen şekerlemeleri yere atıyor "Evime dönmek istiyorum" diye yaygarayı basınca kendini sarayın karanlık odalarından birinde buluyordu. Pu Yi, o gün hamilerine bir daha başkaldırmamayı öğrenecek ve yaşantısı boyunca bu ilkeden bir daha ayrılmayacaktı.

İki yıl sonra patlayan ihtilal ve cumhuriyetçilerin yönetimde söz

Elizabeth kocasına tahammül edemeyince kurtuluşu esrarda arayacaktı

Bertolucci Pu Yi'nin yaşamını filme alabilmek için 2,5 yıl boyunca titiz bir çalışma yürüttü

sahibi olmaya başlamaları, küçük imparatorun yaşamında fazla bir değişikliğe yol açmamıştı. Pekin'deki sarayında şatafatlı hapis hayatını sürdürüyor, bir dediği iki edilmiyor, bir giydiği bir daha giydirilmiyordu. En büyük zevki havalı oyuncak tüfeğiyle saray uşaklarını poposundan avlamaktı. Eğitimi ise tamamen boşlanmıştı. Ama törenlerde, şatafatlı üniforması ile her zaman için hazır ve nâzır olması isteniyordu.

Pu Yi, 13 yaşına geldiğinde, ikinci hamisi ile karşılaşacaktı. Saraya adımını yeni atmış olan Hong Kong valisinin eski sekreteri, snob, homoseksüel ve monarşi âşığı İngiliz asıllı Reginald Johnson, küçük imparatoru büyük ölçüde etkileyecekti. İngiliz hami, Pu Yi'nin o güne kadar almış olduğu Doğulu değerlerini altüst etmişti. Johnson, Pu Yi'yi "Henry" diye çağırıyor, küçük imparator yemek çubuklarını bir yana bırakarak çatalla yemek yemeye başlıyor, gözlük bile takıyordu. Pu Yi, Batı medeniyetini çok sevmişti. Yeni tanıştığı bisikletle rahat gezebilmesi için sarayın bazı merdivenleri düzleştiriliyor, telefonla lüks lokantalardan yemek getirtiliyordu.

Sonunda Pu Yi evlenecek kadar büyümüştü. Kendisine bazı soylu kızların fotoğrafları gösteriliyor, beğendiği ile evlenmesi öğütleniyordu. Küçük imparatorun aslında evlenmeye pek niyeti yoktu ama zorlamalara dayanamayarak aralarından birini seçmek zorunda kalmıştı. 16 yaşında zengin bir soylunun kızı olan Elizabeth ile ilişkileri ilk geceden başlamak üzere tam bir felaketti. Pu Yi, daha çocukluk çağını geçmemişti ve karısıyla beraber olmak yerine elinde oyuncak tabancayla uşakları korkutmayı tercih ediyor, karısının mücevherlerini saklıyordu. Genç gelin, bir süre sonra Pu Yi'nin karısı olmaya tahammül edemeyerek, kurtuluşu uyuşturucuda arayacak ve şiddetli bir esrar müptelası olacaktı.

Her devrin adamı. 1924 yılında ülkede karışıklıklar yeniden arttığında Pu Yi, Pekin'in 100 kilometre güneyindeki Tienşan kentine sürgüne yollanıyordu. Ülkede iç savaş yaşanırken, Avrupalılar Çin'i aralarında pay ederken, Pu Yi, yıllarca sürgündeki evinde çok sevdiği karıncaların yaşamına ait kitaplar okumuştu.

Bir süre sonra ülkenin bir kısmı Japonlar tarafından işgal ediliyor, işgalciler Mançurya'da kukla bir devlet kuruyorlar ve ipleri kendi elinde olmak üzere başına Pu Yi'yi geçiriyorlardı. İmparator, yeniden küçük bir saraya hapsedilmişti. Japonlar ve işgal, Pu Yi'yi hiç ilgilendirmiyordu. 11 yıl boyunca, kukla hükümetin başında kalmış ve Japonların önüne koyduğu her belgeyi imzalamıştı. Bunlar arasında, Japon işgaline karşı savaşan Çinli vatanseverlerin haydut ilan edilmesinden, Mançuryalı köylülerin topraklarından atılmasına kadar çok çeşitli belgelerin olmasının imparator için hiç önemi yoktu. Yataktan öğle vakti kalkıyor, yemeğini yedikten sonra öğle uykusuna yatıyor, biraz ping-pong oynayıp sarayın küçük bahçesinde bir iki tur attıktan sonra kendisini tekrar yatağa atıyordu.

İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden, Japonların yenilerek Çin'den çekilmesinden sonra, imparator Kabarovsk kentindeki bir otelde bu kez Sovyet paraşütçülerince ele geçiriliyor, bir süre hapis yattıktan sonra Tokyo'ya, savaş suçlularının yargılandığı mahkemeye sevkediliyordu. Binlerce yalan söyleyerek mahkemeden kendisini kurtarmış ama Ruslar bu kez kendisini Çinli yöneticilere teslim etmişlerdi. Pu Yi'nin hamisi bu kez komünistlerdi. Ama imparator, bir kez daha istenildiği gibi davranacak, derhal özeleştirisini yapacak, itiraflarda bulunacak ve birkaç gün içersinde Marksist ideolojinin doğruluğunu kabul edecekti. İmparatorun Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki yeni görevi bahçıvanlıktı. Ama bu işte pek başarılı olamamıştı. Çoğu zaman suyu kapamayı bile unutuyordu.

Son yıllarında yazarlığa soyunmuş, kısa bir tiyatro oyunu bile kaleme almıştı. Oyunun, baş kahramanı devamlı ikinci planda kalan, önemsenmeyen, itelenen, beceriksiz bir adam yani kendisiydi. Yaşamının sonuna doğru, Pekin sokaklarında sık sık kayboluyor ve oradan geçmekte olanlara son derece nazik bir tonla sorduğu duyuluyordu: "Affedersiniz, ben son Çin İmparatoruyum, hani şu zavallı solucan Pu Yi,.... sokağına nasıl gidebilirim acaba?"

"Son İmparator"un çekimlerinin önemli bir kısmı Çin'de gerçekleştirildi

Siyahların ırkçı yönetime karşı giriştiği direniş yeni bir aşamaya girdi.

GÜNEY AFRİKA

Siyah grev patladı

Güney Afrika Cumhuriyeti'nde siyah işçiler kömür ve altın madenlerinde ülke tarihinin en geniş çaplı genel grevini başlattılar. Toplam 340 bin zenci işçinin katıldığı grevi örgütleyen sendika, beyaz işçilerin ücretlerinin siyahlardan 4 kat daha yüksek olduğu ülkede yüzde 30 düzeyinde ücret artışı ve bazı sosyal haklar talep ediyor.

Grevciler eylemlerini sürdürürken güvenlik kuvvetlerinin müdahalesi sonucunda, 7 işçi ve 2 polis yaralanıyor, 9 kişi de gözaltına alınıyordu.

Uluslararası gözlemciler, grevin ırkçı beyaz yönetimini sarsacağına ve bütün dünyada altın fiyatlarının artıracağına dikkat çekiyorlar.

SUUDİ ARABİSTAN

Kutsal yerler gâvurlara emanet

Tarih: 17 Ekim 1977. Yer: Somali'nin başkenti Mogadişi. Lufthansa'nın Boeing uçağını kaçıran Filistinli gerillalar 86 yolcuyu rehin tutuyorlar ve karşılığında Alman hapishanelerinde tutuklu bulunan Baeder -Meinhof üyelerinin serbest bırakılmalarını istiyorlar. Ertesi gün gazeteler Alman anti-terör timinin uçağa başarılı bir baskın yaptığını ve rehineleri kurtardığını yazıyor. Operasyonun beyni: Ulrich Wegener. İsrail istihbaratı ile de yakın ilişkileri olduğu bilinen Ulrich Wegener gelecek yıl Mekke'nin güvenliğinden sorumlu olacak. Görevi yüzbaşı Barrill yönetimindeki Fransız ekibinden devralacak Wegener'in son görevi ise Alman sınırlarını kaçak işçilere karşı korumaktı.

General Wegener, Kâbe'yi koruma şerefine nail olan ilk "gâvur" olacak

BİR PORTRE

HİSSEN HABRE

Kaddafi'yi alt eden adam

Libya lideri Kaddafi, Reagan tarafından planlanan ABD saldırısından yaklaşık bir yıl geçtikten sonra, bu kez darbeyi hiç ummadığı bir yerden, Çad Devlet Başkanı Hissen Habre'den yiyordu. Çad birlikleri geçtiğimiz hafta içinde ani bir saldırıyla ülkenin kuzeyindeki zengin uranyum yataklarının bulunduğu Auzu bölgesini ele geçirmişti.

50 yaşındaki Çad liderinin yaşamı yüksek memurluklar ve isyancılık arasında gidip gelmişti. 1970'li yılların sonunda Başbakanlık, Dışişleri Bakanlığı gibi görevlerde bulunan Habre, daha sonra Libya yanlısı Devlet Başkanı Gukuni'ye karşı çıkıyor ve ülkedeki Libya nüfuzuna karşı gerilla hareketi örgütlüyordu. Habre başarısını gerilla hareketinin önderi olarak da sürdürecek, 1981'de Libya kuvvetlerinin ülkeden çekilmesinden sonra ülkenin tek hâkimi olacaktı. 1982 yılında Devlet Başkanlığı'na getirilen Habre, Batı yanlısı bir lider olarak tanınıyor.

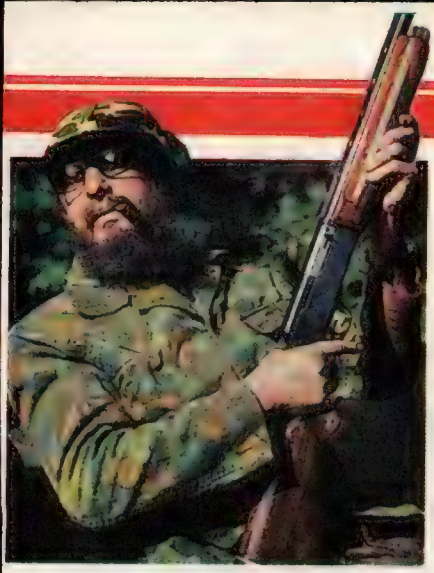

Castro'nun, casusları bundan böyle nasıl elde tutacağı merak konusu

KÜBA

Castro'nun 007'lerine ne oluyor ?

Castro'nun egoizmi ülkeyi yiyip bitiriyor. Üç altın madalyalı ve Küba'nın bir numaralı ajanlarından sayılan Florentino Azpillaga Amerika topraklarına ayak bastığı gün gazetecilere böyle söylüyordu. Hemen ertesi gün CIA'nın gizli odalarına alınıyor ve sızan haberlere göre Küba'nın çeşitli ülkelerde görev alan 350 ajanını açıkladığı söyleniyordu. Herkes Küba gizli servisinin tamamen delindiğinde birleşiyordu, çünkü Azpillaga'dan dokuz gün önce de bir Cessna 402, bordosunda bütün ailesiyle gizli servisin bir başka üst düzey yöneticisi, General Rafael Del Pino Diaz da Amerika'ya iltica etmişti.

İTALYA

Cicciolina'nın şovu komünistleri karıştırdı

"Kamu binaları kültürel faaliyetlere tahsis edilmelidir. Porno gösterilerine değil." Genellikle tutucu olarak bilinen Abruzzo bölgesindeki Giulianova kentinin komünist belediye başkanı meydanda toplanıp bağırıp çağırarak kendisini protesto eden kadınlar arasında komünist partisi üyelerini de görünce ne halt ettiğini anlamıştı. Hangi şeytana uymuştu da, kentin reklamı olsun diye herkesin bucak bucak kaçtığı ünlü striptizci ve yeni radikal milletvekili Cicciolina'ya şovu için belediye tiyatrosunun kapılarını açmıştı. Ama kendi partisinin tepkisinin böyle olacağını nereden bilebilirdi? Bir türlü sahneye çıkacak lokal bulamayan Cicciolina ise şimdi komünistlerin de bu tepkisinden "nereden milletvekili seçildim" diye kara kara düşünüyor.

Cicciolina'nın başı bu kez komünistlerle belaya girdi

Bir tarafta, iç savaştan galip çıkarak, zencilerin kölelikten kurtulmasını sağlayan "Büyük Başkan" Lincoln. Diğer tarafta, heykeli temizlemekle görevli zenci işçi. Fotoğraf, bazılarına göre, zenci işçinin Lincoln'e minnet borcunu ödediğini gösteriyor. Bazılarına göre ise, zencilerin kölelikten ne ölçüde kurtulduklarının iyi bir ifadesi. Herkesin üzerinde birleştiği nokta ise, fotoğrafın estetik güzelliği. ABD'nin ünlü "U.S. News" dergisi tarafından haftanın fotoğrafı olarak seçilmesi ise bunu kanıtlıyor.

KISA... KISA...

• **Batı Alman Federal İstatistik** Enstitüsü, Alman markını baz alarak yaptığı araştırmada, tatile çıkan Almanlar için en ucuz ülkenin Türkiye olduğunu belirledi. Araştırmada, Yugoslavya ve Tunus gibi AT üyesi olmayan ülkelerin Türkiye'den daha pahalı olduğu açıklandı.

• **Yunanistan'daki ABD üslerinin** kapatılmasını isteyen 650 bin imzalı bir dilekçe Parlamentoya verildi.

• **Arjantin ve Brezilya hükümetleri**, nükleer enerjinin barışçıl amaçlarla kullanılması konusunda sıkı bir işbirliğine gideceklerini açıkladılar. Bu amaca uygun olarak, iki lider, varlığı 1983 yılına kadar saklanmış olan Arjantin'in zenginleştirilmiş uranyum elde edilen fabrikasını ziyaret ettiler.

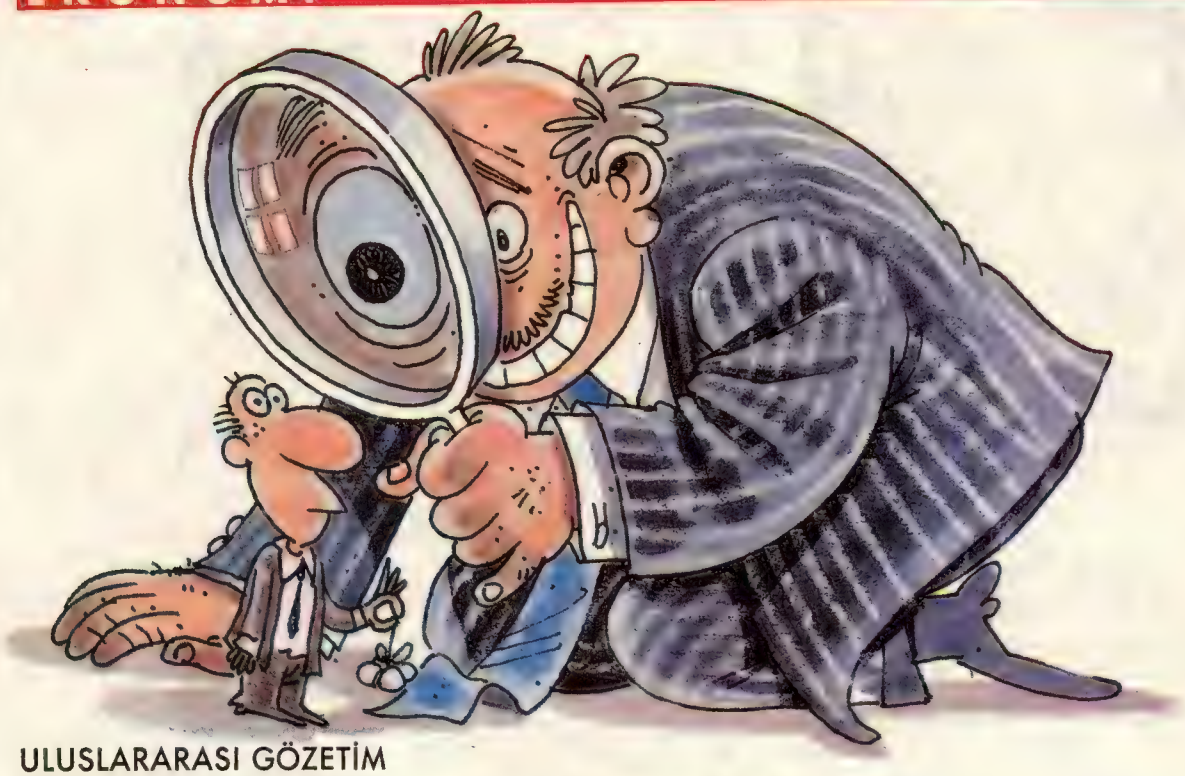

ULUSLARARASI GÖZETİM

Büyük ağabeyler bizi gözlüyor!

Türk ekonomisinin üzerinde tam 9 çift göz var. Türkiye her ay tam on kuruluşa rapor gönderiyor!

"Bu hafta içinde de IFF geliyor, IBRD için hazırladığımız raporu onlara da versek olmaz mı yani? Yok ama, o raporu daha geçen ay biraz değiştirip IFC'ye vermiştik, yeni bir rapor hazırlamak zorundayız."

Şifreli bir konuşmayı andıran bu sözler, hemen her ay Maliye Bakanlığı, Merkez Bankası, Devlet Planlama Teşkilatı gibi ekonomiyi yöneten kuruluşlarda tekrarlanıyor ve ardından da uzmanlar bıkkın bir şekilde yeni raporlar hazırlamaya koyuluyorlardı. IFF, IBRD, IFC diye geçen isimler, Uluslararası Finans Enstitüsü, Dünya Bankası ve Uluslararası Finansman Kuruluşu gibi "parasal destekçi" dev mekanizmalardı. Bizim ekonomi uzmanlarını canlarından bezdiren olgu ise, her ay dokuz-on uluslararası finansman kuruluşu için, Türkiye'nin ekonomik durumunu gösterir raporlar hazırlamak zorunluluğuydu. Bankalardan, sermaye piyasalarından kredi alabilmenin, girişilen projeleri paraca destekletmenin yolu, bu kuruluşlara sevimli görünmekten geçiyordu ve onlara her ay "mufassal" raporlar düzenlemek de, bu sürecin zorunlu bir aşamasıydı. Kısacası Türk ekonomisi kamuoyunda bilindiğinin aksine sadece IMF'nin değil, çok daha geniş ve dikkatli bir tarassutun altında bulunuyordu.

Yalnız IMF olsa... Türk ekonomisini periyodik olarak gözleyen, sık sık akıl veren finansman kuruluşlarının en tanınmışı, ünlü IMF, asıl adıyla Uluslararası Para Fonu idi. Son yıllarda IMF ile öylesine içli dışlı olunmuştu ki, Merkez Bankası uzmanları, ekonomik rapor hazırlarken, Para Fonu'ndan "bizimkiler", Türkiye Masası Şefi'nden de "amca" diye söz ediyorlardı.

Uluslararası Para Fonu'na, üye olunan öteki kuruluşlara olduğu gibi, her ay, her üç ayda bir, her altı ayda bir ve her yıl ayrı ayrı raporlar gönderiliyordu. Gelgelelim, "bizim" IMF'ciler bu raporları

herhalde pek güvenilir bulmuyorlardı ki, bütün bu dönemler için kendileri de ayrı raporlar hazırlıyor ve yapılan karşılaştırmalarda çoğu kez IMF raporları ile Türkiye tarafından hazırlanan raporların farklı olduğu ortaya çıkıyordu.

Bu banka başka banka... Türk ekonomisiyle dirsek teması ilgilenen ve bu ilgi nedeniyle kendisine durmadan rapor gönderilmesini isteyen bir başka kuruluş ise Dünya Bankası'ydı.

Kısa adı IBRD, uzun adı da Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası olan bankaya ancak IMF'ye üye olan ülkeler girebiliyordu. Türk ekonomi bürokratları tarafından "imdatbank" ve zaman zaman da "makulbank" diye adlandırılan IBRD'nin kuruluş yasasında yer alan görevlerinden biri, "ilgili ülkenin uzun dönemdeki kalkınma plan ve politikalarının değerlendirilmesi, ülkenin kalkınması için tavsiyelerde bulunulması"ydı. IBRD de, bu tavsiyede bulunmak görevini özellikle Türkiye söz konusu olduğunda oldukça sık bir biçimde yerine getiriyordu. Kuruluş yasasına göre IBRD, bir ülkeye kredi vereceği zaman politik görüşlerden uzak duruyordu, ama yine kuruluş yasasında yer alan bir başka hüküm de, "ancak herhangi bir ülkenin iç politikasındaki belirsiz durum eğer ülke ekonomisinin muhtemel seyrini olumsuz yönde etkileyecek ise, bu takdirde karar sırasında ülkenin politik durumu da nazara alınır" şeklindeydi ve anlayanlar için yeterince açıktı.

Türk uzmanların IBRD'ye "makulbank" demelerinin sebebi, bankanın, Türkiye'nin kredi taleplerine karşılık olarak genellikle "lütfen makul taleplerde bulunun" diye cevap vermesiydi. "İmdatbank" adı ise, Dünya Bankası'nın bir ülkeye, ancak o ülke "imdat" diye bağırma kertesine geldiğinde kredi açmayı kabul etmesi yüzündendi.

Sessiz ve derinden denetleyenler... Uluslararası Para Fonu ile Dünya Bankası, "ekonomik gözlemevi"nin en tanınmış iki üyesiydiler. Ama bu iki kuruluştan başka birçok denetçi daha vardı ve Türkiye, bunlara da aynı aralıklarla raporlar gönderiyor, bu kuruluşlar da "gerekli gördükleri" zamanlarda Türkiye'ye gelip, Maliye Bakanlığı, Merkez Bankası ve DPT'de çay-kahve içip, ekonomik göstergeleri inceleyebiliyorlardı.

"İyi huylu" olarak nitelendirilen OECD vardı örneğin. Gerçekten de iyi huylu bir kuruluştu, verdiği kredilerde faiz haddini bazen sıfıra kadar indirdiği oluyordu, vadeleri uzun tutuyor, üstelik beş on yıllık bir ödemesiz dönem tanıyordu.

Avrupa Yatırım Bankası (EIB) vardı: Türkiye ile başlarda pek ilgilenmemişti ama, daha sonra AET üyesi ülkeler dışındaki ülkelere de ilgi göstermeye başlamış ve sonunda Türkiye de on sekiz Afrika ülkesiyle birlikte bankanın üyeleri arasına katılmıştı.

Uluslararası Kalkınma Birliği (IDA) ile Uluslararası Finansman Kuruluş (IFC) da pek yabancı sayılmazlardı: Çünkü ikisi de, Türkiye'nin zaten üye bulunduğu Dünya Bankası'nın iki yan kuruluşu olarak çalışıyorlardı. Ama bu ahbaplık, Türkiye'nin onlara da ayrı ayrı rapor düzenleme zorunluğunu ortadan kaldırmıyor, IDA ve IFC heyetlerinin Türk ekonomisini bizzat yerinde incelemelerine engel olmuyordu.

İslam Bankası ise, hem Türkiye'nin yeni üye sayıldığı bir yerdi, hem de din kardeşlerimizin yönettiği bir kuruluştu. Asırlarca kader birliği yaptığımız İslam ülkelerinin kurduğu bu teşkilata da hesap vermek mecburiyeti olmaz diye düşünülebilirdi, ama Haziran ayında gönderilmesi gereken bir rapor biraz gecikip Temmuz'a sarkınca, İslam Kalkınma Bankası'ndan Merkez Bankası'na üst üste teleks notları çekilebiliyordu; "şu raporu bir görelim" diye.

Türk ekonomisinin görücüye çıktığı en yeni kuruluş ise, kısaca IFF diye bilinen Uluslararası Finans Enstitüsü idi. 1983 yılında on ülkeden otuz sekiz bankanın katılımıyla kurulan IFF, 1985 yılından itibaren ansızın Türk ekonomisine karşı derin bir ilgi duymaya başlamış ve her yıl Türkiye'ye gelir olmuştu. Üstelik, Enstitü'nün Türkiye'ye gönderdiği kişi herhangi bir uzman değil, doğrudan doğruya Enstitü Direktörü Horst Schulman'dı.

Uluslararası finansman kuruluşlarına gönderilen raporların koordinatörlüğü ile görevli bir Merkez Bankası uzmanı, "Orwell'in 1984'ünde bir tane Büyük Birader vardır ve halk nereye baksa, onun kendisini gözlediğini görür, bizde ise sanırım sekiz-on büyük birader var" diyerek, büyük gözaltındaki Türkiye ekonomisini özetliyordu●

Denetleyici Kuruluşlar

Düzenli Olarak Rapor Gönderilen ve Gerektiğinde Türkiye'de Ekonomik İnceleme Yapma Yetkisine Sahip Uluslararası Finansman Kuruluşları:

- Uluslararası Para Fonu (IMF)
- Dünya Bankası (IBRD)
- OECD
- Birleşmiş Milletler Özel Fonu
- Avrupa Yatırım Bankası (EIB)
- Uluslararası Finansman Kuruluşu (IFC)
- Ortak Pazar Kalkınma Fonu
- Uluslararası Kalkınma Birliği (IDA)
- İslam Kalkınma Bankası
- Uluslararası Finans Enstitüsü (IFF)

EMEKLİLER

GÜNÜMÜZ şartlarında boş oturmanın
KAZANÇ getirmediğini biliyorsunuz
YILLARIN tecrübesiyle, bugünden sonrasını
BOL kazançla sürdürebilirsiniz.

Adres: Valikonağı Cad. Demirhan No: 30/B K.1
Nişantaşı /İST. Tel: 148 61 82

UMİT KIRDUNOKTA

Livaneli TRT'nin halkın müzik zevkini yansıtamadığını iddia ediyor

"ZOR YILLAR"

"Zor Yıllar..." **Zülfü Livaneli**'nin çok yakında piyasaya çıkacak plağının adı bu. Plağın özelliklerinden biri düzenlemeleri kardeşi **Ferhat Livaneli**'nin gerçekleştirmiş olması. Bir diğeri "Zor Yıllar"ın "Yer Demir Gök Bakır"ın film müziğini içermesi.

Geçenlerde plağın tanıtılması amacıyla bir basın toplantısı düzenlendi. Livaneli de yeni projelerinden söz etti. Sanatçı aralık ayında yönetmenliğini ve senaryosunu üstlendiği yeni filminin çekimlerine başlayacakmış. Livaneli, müziğine ilişkin de bir kehanette bulundu: "Senfonik şiir" tarzına yönelebileceği ipuçlarını verdi.

Basın toplantısını izleyenlerden biri de **Erdal Öz**'dü. Öz ve Livaneli sohbete daldılar bir ara. "Misafir kulağımız" bir başka projeye tanık oldu. Bu proje Livaneli'yi değil ama meslektaşı Teodorakis'i içeriyor. Can Yayınları yakın bir gelecekte Teodorakis'in anılarını yayınlayacak. Anıları Türkçe'ye çevirense **Ahmet Cemal**...

Zülfü Livaneli plağın satacağından emin. Ve diyor ki: "Yapımcı arkadaşlarımızın söylediğine göre Türkiye'de iki tür plak satıyor. Biri özgün müzik, diğeriyse arabesk-taverna. TRT'de her ikisi de yasak. Demek ki TRT'nin sevdiğini halk, halkın sevdiğiniyse TRT sevmiyor."

GÜLDEMİR'İN TALİHİ

Şu sıralar gazeteci **Ufuk Güldemir**'in başına gelenler pişmiş tavuğu kıskandıracak düzeyde! Güldemir'in başına iş açan nedenler konusunda rivayetler muhtelif ama gerçek olan şu: Güldemir şu sıralar Washington'da, altı dişi kırık ve nekâhat devresinde...

Güldemir Washington'a gitmez olaydı!

AFRODİT'İN ALKANCASI

"Heykelimin çalışmaları iki bölüm halinde gerçekleşecek. İlk önce vücudumu yapacaklar. Mitolojideki güzellik tanrıçası Afrodit'le ölçülerimiz hemen hemen aynı olduğu için benim yerime onun figürüne bakıp çalışacaklar."

Yukarıdaki açıklama geçen hafta Sabah Yıldızı gazetesine yapıldı. Yapansa **Banu Alkan**... "Narsist" namıyla meşhur sinema oyuncusu.

Sabah Yıldızı'nın haberine göre Banu Alkan **Remzi Jöntürk**'ün yöneteceği "Afrodit" adlı bir filmde başrol oynayacakmış. Film için mi, yoksa "Afrodit"leşme arzusunu bastıramadığı için mi belli değil, "Benim de Afrodit gibi heykelim olsun" diye tutturmuş. Israrlar üzerine de Jöntürk, İzmir 9 Eylül Üniversitesi'ne bağlı Güzel Sanatlar Akademisi öğretim üyeleriyle görüşmüş.

Alkan artık kiminle boy ölçüşeceğini biliyor: Afrodit'le!

Sonuç mu? Biz de merak ettik. 9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Akademisi'ni aradık. Öğretim üyesi **Oğuz Adanır** bu tür taleplerde öncelikle fakülte döner sermaye sorumlusuna başvurulması gerektiğini anlattı. Sonra da talep fakülte yönetim kurulunda görüşülürmüş. Adanır, Alkan'ın heykeli için Jöntürk'ün döner sermayeye başvurduğunu belirtti. Fakat başvuru henüz Yönetim Kurulu'nda görüşülmemiş.

Başka bir öğretim üyesi, **Talay Toktemir**'se Jöntürk'ün talebinden tümüyle bihaber. "Bu konuda bize herhangi bir başvuru yapılmadı" diyor.

Çelişkili açıklamalara bakılırsa, 9 Eylül Güzel Sanatlar Akademisi öğretim üyeleri Banu Alkan'ın talebini pek ciddiye almamışlar. Aman, aman, Alkan duymasın, ne de olsa "Afrodit'le vücut ölçüleri hemen hemen aynı."

Cumhuriyet gazetesi, kısa bir süre önce başarılı elemanlarından Ufuk Güldemir'i Washington temsilciliğine atamaya karar vermiş. Genç gazeteci de 1 Ağustos'ta Washington'a giderek görevine başlamış.

Güldemir, Washington'a varmanın ardından bir gün, bir kadın meslektaşıyla sokakta yürürken zenci yankesicilerden biri meslektaşının çantasını kapıvermiş. Güldemir müdahale etmek için öne atılmış ve ne olduysa o sıra olmuş! Yankesici Güldemir'e saldırmış, hastanelik etmiş. Güldemir üç gün ağır yaralarıyla boğuşmuş. Şimdiyse kırık dişleriyle yirmi günlük nekâhat süresini dolduruyormuş.

Ufuk Güldemir'in ağır yaralanmasına neden olarak gösterilen bir başka rivayet daha var: Gazeteci arkadaşları Güldemir'in "kapıya çarptığını" öne sürüyorlar. Kapının niteliği hakkında ise rivayet yine muhtelif!

Rivayetler öyle veya böyle, Ufuk Güldemir'e kocaman bir "geçmiş olsun!"

İSTANBUL'DAN MEKTUP

Elle Fransızların ünlü moda ve magazin dergisidir. Dergi, Ağustos sayısının İngilizce baskısında iki sayfasını da İstanbul'a ayırmış... "İstanbul'dan Mektup" başlığıyla yayınlamış. Doğu ve Batı'nın buluştuğu kent şeklinde tanımladığı İstanbul'dan Benetton tişörten şalvara, Mc Donalds ayranından mahalle kahvelerine kısacası Doğu, Batı kültürlerinin bir potada kaynaşmasına ilişkin örnekler vermiş.

Başar Sabuncu ve "Asılacak Kadın", **Sinan Çetin** ve "Prenses", Devlet Tiyatrosu'nun sergilediği, **Müge Gurman**'ın sahneye koyduğu "Makbet" **Zeki Müren** ve "Helal olsun", Çiçek Pasajı, Bilsak, Arif-Çiçek Bar, Pera Palas sayfaların konuklarından.

İstanbul'un bu renkli panoramasında **Nokta**'da konuk bu sayfalara... Elle **Nokta**'yı şöylece tanımlamış: "En çok okunduğu gözlenen, farklı bakış açısına sahip bir dergi".

Nokta Elle dergisinde...

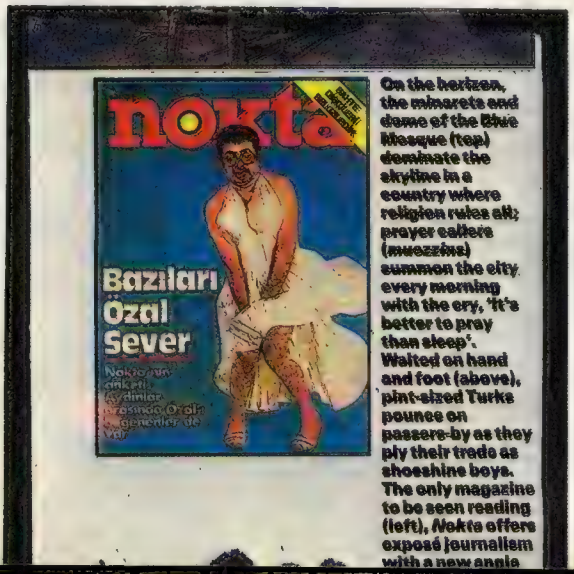

ADEM ALTAN/NOKTA

Demiral 15 yıl önce, 15 yıl sonra: En arkada Bostancı. 2. sıra soldan: 4. Karahun, 6. Aşar, 10. Demiral, 12. Bican. 1. sıra soldan: 1. Kardüz, 2. Zarakol.

MAZİ KALBİMDE...

Geçtiğimiz hafta TRT kendi Haber Dairesi Başkanı **Cafer Demiral**'la yaptığı bir söyleşiyi yayınladı. Söyleşi Demiral'ın Haber Dairesi Başkanlığı odasında gerçekleştirildi. Belki dikkat çekti, belki çekmedi, Demiral'ın arkasında kocaman bir fotoğraf yer aldı.

Fotoğrafın özelliğine gelince... Yaklaşık 15 yıl önce **Doğan Kasaroğlu**'nun Haber Dairesi Başkanlığı sırasında çekilmiş. O zamanlar haber dairesinde çalışanların aşağı yukarı tümünün birlikte çektirdikleri bir fotoğraf. O gün bu gündür de fotoğraf Haber Dairesi Başkanlığı odasını süslüyor.

Kimler yok ki fotoğrafta! Bugünün Yeni Asır gazetesi Ankara temsilcisi **Muammer Yaşar Bostancı,** Milliyet gazetesi Haftaya Bakış dergisinden **Teoman Karahun,** Güneş gazetesi Arka Pencere sütununu hazırlayan **Altan Aşar,** Milliyet gazetesi Sanat sayfası yöneticisi, şair **Ahmet Oktay,** TRT spikeri **Aytaç Kardüz,** Okan Holding Halkla İlişkiler Müdiresi **Necla Zarakol,** Anadolu Ajansı Haber Müdürü **Mehmet Bican,** Bağımsız Milletvekili Doğan Kasaroğlu ve TRT Haber Dairesi Başkanı Cafer Demiral.

Fotoğraf 15 yıldır asılı bulunduğu yerde dört haber dairesi başkanı çıkarmanın gururunu da yaşıyor. Fotoğraftaki dört kişi zaman içinde bu görevde bu odada bulunmuşlar. Sırasıyla Kasaroğlu, Bostancı, Karahun, Demiral...

Demiral'ın gözleri sık sık bu fotoğrafa kayıyor olmalı: "Geçmiş zaman olur ki..."

Mesela !

Hamime Nadir, aylık İslami "Kadın ve Aile" Dergisi'nde, "Esenköy'e Bir Bakış" adlı yazısında tatili Müslümanlık açısından yorumlamış ve Esenköy'deki tatil izlenimlerini aktarmış:

"Tabii, denize doğru bakmak yasak, çünkü görünen insan manzaraları malum... Ben ısrarla bakmamaya çalışarak sahil boyu yürümeyi tercih ettim... Pervasız yatıyorlardı ama tesettürlü birisi yine de onlara bir şeyler hatırlatıyordu ki, huzursuz oluyorlardı."

Gösteri
Larsa
Hü
GÜNY
SAYI 14090
Hafta Sonu
GONG
KELEBEK
KELEBEK
Elele
PLAY
KALENDER

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

herkesin sesi...

Tan gazetesi ressamı Remzi Taşkıran'ın fırçasından sakallı bebek

KAPAK / SAKALLI BEBEĞİN ESRARI

Kıyamet ertelendi

Bayram öncesi iki gazetede yer alan "Bayramın ikinci günü kıyamet kopacak" şeklindeki dedikodular ve bunlara kaynak olarak gösterilen "sakallı bebek" olayı binlerce insana korkulu ve heyecanlı anlar yaşattı. Toplumun hemen her kesimini etkileyen bu dedikoduların kaynağı tam olarak ortaya çıkartılamadı ama bazılarına göre işin içinde başka bir parmak var.

Kıyamet kopmamıştı gerçi, ama Doç. Dr. Mehmet İdil kıyametin provasını yaşamıştı o gün. Cerrahpaşa Hastanesi'nde çalışmak ve bayramın ikinci günü nöbetçi olmak gibi "şanssızlıkları" vardı. "Sakallı bebek" yüzünden hayatının en zor anlarını geçirmişti. Tan gazetesince sakallı bebeğin

"doğduğu" hastane olarak açıklanan Cerrahpaşa'da "kıyametin kopacağı" bayramın ikinci günü iş çığırından çıkmış, hastane koridorları meraklıların saldırısına uğramıştı.

Remzi Taşkıran'ın çizdiği "temsili" resme bakılırsa aslında pek güzel bir bebekti. Platin rengi saçları, kocaman mavi gözleri, minicik burnu ve pespembe dudaklarıyla, bir "kartpostal bebeği" yüzüne sahipti, ama sakalları da vardı bu bebeğin. Üstelik doğar doğmaz konuşmuştu, hem de ne konuşmak! Kıyamet haberini yedi cihana duyuran Tan gazetesine göre, sakallı bebek "tok bir sesle" şöyle demişti:

"Bayramın ikinci günü kıyamet kopacak!.."

Gazete ertesi gün yani 2 Ağustos günü ise "gözbebeklerinde garip ışıklar parlıyordu" diye anlattığı sakallı bebeğin ölüm haberini veriyor, halkın paniğe kapılmasını önlemek için "öldürüldüğünü" de açıklamayı ihmal etmiyordu.

Tan gazetesinin bayram öncesindeki bu yayını, gazetenin deyimiyle Türkiye'yi ayağa kaldırmıştı! Gazetelerin, dergilerin, hastanelerin, haber ajanslarının telefonları günlerce sakallı bebek için çalmıştı.

Ya koparsa! Okurlar Kars'tan, Mardin'den, Samsun'dan, Adana'dan arıyordu: "Doğru mu?" "Bebek konuşmuş mu?" "Bayramın ikinci günü kıyamet kopacak mı gerçekten?" Kuşkusuz telefon edenlerin toplamı birkaç yüzü geçmezdi, ama sakallı bebeğin kimi zaman espri, kimi zaman da endişe kaynağı olarak dilden dile dolaştığı açıktı. Örneğin sinema oyuncusu Serpil Çakmaklı **Nokta**'ya şunları anlatıyordu: "O hafta yarı ciddi, yarı gırgır, bekledik durduk. Günde dört-beş saat bu konuyu konuşarak geçti. O sıra Antalya'da kaldığım otelin bütün müşterileri aynı şeyi konuşuyorlardı."

Güneş gazetesinin sahibi Mehmet Ali Yılmaz da, "Söylentilerden etkilendiniz mi?" sorusunu şöyle yanıtlamıştı: "Çevremde bu olay o kadar çok konuşuldu ki, ürkmedim desem yalan olur. Gerçi inanılacak gibi değildi ama insan 'acaba' demekten kendini alamıyor. O hafta arkadaş sohbetlerinin yüzde 15'ini bu konu aldı diyebilirim."

Doç. Dr. Mehmet İdil Kıyamet gününde nöbetçiydi

Cerrahpaşa Hastanesi doktorlarından Doç. Dr. Mehmet İdil ise bayramın ikinci günü olayın en ilginç boyutlarından birini yaşamıştı. Doç. İdil yaşadıklarını **Nokta**'ya şöyle anlatıyordu:

"Hastanemizde böylesi anormal bir doğum yaşanmadı ama bu söylentiler hastanemize anormal anlar yaşattı. Bir yandan işin yorgunluğuyla uğraşırken öte yandan meraklılarla uğraşmak zorunda kaldık. Zaman zaman meraklılar hastanenin içine sızmayı başarıyor, biz de hastane polisine haber vermek zorunda kalıyorduk. İşin tuhaf yanı, 'hastanemizde böyle bir doğum yoktur' dendiğinde bize çok bozuluyorlardı. Bir keresinde 'Böyle bir şey yok' dediğimizde bir meraklı önce küfür etti, ardından da 'Bizim maneviyatımızla oynayamazsınız' diye bağırdı. Bu arada Çin televizyonundan olduklarını söyleyen görevliler de geldi. Yani hastane tam kıyamet yerine döndü."

Bayramın ikinci günü Cerrahpaşa'da iş gerçekten çığırından çıkmış, hastane koridorlarında trajikomik olaylar sahnelenmişti. Örneğin, sakallı bebeği görmek için ısrarı kavga etmeye kadar vardıran bir meraklıya, nöbetçi doktorlardan biri dayanamayarak sakallı bir genci işaret ediyor, "İşte bu" diyordu. Meraklı vatandaşın "Alay mı ediyorsun?" sorusuna ise bağırarak şu yanıtı veriyordu: "Be kardeşim, doğar doğmaz konuştuğuna inanıyorsun da bir günde büyüdüğüne neden inanmıyorsun?"

İşin ilginç yanı, meraklılarla boğuşmak zorunda kalan hastane personeli söylentiyi duymuş ama Tan gazetesinin haberini okumamıştı.

Sakallı bebek panik yarattı

Türkiye'yi ayağa kaldıran söylenti

Cerrahpaşa Hastanesi'nde sakallı bir bebeğin doğduğu ve hemen konuşarak "Bayramın 2'nci günü kıyamet kopacak" dediği, Edirne'den Kars'a kadar yayıldı

3 gündür, Türkiye'nin her yerinden TAN'ı arayan okurlarımız, iltirek seslerle "Olay doğru mu? Kıyamet kopacak mı? Bizi aydınlatın" diyorlar

Paniğe kapılan bazı okurlarımız "Böyle bir olay varsa saklamasınlar. Resmini yayınlasınlar kıyamete hazırlanalım" şeklinde konuşuyorlar

TAN

HERGÜN 3 GAZETE

1 Ağustos günü Tan, kıyamet kehanetini savurdu

Doç. İdil, "İşi biz de öğrenelim diye gazeteyi aradık, bir tane bulamadık. Sonra öğrendik ki, karaborsaya çıkmış" diyordu.

Nereden çıktı bu bebek? Sakallı bebekle ilgili ilk haber Hürriyet'in "Bir Günün Hikâyesi" köşesinde çıkmıştı. Köşenin yöneticisi Ahmet Altan haberin öyküsünü şöyle anlatıyordu **Nokta**'ya: "Haber istihbarat servisimize ulaşmıştı. Halkın arasında böyle bir söylenti dolaşıyor dendi. Ancak haberden hem söz etmek istiyor hem de istemiyorduk. Çünkü halkın arasında konuşulduğu için önemliydi ama ciddiyeti yoktu. Sonuçta benim köşemde yayınlamaya karar verdik. Ancak oldukça temkinli yazdık. 'Kıyamet çıkacak diye kimse komşusunun karısına saldırmasın' diye dikkatli yazdık."

Haberi ertesi gün sür manşetten yayınlayan Tan gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Tevfik Yener ise şöyle diyordu:

"Bu mesele, biz yayına başlamadan yaklaşık bir buçuk ay önce halk arasında konuşulmaya başlamış. İyice yaygınlaşınca da bizim gazeteye yoğun bir biçimde telefon gelmeye başladı. Gelen telefon sayısına bir baktım, ancak büyük ikramiye vurmuş piyango numarası karışırsa bu kadar yoğun bir trafik yaşanır. Öte yandan telefon edip de olayın doğruluğunu araştıran herkes hemen hemen aynı bebeği tarif ediyorlardı... Bu, bizim yarattığımız bir haber değil, öncelikle halktan kaynaklanan bir haber. Nasıl yayılmışsa yayılmış, ta Kıbrıs'tan bile arayan oldu. Olayın buralarda bile duyulduğunu görünce gazetede yayınlamayı düşündük. Ama yine de çelişki içindeydik. Tam yazalım mı yazmayalım mı diye düşünürken Hürriyet yayınladı. Bunun

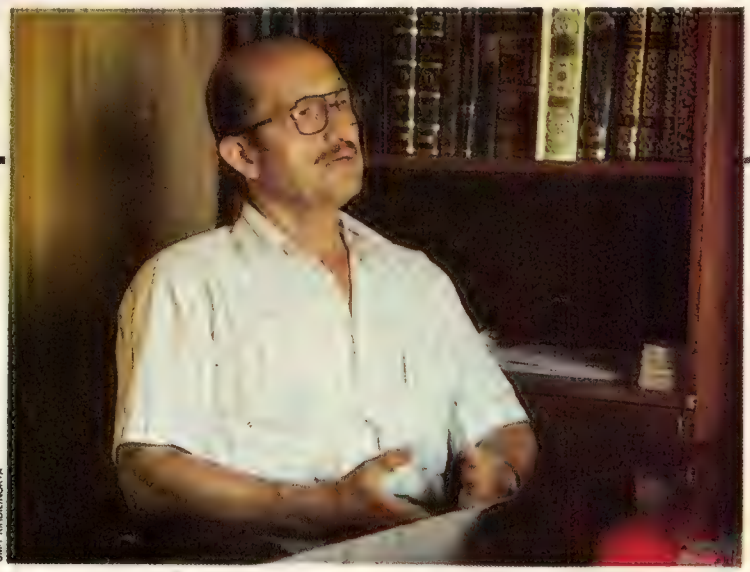

ÜMİT KIRDİL/NOKTA

"Kıyamet önceden bilinmez"

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kelam ve İslam Felsefesi Kürsüsü'nden Doç. Dr. Bekir Topaloğlu İslam ve Kıyamet alametleri konusunda* Nokta'*dan Ruşen Çakır'ın sorularını yanıtladı.

Nokta: İslam'da kıyamet ne anlama gelir ve Kuran'da nasıl yer alır?

Topaloğlu: Kıyamet, yani insanların öldükten sonra yeni bir hayatın başlaması inancı bütün semavi dinlerde var. Sorumluluk unsuru taşımayan bir din mümkün değildir. Çünkü dinler kendine has müeyyideleri olan hukuk değillerdir. İnsanlar din sahasında her şeyi korkudan yapmazlar ama bir müeyyide olmadan da insanoğlunu yönetmek, eğitmek mümkün olmamakta. Ancak genel anlamda kıyametin kopması demek, üzerinde yaşadığımız yerkürenin Güneş sistemi içinde aldığı pozisyonu değiştirmesi demektir en azından. Belki bu yerkürenin tamamının parçalanması demektir, fezadaki kara lekeler gibi belki tamamının bir enerjiye dönüşmesidir, madde özelliğini kaybetmesidir. Kıyametin ne zaman olacağı konusu ise eskiden beri insanlar tarafından merak edilen bir konudur. Özellikle İslam'da, Kuran-ı Kerim'de bunun gizli olduğu, kimse tarafından bilinmediği ifade ediliyor. Bizim Peygamberimiz bile kendisine defalarca sorulmasına rağmen bunu bilmemiştir, bilememiştir. Kıyametle ilgili Kuran'daki ayetlere baktığınız zaman, umumiyetle "saat" kelimesiyle geçtiği görülür. Zaman, son zaman anlamında geçer. Bu ayetlerde bunun bilinemediği, ancak Allah tarafından bilinebileceği işlenir. Bu yüzden hiçbir insan, İslam dini adına kalkıp da "Kıyamet, filan gün olacak" diye bir şey söyleyemez. Mesela eski eserlerimizde, "Binden evvel olmaz ama iki bine de varmaz" denir. Bu tarihler Hicri tabii. Bugün 1400 yılındayız fakat tabii bu sözlerin değeri yok. Şöyle bir konu var, bazılarını bu aldatabilir. Mesela Kuran'da geçiyor ve deniyor ki: "Kıyametin ne zaman kopacağını soranlara de ki yakındır." Peygamber Efendimiz'in de bilinen bir sözü var, diyor ki: "Benim dünyaya gelişim, Peygamber oluşumla kıyametin kopması şöyle iki parmağım gibi birbirine yakındır." Bence bazı araştırmacılar bu yakın sözünden kalkarak yanılıyorlar.

Nokta: Zaman dışında bir de kıyamet alametleri konusu var...

Topaloğlu: Kıyametin alametleri konusunda Kuran'da açık şeyler yoktur. Ancak Peygamber Efendimiz'den nakiller var. Bunlar çok genel sözlerdir. Bunların dışında bizim dini kaynaklarımızda bazı şeylerden bahsedilir. Mesela deniliyor ki, kıyamet zamanı Güneş batıdan doğacak, doğudan batacak. Bunun dışında alamet olarak söylenen şeyler genel manada ahlakidir.

En çok söylenen Deccal'in çıkacağı konusudur. Ama Deccal'in bir şahıs mı, bir akım mı, yoksa

üzerine biz de yayınlamaya karar verdik."

Bebeğin Cerrahpaşa Hastanesi'nde "doğduğu ve öldürüldüğü" haberini ise bir hemşireden almışlardı! Tevfik Yener, "Bir hemşire geldi ve anlattı. Aklıbaşında görünüyordu. Ancak ismini asla açıklayamayız, işinden olur" diyordu.

Kıyamet habercisi bebeği anlatmak için Tan gazetesini seçen hemşire, nedense kıyamete birkaç gün kalmasına rağmen adını açıklamaya korkmuştu! Bu aklıbaşında hemşire, başka gazeteler tarafından yakalanamadığı içinde sakallı bebekle birlikte sırra kadem basmıştı...

Sakallı bebeğin abisi... Sır, yalnızca bu ikisinin etrafında örülü de-

o günkü toplumun bir yönelişi mi olduğu açık değildir.

Nokta: Bir de Mehdi'nin zuhur etmesi konusu var...

Topaloğlu: Evet. Bir Mehdi anlayışı vardır. Mehdi kurtarıcı anlamına geliyor. Deccal kötülüğü yayarken Mehdi iyiliği yayacak. Bazılarına göre de Hz. İsa yeniden ortaya çıkacak.

Nokta: İslamiyet'teki kıyamet kavramıyla diğer dinlerdekini kıyaslayabilir misiniz?

Topaloğlu: Gerekçe açısından hepsi birbirinin aynıdır. Biz de kıyamet iman açısından ne kadar esaslı bir kavramsa Hıristiyanlık'ta da böyledir. Aslında üç iman esası ana olarak tespit ediliyor: Allah'a iman, Peygambere iman, kıyamete, yani ahiret gününe iman. Bu üç esas olmadan herhangi bir din düşünülemez. Yahudilik'te de vardır ama biraz daha üstü kapalıdır. Zaman açısından ise onlarda da hiçbir şey yok.

Nokta: İnsanlar niye bu kadar çabuk inanıyorlar kıyamet iddialarına?

Topaloğlu: Bir defa, insanlar biraz fantaziye meraklıdır. İkincisi, bilmeyen cahil insanlar var. Bir de hayat tabii çok tatlı. Hayata, dünyaya bağlılık var.

Nokta: Diyanet'in yayınladığı bir ilmihalde sakallı bebek geçiyormuş.

Topaloğlu: Kesinlikle yoktur. Diyanet'in yayınladığı bütün eserleri biliyorum. Kesinlikle olamaz bu, hiçbir ilim adamı söyleyemez bunu.

"Sakallı" için ne dediler...

ERDAL KESER (Futbolcu)

"Bu haberi ilk defa sizden duyuyorum. O zaman da okumuş olsaydım ciddiye almazdım. Kıyamet gününe inanıyorum ama nasıl olacağını düşünmedim."

EMİN CANKURTARAN (İşadamı)

"Gazetede çıkan haberin bir aslı vardır diye düşündüm ama pek de ihtimal veremedim. Bu işin değerlendirmesini yapanlar sel baskını, deprem gibi doğal afetlerin kıyamet olabileceğini söylüyorlar, ama bence daha kötü bir şey olmalı."

SAMİME SANAY (Sanatçı)

"Haber çıktığında tatilde olduğum için okuyamamıştım. Çocukluğumuzdan beri kıyameti duyarız. Toplumun kötüye gidişi insanların normların dışına çıkması hep kıyamet alametleri olarak düşünülür."

ERHAN ÖNAL (Futbolcu)

"Haberi duyduğumda hiç etkilenmedim. Çevremdekiler de ciddiye almadılar."

SİBEL CAN (Dansöz)

"Böyle bir şeye inanabilmem mümkün değil. Fakat yakın çevremde çok fazla panik yaşandı. Herkes bayramın ikinci gününü iple çekiyordu. Hayırlısıyla atlatmak için adak adayanlar bile oldu. O hafta konuşmaların büyük bir kısmı bu konuyla geçti."

MEHMET ALİ YILMAZ (Güneş Gazetesi sahibi)

"Çevremde bu olay o kadar çok konuşulduki ürkmedim desem yalan olur. Gerçi inanılacak gibi değildi ama insan acaba demekten kendini alamıyor. O hafta arkadaş sohbetlerinin yüzde 15'ini bu konu aldı diyebilirim. Bazı arkadaşlar madem cumaya kıyamet kopuyormuş bari bütün istediğimiz şeyleri yapalım dediler. İtikatlı kesim muhakkak ürkmüştür ama aydınlar için böyle bir şeyin söz konusu olabileceğini sanmıyorum."

ğildi aslında. İki yıl önce de benzeri bir olay yaşanmış ve o olayda da sorular yanıtsız kalmıştı. 1985 yılında Söke Devlet Hastanesi'nde yine bir sakallı bebek doğmuştu! Söylenti bir anda Söke'yi aşarak yayılmış, yine kıyamet hazırlıkları yapılmıştı. Gazeteci Ümit Zileli şöyle anlatıyordu: "Söylentiyi duyunca çalıştığım gazete beni Söke'ye gönderdi. İnanılmaz bir manzarayla karşılaştım. Söke Devlet Hastanesi'nin etrafı miting meydanına dönmüştü. Binlerce insan toplanmıştı neredeyse. Herkesin dilinde kıyamet vardı. Yetkililerle konuştum, soruşturdum ve olayın aslının olmadığını öğrendim. Bunun üzerine gazetem de olaya yer vermedi."

Kim bilir Türkiye'de her gün daha ne söylentiler doğuyor, ne heyecanlar çekiliyordu? Ama bunlar "manşet" olmadığı için bir mahalleyi ya da köyü aşamıyordu. Örneğin Erzincan'ın Göller köyü, kıyametini kendi başına yaşıyordu. Ölmüş bir kadının geceleri dolaşarak atların,eşeklerin kuyruklarını örmesi Göller köylülerinin yüreğine korku salmıştı. Ama daha ileriye ulaşamamıştı.

İyi hoş da, nereden çıkıyordu bu söylentiler? Şakacıların marifetleri miydi, yoksa tarikatların hurafeleri mi? Çılgının biri, kuyuya kırk akıllının çıkaramadığı bir taş atıyor ve bir türlü ele geçmiyordu anlaşılan!

ERZADE ERTEM/NOKTA

Tevfik Yener: "Bizim değil halkın haberi"

Milli Gazete eski başyazarı Sadık Albayrak sorulara şöyle bir boyut getiriyordu: "Belirli gruplar, cemaatler var. Bu cemaatler kendi istikametlerine göre çevrelerini şartlandırırlar. Belirli İslami çevreler - bunların içinde entelektüeller de olabilir- kıyametin kopması için Amik Ovası'nda bir savaşın çıkmasını bekliyorlar."

Albayrak, bazı fanatiklerin halkı bir hizibin, bir manevi liderin etrafında toplamak için zaman zaman böyle söylentiler yaydığını söylüyordu.

Zaman gazetesinin yorumu ise aksi yöndeydi. Gazeteye göre olay, "hiçbir metafizik kaygı taşımayan çevrelerin" bir yayınından ibaret-

ERZADE ERTEM/NOKTA

"Biz her an hazırlıklı olun dedik"

Sakallı bebek olayının yaşandığı günlerde İstanbul Müftülüğü yetkilileri de kendilerine gelen pek çok telefona cevap veriyorlardı. İstanbul Müftü Yardımcısı Fikri Gültekin,* Nokta *muhabirinin sorularını şöyle yanıtladı.

Nokta: Sakallı bebek olayı ile olarak size başvuru oldu mu?

Gültekin: Hem de çok oldu. Özellikle kadınlar çok aradı. Nedense böyle olaylar onları daha çok etkiliyor.

Nokta: Genellikle ne sordular?

Gültekin: Böyle bir şeyin olup olamayacağını. Ancak biz onlara bunların hurafe olduğunu söyledik. Kıyamet gününü sadece Allah'ın bilebileceğini söyledik. Gün tespit edilemez dedik.

Nokta: Peki, sizden "Kıyamet olursa ne yapalım?" diye soru soranlar oldu mu?

Gültekin: Oldu tabii, ama cevabımız "her an hazırlıklı olunuz" şeklindeydi. Şu gün bu gün önemli değil, vaktin bilinmemesi önemlidir. Bu nedenle de her zaman ölecekmiş gibi davranmak gerekir.

Nokta: Kıyamet alametleri içinde bir de sakallı bebek yer alıyormuş?

Gültekin: Doğrudur ama bunun gazetede yayınlanan bebek olmadığı kesin. Bu olay sansasyon amacıyla ortaya atılmıştır.

Nokta: Öyleyse neden açıklama yapmadınız?

Gültekin: Bu, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın görevidir.

ti. Amaç da "halkın kıyamete inancını sarsmak" olabilirdi. Zaman gazetesinde, "Kendi yalanlarıyla kıyametin kopacağı beklentilerini körükleyen bu çevreler, bundan böyle kıyametin hiç gerçekleşmeyecekmiş gibi sunulmasına çaba gösterebilirler" deniyordu. Zaman muhabirlerinin tespitleriyle oluşturulan haberde bu görüş şöyle desteklenyordu: "Bazı vatandaşlar, gazetelerin yayını üzerine kıyametin bayramın ikinci günü kopacağına gerçekten inandıklarını, bu sebeple kendilerince bazı tedbirler aldıklarını, bekledikleri olmayınca inançlarında bir sarsıntı meydana geldiğini bildirdiler."

"Başımıza taş yağacak.." Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Öğretim Üyesi Dr. Aydın Uğur da kıyamet söylentisi ile inanış-değerler sarsıntısı arasında bağlantı olduğu görüşündeydi. Ama ters orantılı olarak. Şunları söylüyordu. Dr. Uğur: "Toplumsal değerlerin her gün biraz daha erozyona uğradığı düşüncesinde olanlar, bu temaya ağırlık verenler 'başımıza taş yağacak' yaklaşımını ortaya atarlar. Sakallı bebek hikâyesi de bunun örneklerinden biri olarak ortaya çıkmıştır denebilir. Ancak bu hikâyenin bir anda her yanda duyulabilmesi, akla bu temayı işlemek isteyen bir teşkilatı getiriyor. Yani bir tarikat sayesinde bir anda bu denli yaygınlık kazanabilir bir hikâye."

Aydın Uğur, sakallı bebek olayının akla bir de "toplumsal bilinçaltı"nı getirdiğini söylüyordu: "Milenarizm diye bir vaka vardır. Her bin yılda bir şeyler olur diye.. Yakın bir zamanda 2 bin yılı gelecek. Bu da toplumsal bir bilinçaltı olarak değerlendirilebilir."

"İnanmayanların" inanca hücumu, tarikatların güçlenme çabası, toplumun bilinçaltı... Nedeni ne olursa olsun kıyamet söylentileri, tek tanrılı dinlerle birlikte toplumların gündeminde hep var olmuştu. İnsanlar kıyamet alametleri aramışlar, kâhinler alametleri "bulup" kıyamete gün biçmişler, sahte peygamberler kıyamete karşı dünyayı "imana" davet etmişlerdi. Peki, neydi kıyamet ve kopup kopmayacağı nasıl anlaşılacaktı? Diyanet İşleri Başkan Vekili Lütfi Şentürk, **Nokta**'nın konuya ilişkin sorusuna şu yanıtı veriyordu: "Dinimize göre kıyamet, göz açıp kapayıncaya

SERPİL ÇAKMAKLI (Sinema oyuncusu)

"O hafta yarı ciddi yarı gırgır bekledik durduk. Günde dört-beş saat bu konuyu konuşarak geçti. O sıra Antalya'da kaldığım otelin bütün müşterileri aynı şeyi konuşuyorlardı. Herkes sevdiği insanlarla beraber olsun istiyordu."

YAVUZ DONAT (Gazeteci)

"O layı gazetede yayınlanmadan önce duymuştum. Bence bir fanteziden ibaret. Fakat bazı kişiler çok fazla etkilenmiş olacak ki on beş kadar okuyucum telefonla haberin ciddiyetini sordular."

NESLİHAN YARGICI (Modacı)

"O layı hiç önemsemedim. Hele haberin Tan'da çıktığını da duyunca milletimizin ne kadar etki altında kaldığını düşündüm. Benimle beraber atölyede çalışan arkadaşlardan bazıları fazla ciddiye almamakla beraber üstünde durdular sanıyorum."

ORHAN GENCEBAY (Sanatcı)

"H aberi görünce çok sinirlendim. Halkımız arasında saf ve iyi niyetli insanlar var, bunların paniğe sevk edilmesi çok üzücü. Arkadaşlar arasında da konuşması geçti, hiçbirisi inanmıyorlar ama kafalarında bir soru işareti olanlar da yok değildi. Ben Allah'a inanan bir kişiyim."

MUSTAFA SÜZER (İşadamı)

"B u haber çok komik geldi. Tesiri altında hiç kalmadım."

AHMET VARDAR (Gazeteci)

"D aha önce o gazetede çalıştığım için arkadaşların haber kaynaklarını biliyorum. Bu nedenle hiç önemsemedim."

HASAN AKSAY (Devlet Eski Bakanı)

"S açma bir şey. İslam inancına göre gaipten haber vermek mümkün değildir. Basının böyle şeylerle ilgilenmesi çok garip."

Kimileri Kâbe'de kan dökülmesini kıyamet alameti olarak yorumlamıştı

kadar veya daha kısa sürede olup bitecek bir olay olarak tarif edilmektedir. Zamanı ise bildirilmemiştir. Kıyamet alametleri arasında 'sakallı bebek' gibi bir olay yoktur. Başkanlığımız ötedenberi görülegelen ve dini hiçbir değeri olmayan benzer spekülatif haberler karşısında açıklama ihtiyacını duymamaktadır."

"Zaman" Hıristiyanlıkta da meçhuldü. Ancak Matta İncili'nde İsa'nın dünya yüzüne döneceği ve iyileri cennete, kötüleri cehenneme göndereceği anlatılarak "biçim" belirtilmişti. Musevilik'te ise kıyamet anlayışı yer almıyordu. İstanbul Hahambaşılığı'ndan yapılan açıklamada "Tevrat'ta kıyamet gününe ilişkin bir bölüm bulunmamaktadır" deniliyor ve sakallı bebek söylentilerinin tebessümle karşılandığı belirtiliyordu.

Ye'cüc Me'cüc... Tan gazetesinin haberleri ise tebessümden iz taşımıyordu doğrusu. Başlıklar gerçekten de kıyamet habercisi gibiydi. Gazeteye göre sakallı bebek, Diyanet İşleri Yayınları'ndan çıkan İslam İlmihali'ndeki kıyamet alametlerinden biriydi. Manşetin alt başlığına çıkacak kadar önemli olduğu anlaşılan Tan okuyucusu Hüsamettin Çırpıcı da telefon ederek, "Dünyada ar namus kalmadı. Kıyamet alametleri tek tek ortaya çıkıyor" dememiş miydi?

Gazete, okuyucularına hizmet olarak öteki kıyamet alametlerini de açıklamıştı: Haram ve helalin aranmaması... Zina, içki, kumar ve hileli hareketlerin çoğalması... İlmin azalması, cehaletin çoğalması, bereketin kalkması... Vazifelerin ehline verilmemesi...

Binlerce yıl önceki yazıtlarda da rastlanabilecek, 1987 Türkiyesi'nde ise pek sıradan gelen bu şikâyetleri önemsemeyenler içinse başka alametler vardı: Güneş'in batıdan doğması... Ye'cüc ve Me'cüc adındaki iki kabilenin yeryüzüne dağılarak fitne ve fesat çıkarması... Biri şarkta, biri garpta diğeri de Arap Yarımadası'nda olmak üzere üç yerin batması...

Bayramın ikinci gününe işte bu gündemle girilmişti. Referandum, trafik kazaları, hayat pahalılığı, sa-

"İslami çevreden çıksa yobazlık denirdi"

Milli Gazete eski başyazarı Sadık Albayrak,* Nokta'*ya sakallı bebek ve kıyamet konusundaki görüşlerini şöyle açıkladı:

"Sakallı bebek olayını gazetelerde çıkmasından bir iki hafta önce duymuştum. Bu ilk söylenti değil. Özellikle belirli bunalım dönemleri, mesela dünya savaşları filan kıyamet alametleri olarak gösterilmişti kimileri tarafından. Bir de açıklık, saçıklık, ahlaksızlık, anormal doğumlar da öyle. Belirli fanatik, bakış açıları dar olan kesimlerde, mesela televizyonun ortaya çıkması, Ay'a gidilmesi de böyle değerlendirilebiliyor. Kendi kurdukları düzeni normal kabul edip de, anormal gördükleri bazı şeyler ortaya çıkınca "Kıyamet kopacak" diye ortaya çıkıyorlar. Bu da tabii cahil halk kesiminde yaygınlık kazanıyor. Kıyamet bilinmeyen olaylardandır. Çünkü Kuran-ı Kerim'de kıyamet için "göz açıp kapayıncaya kadar" olacak deniliyor. Bunun için de düzenin bozulması lazım. Şu an kainatın düzeninin bozulması söz konusu değil. Yıldızlar, Güneş, Ay, Dünya her şey düzen içinde. Kıyamet alametlerine bakalım, Güneş batıdan doğacak. Böyle bir şey yok. Kuran ortadan kalkacak. Bugün Kuran ortada. Günahkâr olmalarına rağmen Müslümanlar namaz da kılıyor.

Bu son olay işin ilginç yanı, okumuş yazmış, en azından kentte oturan insanlarda etkili oldu. Köylerdeki inançlı insanları fazla etkilediğini sanmıyorum. İslami çevrelerde böyle bir şey çıksa yobazlık filan diye, denilmedik şey bırakılmaz ama basın yazınca hiçbir müeyyide yok. Bana öyle geliyor ki, sıcakların bol olduğu, bayramın yaklaştığı günlerde, dini heyecanların son derece dorukta olduğu bir dönemde sansasyonel gazetecilik olayı şu sakallı bebek."

hadan çıkartılmış, kıyamet konuşulmaya başlanmıştı. Serpil Çakmaklı'nın dediği gibi "yarı ciddi yarı gırgır" beklenmişti. Peki, beklenen neydi? İnsanlar kıyametten ne anlıyordu? Sütunlarımızda sakallı bebek için fikir yürüten ünlü isimlerimize bu kez de bu soruyu sorduk..

Mustafa Süzer: "Bence kıyamet gününden sonra her şey eskisi gibi toz olacaktır."

Emin Cankurtaran: "25-30 senedir bu konuyu düşünüyorum, dünyanın batacağı, canlıların öleceği düşüncesindeyim."

Erhan Önal: "Bence kıyamet iki süper gücün düğmeye basmaları ile gerçekleşecek."

Eymen Topbaş: "Nasıl olacağını hocalarımızdan sormak gerek. Diyanet İşleri Başkanlığı size en güvenilir cevabı verecektir, oraya danışın."

Sibel Can: "Allah kıyamet gününü bana göstermesin. Çok kötü bir şey, adı üstünde kıyamet işte. Yer ayrılıyor içine düşüyorsun. Ay Allah korusun, deprem filan da olacakmış. Ben çok korkarım."

Neslihan Yargıcı: "Kıyamete inanmıyorum. Olsa olsa doğal afet olabilir."

Gönül Yazar: "Bence kıyamet denilen günde bir tayfun, doğal bir afet olacak ve bütün canlılar ölecek."

Orhan Gencebay: "Kıyamet günü bence Güneş'in sona ermesi, bir göktaşının düşmesi gibi olaylarla olacak."

Mehmet Ali Yılmaz: "Bence her insanın ölümü kendi kıyameti oluyor."

Yavuz Donat: "Kıyamet gününün nasıl olabileceğini hiç düşünmedim."

Ahmet Vardar: "Kıyamet günü dinimizde söylendiği gibi gerçekleşecektir."

Çetin Altan: "Elli milyar yıl sonra Güneş soğuduğunda kıyamet kopmuş olacak."

Bunlar ünlülerin görüşleriydi. Kundura tamirciliği yapan Çıkrıkçılar Yokuşu'nun "Nuh Dede"si ise, görüşünü soran **Nokta** muhabirine elinin bir hareketiyle başından savarken şöyle diyordu: "Hani kıyamet kopacaktı? Hani sakallı çocuk kıyamet kopacağını söylemişti? Bekledik bekledik kopmadı..."

Şaziye KARLIKLI, Leyla OLÇA, Hakan AKÇAOĞLU

GÖNÜL YAZAR (Sanatçı)

"Kültürlü ve kendini bilen bir kişi böyle bir şeye inanamaz. Zaten ciddi olsaydı dünya basınında yer alırdı. Çevremdekilerden inananlar oldu. Bazıları zaten Kâbe'de de insanlar birbirlerini öldürmüşler dünyanın sonu geldi artık dediler. Büyük bir çoğunluğun olaya acaba diye baktıklarını sanıyorum."

EYMEN TOPBAŞ (ANAP İstanbul İl Başkanı)

"Tatilde olduğum için haberi geç duydum. Kıyamet gününe tabii ki inanıyorum."

ÇETİN ALTAN (Gazeteci)

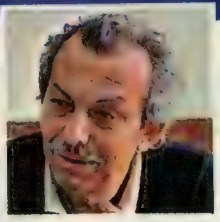

"Matbaanın bile üç yüz sene sonra gelebildiği bir ülkede masal eğilimlerinin hâlâ sürmesi çok normal. Daha önce de Yassıada'dan Sarayburnu'na gizli tünel kazıldığı, Menderes'in küçük bir cüppeyle kapı deliğinden Eyüp Sultan'a süzüldüğü gibi söylentiler çıkmıştı. Bu nedenle bu tür haberler Türkiye için yeni değil. Yaratıcı bir döneme geçileme yen çarpık hayalcilik."

SEVİM EMRE (Sanatçı)

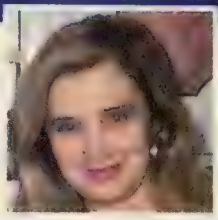

"Haberin üzerinde bile durmadım. Tamamiyle yayın organlarının tirajlarını yükseltmek için uydurdukları bir şey. Kuran'da kıyametin habercisinin yeni doğmuş konuşan bir hayvan olduğu yazıyor, haberin kaynağı bu olsa gerek. Bence kıyamet herkesin kendi ölümü."

FEYYAZ UÇAR (Futbolcu)

"Bu habere hiç inanmadım. Sadece bir yerde konuşulduğuna şahit oldum, onlar da gırgıra alıyorlardı."

SEFA MÜRSEL (Yeni Nesil Başyazarı)

"Bu sakallı bebeğin inançlarda herhangi bir yeri yok. Bu yüzden inançlarının mahiyetini bilen şuurlu Müslümanları etkilemiş olması söz konusu olamaz. Ben bunu bir gazetecilik olayı olarak görüyorum, herhangi bir İslami kişi ya da kesimin bu şayiayı çıkardığını sanmıyorum. Toplumda hurafeciler hiç eksik olmazlar.

BASIN / CENKÇİ - ÇÖLAŞAN ÇATIŞMASI

Kalemlerinden kan damlıyor

Gazeteci Emin Çölaşan'ın Önce İnsanım Sonra Gazeteci adlı kitabında, hakkında yer alan bazı suçlamalara karşı Beyhan Cenkçi Bayram gazetesinde cevap verince Çölaşan da yeni sorular ortaya attı. Atışma sürüyor.

Bayramın ikinci günü, Ankara Gazeteciler Cemiyeti'nin Bayram gazetesini alanlar biraz şaşırmışlardı. Tek sütuna 7 santim bir resim ve birkaç satırlık yazı yerleştirilmişti ilk sayfaya: "Emin Çölaşan adlı basın mensubunun asılsız yayın yaptığı, basın ahlak kurallarına uymadığı belgelerle saptanmıştır. Çölaşan'ın kamuoyu önünde kınanmasına ve hakkında ceza davası açılmasına karar verilmiştir." Ertesi gün bir de başyazı okunacaktı aynı içerikte. Cenkçi: "Öfke, yalan için gerekçe olabilir mi?" başlıklı başyazısında şunları yazıyordu: "Kendi açıklamasından Devlet Planlama Teşkilatı'nda dikiş tutturamadığı, tesadüfen gazeteci olduğu sık sık bunalımlar geçirdiği, ağladığı, yalan söylemeyi mübah saydığı öğrenilen ve bu tutumuyla toplumda gazeteciler ve gazetecilik mesleği hakkında olumsuz bir imaj yaratan Emin Çölaşan isimli şahıs, birçok basın mensubu, Cemiyetimiz ve şahsım hakkında asılsız yanlış ve yakışıksız, yanıltıcı çirkin ifadelerle dolu bir yazı yayımlamıştır. Büyük bir gazetenin arkasına sığınarak basının ağabeylerine, saygın kalemlerine saldırarak kendisine ün sağlayacağını zanneden bu şahsın Gazeteciler Cemiyeti'ne üyelik başvurusu seçici kurul tarafından reddedilmiştir."

Emin Çölaşan'la Beyhan Cenkçi arasındaki çekişme, Çölaşan'ın "Önce İnsanım Sonra Gazeteci" kitabının yayınlanmasıyla günyüzüne çıkmıştı. Çölaşan, kitabında "Cemiyete üye olmak için kendisine bir form doldurtulduğunu ancak her nedense cemiyete kabul edilmediğini" yazıyordu. Çölaşan'a göre reddediliş gerekçesi, herhalde "ya hırsızlık, ya ahlaksızlık,

Çölaşan soruyor; Cenkçi sen nesin, gazeteci misin emlakçı mısın?

ADEM ALTANNOKTA

"İzahı gayet basittir"

Emin Çölaşan, Beyhan Cenkçi ile aralarındaki çekişme konusunda* Nokta*'nın sorularını yanıtladı.

Nokta: Bayram gazetesinde Beyhan Cenkçi diyor ki, "Seni üye yapmadık, o yüzden böyle bağırıp çağırıyorsun." Bu saptama doğru mu?

Çölaşan: Benim cemiyete üye olmamaktan dolayı kaybettiğim bir şey yok. Üye olmadığım halde ödül bile verdi. Önemli olan bu şahsın gösterdiği davranış. Eğer bir Gazeteciler Cemiyeti varsa, fiilen gazetecilik yapan ve ahlaken bir sakıncası olmayan bütün gazeteciler üye olmak zorundadır. Yani ben fiilen gazetecilik yapıyorsam ve ahlaken de bir düşüklüğüm saptanmamışsa, ben buraya doğal olarak üye olmak zorundayım. Adam bizleri üye yapmıyor. Şunun için üye yapmıyor, bizleri üye yaparsa ilk genel kurulda devrilecek.

ya eşcinsellik ya da yeteneksizlik'' ti. Çölaşan bu açıklamanın dışında Cemiyet Başkanı Beyhan Cenkçi'yi itham ediyordu: Cenkçi gazeteci değildi, naylon bir gazete çıkarıyordu, keyfine göre ödül dağıtırdı, devletten bir yarımada kapatmıştı; cemiyet üyelerini buradaki arsaların tapularını istismar ederek etkisizleştiriyor, böylelikle de Başkanlık koltuğunu elden bırakmıyordu, ayrıca yeni üye de almıyordu kendisine karşı olur diye...

Beyhan Cenkçi, kendisine yönelik bu ithamlara bir türlü karşılık verememişti ya da verebilmek için Bayram gazetesini beklemişti. İki günlük salvoda Beyhan Cenkçi kendine göre işi bitirmişti. Ancak herhalde asıl çekişme bundan sonra başlayacaktı. Çünkü Emin Çölaşan da Beyhan Cenkçi'nin yalanlamalarını yalanlıyordu. Çölaşan oturmuş 3 sayfalık bir mektup yazmış ve Beyhan Cenkçi'ye sormuştu: '' 1) Sahibi olduğun 24 Saat adlı gazete nerede satılmaktadır? 2) Piyasaya çıkmayan bu gazetene devletten resmi ilan alıyor musun? Alıyorsan nasıl alıyorsun? Kaç paralık alıyorsun? Bu işten yılda kaç para kazanıyorsun? 3) Devlete ve diğer ilgili kuruluşlara ''24 Saat'' adlı naylon gazetenin kaç adet bastığını ve sattığını bildiriyorsun? Devlet bu gazete için, kâğıdın karaborsada olduğu şu ortamda sana ne kadar kâğıt tahsis ediyor? Artan kâğıdı ne yapıyorsun? Satıyor musun, sattırıyor musun, yoksa eve götürüp kesekâğıdı mı yapıyorsun? Satıyorsan parasını kim alıyor?..''

Cenkçi bu iddialara şöyle karşılık veriyordu:

''1. Kaş'ta devletten yarımada kapattığımız düpedüz yalandır. Gazeteciler Cemiyeti'nin Kaş'taki yarımadası 25.12.1971 tarihinde Ali Yıldırım isimli şahıstan Kaş Tapu Dairesi'nin Cilt 51, Sayfa: 41 ve 70 sıra no'lu tapusu ile ücreti cemiyetçe ödenerek alınmıştır.

2. Gazete sahibi olduğum ifadesi kasıtlı aldatıcı, kamuoyunu yanıltıcı bir yapıdadır. 24 Saat gazetesinin sahibi ben değil Gazeteciler Cemiyeti'dir. Üstünde de böyle yazar.

3. Türkiye'deki tanınan saygın ve iyi gazetecilerin Cemiyetimiz üyesi olmadıkları iddiası da asılsızdır. Başta kendi çalıştığı gazetenin sahibi Sayın Erol Simavi ve çalıştığı gazetenin başyazarı Oktay Ekşi Bey olmak üzere Metin Toker ağabeyi Altan Öymen ağabeyi, Yavuz Donat ağabeyi, Cüneyt Arcayürek ağabeyi, Orhan Tokat ağabeyi, Çetin Altan ağabeyi, Bedii Faik ağabeyi, Nazlı Ilıcak ablası, Rauf Tamer ağabeyi, daha sayalım mı ce-

Tabii bu tür ilişkiler kurmak da bir sanattır. Biz doğru dürüst yapamayız, açık söyleyeyim. Başkanlıkta kalmasının ikinci nedeni de 1971'den beri Kaş'ta kapattığı yarımadanın parsellerini ha dağıttı ha dağıtıyor hikâyesidir.

Nokta: Yani üyeler parsel için mi Cenkçi'ye ses çıkarmıyor?

Çölaşan: Çok açık söyleyeyim, en azından bir kısmı öyle. Hayatını, geleceğini, sigortasını Kaş'ta alacağı parsele bağlamış bir sürü kimse biliyorum. Bunların bir kısmı devlet memuru, bir kısmı emekli artık, gazetecilikten uzaklaşmışlar. Sadece emekli maaşı alan kişiler. Ömürlerinin sonunda bütün umutlarını buna bağlamış kişiler. 1971'den bu yana cemiyetin her genel kurulunda bu tapular meselesi konuşulur. Tapular geldi geliyor, elektrik geldi geliyor, su geldi geliyor, yol geldi geliyor, şu sorun var, bunu Beyhan'dan başkası çözemez, haydi Beyhan'ı bir yıl daha seçelim.

Nokta: Ama siz fiilen gazetecilik yapan kimseler burada üye değiller, İsrail Elçiliği'nin bazı görevlileri buraya üye, diye yazmıştınız, Cenkçi tersine ilişkin isimler yayınladı.

Çölaşan: Benim bildiğim bir tek Oktay Ekşi'nin bu cemiyete üye olduğuydu. Oktay Ekşi'nin de cemiyet üzerine ne düşündüğü bellidir. Kafasına göre dağıttığı ödülleri reddedenlerden biri de Oktay Ekşi'dir.

Nokta: Kimler üye olmak istemiş de olamamış cemiyete?

Çölaşan: Sadece Ankara'daki gazetecilerden örnek vereyim. Aslında yüzlerce isim saymak mümkündür ama şu anda aklıma gelenler, Uğur Mumcu, Yalçın Doğan, Erbil Tuşalp, Uluç Gürkan, Jülide Gülizar, Esen Ünür, Varlık Özmenek, Baki Özilhan, Ahmet Abakay, Derya Sazak, ben... Ya Cenkçi'yi ciddi bulup üyelik için başvurmamışlar ya da ahlaksızlık, hırsızlık, yolsuzluk, eşcinsellik gibi sakıncaları nedeniyle Cenkçi tarafından üyeliğe kabul edilmemişler.

Nokta: Sizce bunun açıklaması ne?

Çölaşan: Efendim bunun izahı gayet basittir. Gazetecileri üye yapsa, ilk genel kurulda devrilip gidecektir. Bundan korktuğu için yapmıyor. Türk basınında saygın isimlerin ve tanımadığınız emekçilerin hemen hiçbiri bu cemiyete üye değildir. Buna karşın gazetecilikle uzaktan yakından ilgisi olmayan ya da kalmayan kişileri sırf kendisinin adamı oldukları için üye yapmıştır. Bunlar arasında esnaf, sanatkâr, tüccar, otel işletmecisi, devlet memuru ve birçok emekli vardır. Dikkat ederseniz üyelerinin isim listesini son derece gizli tutmaktadır. Burada kendisine çağrıda bulunuyorum ve üye listeni açıklasana, diyorum. Göreceksiniz açıklamayacaktır. Etkinliği meselesine gelince. Etkinliği filan yok, başkan olarak kalmasının nedenleri şunlardır: Bir, gelmiş geçmiş bütün sağ iktidarların yöneticileriyle çok iyi ilişkiler kurmak. Hatta o boyuta varmış ki olay, 12 Eylül'ün hemen öncesinde Cumhurbaşkanı Vekili İhsan Sabri Çağlayangil'e kendisini kontenjan senatörü seçtirmiştir. Allah'tan 12 Eylül gelmiş de parlamentodaki görevi başlamadan bitmiştir.

miyetimizin saygın ve değerli üyelerinden bazılarıdır... Böyle 1500 saygın üyemiz vardır. Emin Çölaşan'ın üyelik başvurusu ise reddedilmiştir, bu saygın üyelerin arasında yer alamamıştır. Ne kadar bunalım geçirse azdır.

Başkan Beyhan Cenkçi, Kaş'taki şatosu konusunda da bir açıklama getirmişti; Cenkçi, "Gelelim milyarlık şatoma" diye yazıyordu: "Bana göre de milyarlıktır, hatta milyarlarca lirayla ölçülemeyecek değerdedir. Birinci basın sitesindeki dairemi, halısıyla, buzdolabıyla, tencerelerini, ocağıyla, yatağı yorganıyla satıp 7 yıldır bitirmeye çalıştığım 220 metrekarelik bu ev özümdür ve dürüstlük anıtıdır..."

Bu açıklamaya Emin Çölaşan'ın tepkisi oldukça vurucuydu: "22 senedir çalışıyorum, milyarlık dürüstlük anıtımız olmadı!" Cenkçi'ye mektubunda da bu konuya değiniyordu Çölaşan: "... Bu şatoyu Ankara'daki 100 metrekarelik kooperatif evini, yatağını, yorganını ve tencerelerini satarak yaptırdığını iddia ediyorsun... Senin yatak yorgan ve tencerelerde tılsım mı var ki bunları okutunca şato dikiyorsun? Böyle yatak yorgan dostlar başına?"

Bu çekişmenin ardından nelerin geleceği pek belli değildi. Ama artık belli olan bir şey vardı: Basın dünyasında ya da eski adıyla Bab-ı Ali'de artık "kol kırılır yen içinde kalır" geleneği yıkılmış ve yırtık yenler içindeki kırık kollar ortaya dökülmeye başlamıştı. Gazeteciler kitap yayınlamaya devam ettikçe kaç kişinin sağlam kollu kalacağı da ciddi olarak merak konusu olmaya başladı.

CENKÇİ'NİN İKİNCİ CEVABI:

"Yazdığı her şey yalan"

Emin Çölaşan'ın Bayram'dan sonra yazdığı mektup konusunda Beyhan Cenkçi* Nokta *muhabirine şunları söyledi:

Kamu oyunu aldatıcı, yanıltıcı, yalan, yanlış ifadelerin sahibi olan bu şahıstan herhangi bir mektup almadım.

İmzasına bakın, çünkü yarın "Ben böyle bir mektup yazmadım" diyebilir.

Gelse de yırtıp atarım. Kişiliği malûm bu şahıs muhatabımız olamaz.

Yazdığı her şey yalan, asılsız ve aldatıcıdır.

Çeşitli yerlerden bohçası koltuğunun altına verilince tesadüfen şimdilik basında kendisine iş bulabilmiştir.

Ünlü olabilmek için başta yalan olmak üzere her yol onun için mubahtır.

İddialarının hepsinin yalan olduğunu Bayram gazetesinde belgelerle ortaya koyduk. Oraya buraya mektup göndermesinin sebebi şaşkınlıktan, telaştan olacak. Kendisi adalete teslim edilmiştir. Hesabı orada görülecektir.

24 Saat gazetesinin tek sahibi Gazeteciler Cemiyeti'dir. Gazeteciler Cemiyetleri'nin çıkaracakları gazetelere bayi satış şartı getirilmemiştir. Yalnızca bin abone şartı vardır. 24 Saat gazetesinin aboneleri vardır. Bayilerde satılmaz. Basın İlan Kurumu, kontrol kurulunca tirajı ve bütün defterleri her ay kontrol edilir. Geliri Gazeteciler Cemiyeti'nin olan bu gazete kendi tesislerinde çıkan, renkli baskı yapan 10 sahifelik Ankara'daki tek günlük gazetedir.

Aldığı resmi ilanlar ve günlük tirajı gizli değildir. Basın İlan Kurumu 3 aylık raporlarında bütün bu bilgiler açık açık yazılır ve bütün gazetelere gönderilir.

24 Saat gazetesi, resmi ilan geliri en düşük gazetelerden biridir.

Tirajı küçüktür. Ancak anlamı büyüktür. Patron gazetesi değildir. İsteyen emekçi istediğini bu gazetede yazabilir. Bu gazetede yazabilmek için banker kölesi olma zorunluluğu yoktur...

25 yıldır başkanlığını yaptığım Gazeteciler Cemiyeti'ndeki görevim ağırdır. İki işi beraber götürmek ağır geliyor. Bunun dışında basında "Kimin kim olduğunu" belgelerle ortaya koyacak bir kitap çalışmam var.

Basın İlan Kurumu Yönetim Kurulu üyesiyim. (Yönetim Kurulu üyeliğine tayinle değil seçimle gelinir.) Buradan yol masrafı hariç 70.000.-TL. aylık alıyorum. Büyük araştırmacı Türkiye'deki en büyük gazeteci (!) Emin Bey çok üzülecek ama senatörlükten emekliyim.

Cenkçi "Çölaşan Cemiyet'e kabul edilmedi, ne kadar kızsa azdır"

AYŞEGÜL EVRENKOKTA

Mahkeme eliyle aldığımız tekziptir

Derginizin 26.4.1987 günü yayınlanan 3.5.1987 tarihli ve 17 nolu sayısının 54-55 ve 56. sayfalarında yayınlanan "YAŞAM / GEBZE'DE İHBAR FURYASI" başlıklı yazının altında büyük puntolarla "GEBZE'NİN PORNOGRAFİK İHBARCISI KİM" şeklinde yayınlanan bir yazıda, haysiyet ve şerefime dokunan, benimle ilgili gerçeğe aykırı hareketler, düşünceler ve sözler izafesi suretiyle yapılmış bulunan yayın, maalesef derginizin saygınlığına ve güvenilirliğine gölge düşürecek mahiyette, tamamıyla uydurma haber niteliğindedir.

"Doğma büyüme Gebzeli öğretmen S.R." diye bir şahsı, Gebze'de dört yüz kadar öğretmen arasında bütün araştırmalara rağmen bulamadık. Haberin uydurma olduğu, pornografik ihbardan bahseden bu şahsın tahminimize göre daha önce de Türk Haberler Ajansı'nda çalışan Ayşe Baştürk'ün muhayyilesinin mahsulü olduğu anlaşılmaktadır.

Yazıda adı geçen Sevim Sancakoğlu isimli şahıs, iddia edildiğinin tam tersine, 1981 yılı sonuna doğru o zamanın Kocaeli valisinin emri ile ve diğer birkaç kadınla birlikte polis tarafından yakalanarak Zührevi Hastalıklar Hastanesi'ne gönderilmiştir.

Remzi Güleç, Fatma Şen ve Günay Durmuş adlı şahıslar hiçbir zaman ihbar edilmemişlerdir. Bu şahısların benim hakkımda açtıkları "madde-i mahsusa tayın ve isnadı suretiyle hakaret" davası, beraat kararı ile sonuçlanmış ve karar ve temyizden geçerek kesinleşmiştir. (Gebze Asliye Ceza Mahkemesi'nin 982/309 sayılı dosyası.)

18.8.1981 ve 16.10.1981 tarihlerinde "Bir Vatandaş" imzalı iki ayrı mektupla emniyete ve savcılığa yapılan hakkımdaki ihbar üzerine, Gebze C. Savcılığı'nın 982/1740 sayılı hazırlık evrakı ile iftira mahiyetinde olduğu tespit edilen bu ihbar üzerine takipsizlik kararı verilmiş, savcılıkça açılan ve başka şahıslarla ilgili Gebze Asliye Ceza Mahkemesi'nin 982/545 esas sayılı davada da, benim yanımda çalıştığı bildirilen kızın tamamen bakire olduğu tespit edilerek on üç kişi hakkında beraat kararı verilmiş ve karar kesinleşmiştir.

Beni "akıl hastası" olduğum iddiası ile ayrıca Sulh Hukuk Mahkemesi'ne ihbar eden Nermin Özkan, Remzi Güleç, Fatma Şen ve Sadiye Işık'ın ihbarı üzerine açılan başka bir davada da ihbarın asılsızlığı heyet raporu ve mahkeme kararı ile sabit olmuş, dava red edilmiştir. Nermin Özkan isimli muhbir aleyhine Kartal 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde 985/319 esas sayılı dosya yla bir milyon lira talepli manevi tazminat davası açılmıştır. Dava derdestir.

Nermin Özkan isimli şahsın, güya kendisinin imzasının taklit edildiği yolundaki iddiası yersiz olup, bu konuda benim ilişiğim olmayıp, benim hakkımda yapılmış bir işlem dahi yoktur.

Günay Durmuş isimli şahsın kocasına Nermin Özkan imzasıyla bir mektup gönderilmiş, Nermin Özkan imzasını inkâr ederek, ifadeler vermiş, Gebze C. Savcılığı'nın 982/1702 Hz. sayılı evrakı ile bu olayla benim hiçbir ilgim bulunmadığı tespit edilerek, takipsizlik kararı verilmiştir.

Kadıköy 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin verdiği söylenen müşahade kararı, itiraz üzerine yargıtayca bozulmuş bulunmaktadır.

Hakkımda açılmış hiçbir kişisel dava yoktur.

Hakkımda yapılan yayın, devam eden bazı davaları etkilemek için kanunlar ve hatta Anayasanın 138/2. maddesi hiçe sayılarak yazılmıştır.

Derginizde çalışan Ayşe Baştürk hakkında tazminat davası açılması ve ayrıca yeminli yalancı tanıklık suçundan savcılığa müracaatta bulunulmuş olması bu yazının yazılmasında başka bir etkendir.

Benim imzasız olarak başkalarını ihbar ettiğim iddiaları, beni "Bir Vatandaş" imzasıyla ihbar eden bir şebekenin iddialarıdır. Bu iddiaları hakkında açılan tüm soruşturmalarda, hakkımda takipsizlik ve beraat kararları verilmiş ve kararlar kesinleşmiştir.

Benimle görüşülmeden tamamıyla uydurma ve kasta müstenid olarak yazılan bu yazının yayınlatılmamasını, davaların sonucunun beklenmesini genel yayın müdürüne söylediğim halde, bundan bir sonuç alınamamıştır.

Ben "Bir Vatandaş" imzasıyla beni ihbar eden bir şebekenin yakalanmasını isterken, bu şebekenin benim hakkımda, beni yıldırmak için asılsız ve mesnetsiz davalar açtırdığı sabit olmuştur. Ortada kesin mahkeme kararları varken, bunların hiçbirine temas edilmeden, güya benim imzasız mektuplarla "Pornografik" (!) ihbar yaptırdığım veya yaptığım iddiaları, tamamıyla suç ve iftira mahiyetindedir. Kesin mahkeme kararları dahi, derginin genel yayın müdürünü tatmin etmiyorsa, yapacak başka bir şey yoktur. 27. 4. 1987

AVUKAT
ENDER KAMİL BOYACI
GEBZE HÜKÜMET CADDESİ
1103. SOK. NO: 5
(İmza)

Pera Orient Kitabevi
(Eskinin de eskisini sunar)

- Türkçe Osmanlıca, İngilizce, Fransızca, Almanca, Sırpça, Karamanlıca, Latince eski yayınlar, kaynak kitaplar
- Gravür, resim, kartpostal, berat, para, yazma, tahvil

Adres: Meşrutiyet Cad. Aslıhan Pasajı No: 49 Galatasaray—Beyoğlu

KÜÇÜK İLANLAR

PEVA

Kim? Nerede? Ne zaman? Ne kadar? REKLAM YAPTI

BASIN REKLAMI ETÜDÜ

TV VE RADYO REKLAMLARI ETÜDÜ

HAZİRAN 1987 SAYILARI ÇIKTI.

Gazetelerde sayfalara ve boyutlara,
Ortak Yayın, İstanbul ve Ankara Radyolarında sözcüğe,
TV'de zamana göre

MAL VE HİZMET GRUPLARI İLE SEKTÖRLERİNİN REKLAM HARCAMALARI İSTATİSTİĞİ

ÖDEMELİ GÖNDERİLİR.

Basın	Radyo	TV
12.000 TL.	**12.000** TL.	**15.000** TL. (Aylık)

PEVA Beyoğlu İmam Sokak No: 1/4 İST. Tel: 151 00 53

Proktologie (Hemoroid, Fistül)
VARİSLERİN

İNFRAROT, İĞNE
İLE TEDAVİSİ

OPR. DR.
HAYATİ F. KOCAL

Rumeli Cad. Ogan Apt. No: 16 Kat: 2
NİŞANTAŞI **TEL.: 141 35 89**

Apartmanlarda, gecekondularda
yakıt masrafını azaltmak,
duvardan-çatıdan gelen
soğuğu önlemek için

FEPOR® / polistiren sert köpük

FEPOR ISI YALITIM VE AMBALAJ SANAYİ A.Ş
MERKEZ: 2 Taşocağı Cad. Oğuz Sok. Barbaros Han Kat 1 80300 Mecidiyeköy-İSTANBUL
Tel: 159 00 60 - 172 97 15
ANKARA BÜROSU: Gazi Mustafa Kemal Bulvarı 139/A Maltepe Tel: 230 40 82 - 230 74 09

(FEPOR A.Ş. Bir FENİŞ HOLDİNG ve SAFAŞ A.Ş. Kuruluşudur)

ESBANK

MENKUL KIYMETLER MERKEZİ

- **Banka garantili özel sektör tahvili,**
- **Hazine bonosu ve devlet tahvili alım-satımında yüksek verimi,**
- **Portföy danışmanlığı hizmetini,**
- **Borsa işlemlerinde en uygun şartları**
- **Her hafta devlet ihalelerine katılma imkanını, tüm şubeleri düzeyinde sunuyor.**

Adres: Meşrutiyet Cad. No: 141 Tepebaşı - İST.
Telefon: Direkt: 149 11 76
Santral: 149 89 58 - 149 65 63 - 149 74 30
149 67 37 - 149 84 77
Telex: 24535 ESES-TR

KÜÇÜK İLAN... BÜYÜK ETKİ...

Karar vermek yetkisinde olanlar, meslek sahipleri ve "küçük ilan"ın önemini bilenler için NOKTA Dergisi yepyeni bir olanak hazırladı. Artık bundan böyle NOKTA'nın küçük ilanlar sayfası her türlü ihtiyacınızı karşılayacak.

- Nitelikli eleman arayanlar
- Doktorlar, klinikler
- Lokanta bar ve Cafe'ler
- Seminerler, sempozyumlar
- Özel haftalar, fuarlar, sergiler
- Yayınlar ve her türlü duyurularınız

Nokta'da değerini bulacak.

Küçük ilanda da artık NOKTA var

İşadamları, Yöneticiler, Hukukçular, Müşavirler...

32 YILDIR SİZLERE YÜRÜRLÜKTE OLAN MEVZUATI SUNUYORUZ

YAYINLARIMIZ

- **VERGİ KANUNLARI**
- Gelir Vergisi Mevzuatı
- Kurumlar Vergisi Mevzuatı
- Veraset ve İntikal Vergisi Mevzuatı
- Vergi Usul Kanunu ve Mevzuatı Amme Alacaklarının T.U. Hakkında Kanun ve Mevzuatı
- Damga Vergisi, Değerli Kağıtlar Kanunu ve İthalde Alınacak Damga Resmi Mevzuatı
- Yatırım Teşvik Mevzuatı
- Emlak Vergisi Mevzuatı
- Harçlar Kanunu ve Mevzuatı
- Motorlu Taşıtlar ve Taşıt Alım Vergileri Mevzuatı
- Belediye Gelirleri Kanunu ve Mevzuatı
- Katma Değer Vergisi Mevzuatı

- **GÜMRÜK MEVZUATI**

G1 Gümrük Kanunu ve Yönetmeliği ile Muafiyetler ve Uygulama
G2 Gümrük Giriş Tarife Cetveli ile Diğer Vergi ve Resimler
G3 Gümrük Anlaşmaları. GATT. TIR. Karayolları Nakliyat Anl. vb.

- **İHRACAT MEVZUATI**
- **İTHALAT MEVZUATI**
- **AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞU (A.E.T.) MEVZUATI**
- **İMALAT SANAYİ MEVZUATI**
- **İŞ HUKUKU. SOSYAL SİGORTA VE BAĞ-KUR MEVZUATI**

A- Yüksek Mahkemeler Kuruluş Kanunları ve Kararları
B- İş Hukuku Mevzuatı
C- Sendikalar. Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Mevzuatı
D- Sosyal Sigorta Mevzuatı
E- Bağ-Kur Mevzuatı

- **TÜRK PARASI KIYMETİNİ KORUMA (KAMBİYO) MEVZUATI**
- **TÜRK PARASI KANUNLARI**

(Banka ve Sermaye Piyasası Mevzuatı)

- **DEVLET İHALE KANUNU**
- **TURİZM MEVZUATI**

Yayımlarımızdan, ilgilendiğiniz seriler bulunduğu taktirde, Yayınevimize müracaat ediniz veya broşür isteyiniz.

Yaşadığınız her gün yasalarla ilişkiniz var. Mevzuata uygun çalışabilmeniz için elinizdeki yayınlar yeterli mi?
Kütüphanenizdeki mevzuat en son şekliyle mi? Değişmiş olabilir...

YA DEĞİŞTİYSE...

Yayınevimiz, 32 yıldır mevzuat yayımcılığı yapıyor. Mevzuat değişikliklerini kullanımı çok kolay değişen yapraklar (föyvolant) sistemi ile en kısa zamanda sizlere ulaştırıyor. Mevzuat değişse de, yayımlarımız yürürlükteki şeklini koruyor...

LEBİB YALKIN YAYIMLARI VE BASIM İŞLERİ A.Ş.

İRA

Meclisi Mebusan Cad. No: 327 Dursun Han Kat: 3 80040 Salıpazarı-İstanbul Tel: 143 15 75 (5 Hat)

Güneş, deniz yetmez tazminat da isteriz

Kendilerine gösterilen propaganda broşürüyle geldikleri otelin gerçekleri arasında farklılık saptayan turistler tazminat davaları açıyor ve kazanıyorlar.

Adını yeni duyurmaya başlayan bir ülkeydi. Elindeki broşüre bakılırsa seçtiği otel de hiç fena değildi doğrusu. Karar verdi, rezervasyon yaptırdı. Bu kez hem tatilini hem de eşi ile kutlayacağı evliliğinin 25. yılını, yıldızı yeni parlamaya başlayan bir ülkede, Türkiye'de geçirecekti.

1985 yılında eşi ile İstanbul'daki Baler Motel'e gelen İngiliz Ansford çifti, kendileri ile birlikte Türkiye'yi seçen 23 İngiliz çiftinden biriydi yalnızca ve iyi bir tatil yerine, büyük bir düş kırıklığı ile öfkeyi paylaşacaklardı. Bundan sonra ise Türkiye'de pek de alışılagelmedik bir uygulama başlayacak, şikâyet mektupları davalara dönüşecek ve otel ile anlaşma yapan İngiliz Sunquest Acentası müşterilerine tazminat ödemeye mahkûm olacaktı.

Turistik tüketiciye adli koruma. 1985 yılında bir grup İngiliz'in ülkesine döndükten sonra başlattığı bu davalar zinciri belki diğer turizmcilere örnek olacak, yeni tazminatlar korkusu otellere daha sorumlu işletmeciler kazandıracak, broşürler daha dikkatli basılacak ve zaman zaman da mahkeme kapılarına gidilmeden hal çaresi aranacaktı.

İstanbul Avcılar'daki Baler Otel 1985 tarihli Kültür ve Turizm Bakanlığı Oteller Broşürü'nde 1. sınıf motel olarak sunuluyor ve isminin yanındaki sembollerden "otopark, garaj, kalorifer, lokanta, gece kulübü, konferans salonu, sauna, yüzme havuzu, plaj, 2'den fazla yataklı oda ve odalarda telefon" imkânlarının yer aldığı anlaşılıyordu. Oysa İngiltere'den gelen mektuplar değil sauna ve konferans salonu, asgari temizliğin dahi yer almadığını ve standartlara uygun hiçbir hizmetin sunulmadığını açıklıyordu.

Müşterilerden H.B. Scott mahkemede "Odada sifonu kendim tamir ettim, etraf tanker doluydu, müşteri yok gerekçesiyle diskotek açılmıyordu" derken, R. Vining'in eşi mektubunda "Odalardaki perdeler yırtık ve sarkıyordu, duş bozuk ve paslıydı, bantlarla duvara tutturulmuştu, yüzme havuzunun da bulunduğu alan bir inşaat sahası halindeydi, otelin hemen yanındaki petrol dolum tesisleri, gece, gürültüsü, gündüz ise denizdeki pisliği ile rahatsız ediyordu" diye yazıyordu.

İngilizler otelde kaldıkları süre içinde bağlı oldukları acenta ile de temas kuramayınca dava açacaklar

Sörf yalnızca broşürde var. Tesiste ise sandal bile bulmak imkânsız.

Tamira ve inşaat sezon içinde de sürüyor. İnşaat gürültüsü yeni bir turizm hizmeti (!)

ERZADE ERTEM/NOKTA

Etem Esenalp, 50 milyonu ödemek zorunda kaldı.

BİR OTELZEDE MEKTUBU

"Tazminat talep ediyorum"

Baylar,

Benim asıl şikâyetim küçük bir taksi içinde, 6 kişiyle 45 dakikalık bir yolculuğa çıkartılmamdır. Otel ya da Motel Baler'e gelişimizde ilk olarak odamın genel görünümünden büyük hayal kırıklığına uğradım. Oda son derece kirliydi ve tuvalet, ağzına kadar kahverengi iğrenç bir sıvıyla doluydu. Sıcak su olmadığı gibi soğuk su da bulunamıyordu. Duş kırıktı ve ilk geldiğimiz gün üç kez elektrikler kesildi.

Otelde çektiğim fotoğraflar da gösteriyor ki, değil otelin sahilinde, çevredeki hiçbir otelin sahilinde konukların oturabilmesi için bir sandalye bile yoktu. Ayrıca kaynağını bilmediğimiz bir borudan denize zaman zaman petrol ya da benzin sızıyordu. Otopark alanını tenis kortuna çevirme çalışmaları kaldığım odanın önünde devam ediyordu. Otelin saunası otel personeli tarafından yatakhane olarak kullanılıyordu.

Bizim bu otelde yer ayırtmamızın temel nedeni otelin broşüründe yer alan güneşlenme, yüzme gibi olanaklardan yararlanmaktı. Otelin bu şekilde tanıtılmasında temsilci firmanın sorumlu ve suçlu olduğunu iddia ediyorum ve tazminat talep ediyorum.

Saygılarımla,
R. Vining

ve 2225 pound yani 3 milyon Türk Lirası'nın üzerinde tazminat hak edeceklerdi.

50 milyonluk fotoğraf. Kimi turist temiz bir çarşaf ve iyi bir yemek gibi en haklı isteklerine dahi cevap verilemediği gerekçesiyle dava açıp kazanırken, kimileri de hassasiyeti biraz ileriye götürüyordu doğrusu. Gene 1985 yılında aynı otelde yaşanan bir başka örnek, "tatili bedavaya getirmenin yolları" konusunda ciddi bir fikir veriyordu.

Bu kez Baler Motel'e gelen müşteri bir Fransızdı ve hiç tanımadığı bu oteli bir Türk acentanın broşüründen seçmişti. Broşürde yer alan otel fotoğraflarından biri sörf yapan bir erkeğe aitti ve geri planda da ağaçlıklı kısa bir sahil göze çarpıyordu. Fransız konuk otele gelir gelmez elinde broşür deniz kıyısını tarayarak, fotoğraftaki sahili arıyor ve fotoğrafın gerçeği yansıtmadığını anlayınca da müthiş öfkeleniyordu. Fena halde aldatılmıştı, ne odaların bakımsızlığı, ne porsiyonların azlığı O'nun sorunu değildi, O "yanıltıcı reklam kampanyasının bir kurbanıydı" ve ülkesine dönünce bunun hesabını soracaktı.

Gerçekten de öfkeli Fransız Türkiye'den döner dönmez dava açıyor ve gösterdiği gerekçelerle aldatıldığını kanıtlayarak Türk acentaya 50 milyon lira ödettiriyordu. Bu 50 milyon Türk lirası, o sezon otele gelen yaklaşık 1000 turist arasında paylaşılıyordu.

Teknik bir atlama. 50 milyon liralık tazminat ödemek zorunda kalan acentanın sahibi Ethem Esenalp, görüşlerini açıklarken otelin eski durumundan doğan şikâyetlere hak veriyor ancak kendi davalarının yalnızca "teknik bir atlama"dan kaynaklandığını, davanın sonunda broşürdeki fotoğrafı değiştirmeyi de ihmal etmediklerini belirtiyordu. Otelin şimdiki durumuna gelince yeni işletmeciler ile birlikte, yeni bir çehre de kazanılmış ve tüm problemler ortadan kalkmıştı.

Baler Otel sahiplerinden Hacı Ali Akın ise "turizmci olarak yeterli hizmeti veremediklerini" kabul ediyor, turizmde her olayın adım adım takip edilmesi gerektiğini anladıkları için otellerinin işletmesini yeni bir firmaya vererek şikâyetlerin son bulduğunu açıklıyordu.

Turizmcilerimize göre ise, Avrupalılar ülkelerinde "tüketici" olarak öylesine ciddi bir şekilde korunuyorlardı ki, "ihmalkâr" bazı tesislerimizde, elinde büyüteç ve kalem-kâğıt ile dolaşıp aksaklıkları not eden turistlerin çoğalması işten bile değildi.

Hümeyra ÖZALP

SÖYLEŞİ / PROF. DR. CELAL ERTUĞ

"İlk yeşil"den parti

Dahiliye ve Göğüs Hastalıkları Uzmanı Ertuğ'un, "Ankara'da hava kirliliğinin yoğun olduğu bölgelerdeki hastaların öksürüklerinin aylarca geçmemesi" dikkatini çekmişti. Daha 1950'li yıllardı. Bu saptama, Prof. Dr. Celal Ertuğ'u yeşiller ve çevre hareketine yöneltmişti. Ertuğ, 1962'de Ankara Hava Kirliliği Savaş Derneği'ni kuruyordu. 1975'te parlamentoya giren Prof. Ertuğ, 1977'de Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı olarak, konuya ayrı bir önemle eğilmişti. Türkiye'nin ilk Yeşillerinden Prof. Ertuğ, arkadaşımız Itır Şahingiray'ın sorularını yanıtladı.

Nokta: Siz çeyrek yüzyıllık bir çevrecisiniz. Ankara Hava Kirlenmesi Savaş Derneği'ni kurduğunuz 1962'den bu yana Türkiye'de mesafe alındı mı?

Ertuğ: Halkta bir bilinç oluşturmanın, bir kamuoyu yaratmanın bir aşamasına erişmiş durumdayız. Ama devlet hiçbir katkıda bulunmuyor. Bulunamıyor yahut da. Mesela yeşil alanda birisi bir bina yaptırmak istiyorsa rüşvet vererek ya da hatır kullanarak o yeşil alan üzerinde yaptırıyor. Bunun için biz baktık ki, dernekle filan olmuyor bu iş. Ve Türkiye'de bir hareket var, radikaller, şunlar bunlar... Biz de daha net olarak çevreye sahip çıkmak isteyen bir parti kurulması yoluna gideceğiz.

Nokta: Radikal Parti'ye katılmayı neden düşünmediniz?

Ertuğ: Efendim, Radikal Parti sadece çevreyi amaçlamıyor. Başka hedefleri de var. Biz sadece çevre için çalışmayı istiyoruz. Radikal parti liderlerinin bizim çevre çalışmalarımıza katılmasına hiçbir itirazımız yok. Hiçbir zihniyet ayrımı yapmıyoruz. Yeter ki çevreyi sevsinler, çevre için çalışsınlar.

Nokta: Bir parti olarak şansınız ne olabilir?

Ertuğ: Hiç olmazsa Meclis'e 15-20 milletvekili sokup, özellikle genç kuşaklardan, çevreye sahip çıkacak baskı grupları oluşturabiliriz... Nasıl bir zaman İşçi Partisi Meclis'e Türkiye'ye çok şeyler öğretmiştir, ama kendisi yaşayamamıştır. Fakat öğretmiştir bir şeyler. Bir Çetin Altan, bir Mehmet Ali Aybar kürsüye çıktığı zaman nefes almadan dinlerdi herkes. Yeşiller en azından bunu yapabilirler.

Nokta: Sosyal demokratların çevrecileri desteklemesi gerektiğine inanıyor musunuz?

Ertuğ: Tamamen... Ara seçimlerde birkaç partiye söyledim. Bizim sloganlardan kullansınlar diye. Zaten o ara parti kurmadığımıza pişmanım. Herkes televizyona çıkıp bir şeyler söyledi. Biz o fırsatı kaçırdık. Hiç olmazsa sesimizi duyururduk. Sonra Bülent Bey'e söyledim, birkaç defa kullandılar...

Nokta: Siyasal örgütlenmenin hangi aşamasındasınız?

Ertuğ: Kasım'da kuruluş çalışmalarına başlarız. Sanıyorum ki ilgi toplayacaktır. Kadro çok mühim. Gençlerin bu işe el atmalarını istiyoruz. Eşcinsellerle başlarsanız tepki duyulabilir. Ben kesinlikle onları dışlamıyorum. Ama ilk kurucu insanlar onlar olursa, tepki çekebilir. Bakışımız hümanist. Mevlana misali, kim olursanız olun, gelin... Türkiye'de gerçek anlamda partileşme olmadığı için bugün bu sıkıntıları çekiyoruz. Ne Demirel'in deli danalar gibi dolaşması, ne şu, ne bu... Artık bunlar geçmiştir. Böyle bir atılım lazım. Yeşiller hümanist bakışlarıyla belki bunu gerçek-

Prof. Celal Ertuğ: "Ara seçimde parti kurmadığımıza pişmanım"

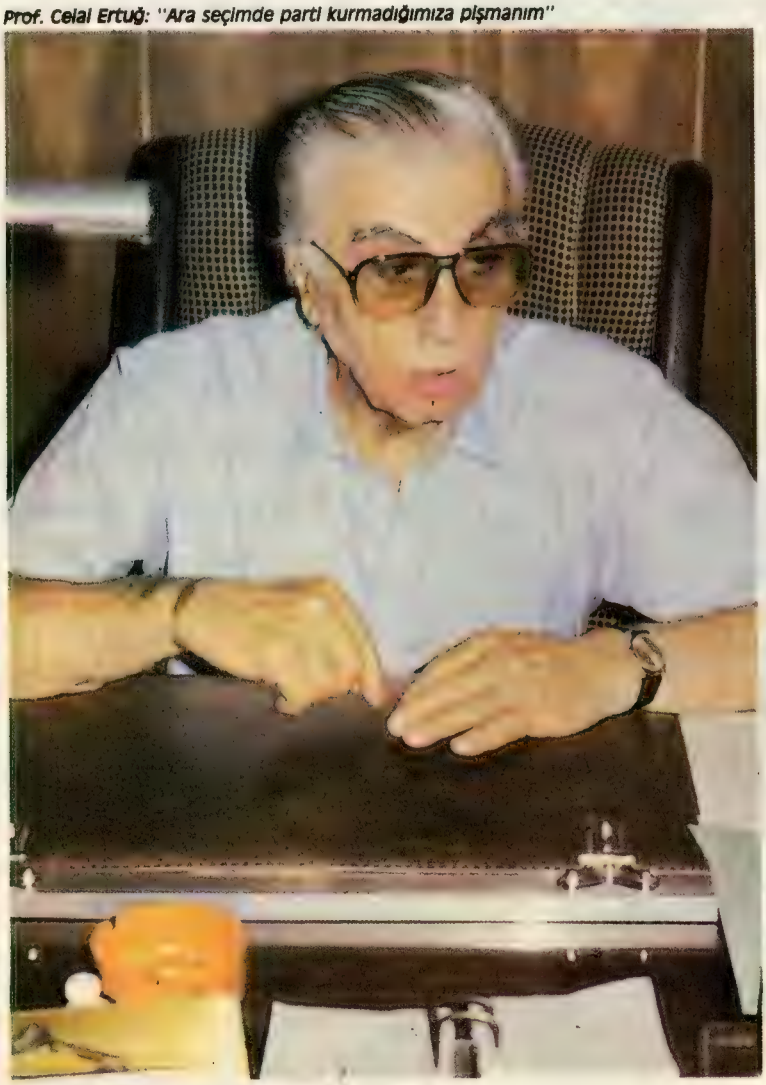

BATUHAN KIRANNOKTA

leştirebilirler. İnsana değer veriyorlar çünkü.

Nokta: Yıllarca hem öğretim üyesi olarak hem parlamenter ve bakan olarak devletin en üst düzey yetkilileriyle temasınız oldu. Nasıl bakıyorlardı çevre sorunlarına bu, yetkililer?

Ertuğ: Bakın size bir hatıramı anlatayım: 1956-1958 yılları arasında Ankara'daki hava kirliliği konusunda bir araştırma yapmıştım. Ankara Üniversitesi'nde öğretim üyesiydim. Dahiliye ve göğüs hastalıkları uzmanıydım. Asistanlarımla birlikte çalışıyordum. Gördük ki, kömür tüketiminin artmasıyla, havadaki yoğunluğun çoğalmasıyla hastalıklar artıyor. Ve özellikle rüzgârların fakir olduğu mevsimlerde artma görülüyor. Ben bunu tıbbi toplantılarımızda tebliğ ettim, Tıp dergisinde yayınladım. Daha sonra bu basına yansıdı. Bir gün ofisimde oturuyorum, telefon geldi. Sağlık Bakanı arıyor. "Müşkül bir durumdayım, beş dakika zahmet eder misiniz?" dedi. "Hay hay" dedim. O zamanın bakanı Lütfü Kırdar. Kendisini tedavi etmiştim. Çok muhterem bir zattı. Gittim, bana bir mektup verdi. Okudum, Ankara Valiliği'nden. Diyor ki, "Son günlerde basına bazı şeyler yansıdı. Ankara'daki hava kirliliğinden bahsediliyor. Bunu tekzip edin" diyor Bakanlığa. Bakan da dedi ki, "Nasıl tekzip edeyim? Ben de hissediyorum. Bakanlığın yanında lojmanım var, misafir geliyor, pencereyi açamıyorum, dışarısı içeriden kirli" diyor. Sonra bir gün o devrin Milli Eğitim Bakanı Celal Yardımcı bir gün üniversiteye geldi, geziyor. Beni bir köşeye çekti: "Doktor Bey, biz insanın gençliğine, hocalığına filan bakmayız, emekliye sevk ediveririz" dedi. Hava diye tutturmuşuz! O zat da kanserden çok korkan bir zat. Ben kirli havanın kansere de yol açabileceğini söyleyince bıraktı, gitti. Sonra rahmetli Menderes de, "Doktor Bey, yani buraları bırakalım, başka yerlere mi göçelim" gibi serzenişlerde bulundu.

> **"Kasım'da siyasal örgütlenmenin kuruluş çalışmalarına başlarız..."**

Nokta: Peki sokaktaki vatandaş? O rahatsız olup derneğinize ilgi göstermiyor muydu?

Ertuğ: Bu konuda bir bilinçlenme yoktu, ama rahatsız oluyorlardı. Rahatsız oldukları için de gazeteler bu konuyu büyük manşetlerle veriyordu. Ama bahsede bahsede de bıktılar artık. Basın toplantısı yapıyoruz, bir şey çıkmıyor gazetede. Basına sözümüzü yansıtabilmek için bahane olarak belediye başkanına plaket veriyoruz, TRT ancak gece yarısı programında gösteriyor. Yine de kamuoyu oluşturduk. Çevre kanununun çıkmasında da büyük etkimiz oldu. Ama bu gerçeği herkesin anlamış olmasına rağmen bazı baskılar var ki, bu gerçekte daha güçlü. Ankara'da Güven Parkı, İstanbul'da Nişantaşı Parkı'nın garaj haline getirilmesi veya kullanılmak istenişi... Ankara'da Kızılay Meydanı'nda bir gökdelen yapılmak istenmesi. Biz buna karşı geldik. Cumhurbaşkanı'na, her tarafa, Meclis'e başvurduk, "Bunu yapmak cinayettir" dedik. İnsan başına düşen yeşil alan, Türkiye'nin her kentinde tüm planlamalarında, programlarında sıfıra indirilmek üzeredir ●

BÜYÜK
LAROUSSE
SÖZLÜK VE ANSİKLOPEDİSİ

Yarın çıkacak olan 46. fasikülü ile 6. cildine başlamıştır.

5. cilt kapakları satışa çıkarılmıştır.

GELİŞİM YAYINLARI
"Güvenilir Yayıncılık"

Ciltleri tamamlanmış olarak tek tek almayı arzu eden okurlarımız için 5. ciltler satışa sunulmuştur.

Bir bakış yeter

İki yabancıyı birbirine çeken, aralarındaki cinsel ateşi tutuşturmanın ne olduğu hep merak edilmiştir. Bu konuda her uzman kafadan bir ses çıkıyor.

Salondakilere şöyle bir göz gezdiriyorsunuz. O genç adam... Birden bir elektriklenmeyle sarsılıyor bedeniniz. Genç adamla göz göze geliyorsunuz. Bir anlık şaşkınlıktan sonra gözlerinizi başka yana çeviriyorsunuz. Oysa ikinci kez ve uzun uzun bakmak için dayanılmaz bir dürtü kemiriyor içinizi. Yine de umursamazmış ifadesiyle o yana doğru yürüyorsunuz. İşte o da gözleriyle sizi izliyor. Yakınında durup onun tembel, seksi gülümseyişini, gözlerinizi hafifçe kaydırarak yanıtlayacaksınız. Sonra mı? Yüreğinizin kabaran atışlarına kulak verirseniz yeni bir arkadaşlık başlıyor...

Aşk, cinsellik üzerine yazılıp çizilmeye başlandığından beri ayrı bir yeri var bu konunun: Birbirlerine tümüyle yabancı iki insanı bir anda potansiyel âşıklar yapan şey ne? Daha önce iki çift söz bile etmemiş iki kişi arasındaki bu cinsel sıcaklığı başlatan kıvılcım nasıl parlıyor? Adına ister yıldırım aşk, isterse cinsel arzu deyin, bir şeylerin olup bitiverdiği apaçık.

Bir büyü kadar anlaşılmaz. Eşler birbirlerine mi benziyor? Seksi ve çekici olan benzerlik mi? Bu alanda yapılmış çalışmaların sonuçları şöyle: Fiziksel bakımdan birbirlerine tam olarak benzeyen sevgililerin oranı yüzde 20, kişilik benzerliğinin oranı ise yüzde 40. Cazibenin odak noktasının benzerlik olmadığı ortada. Ama psikologlar sözgelimi bir kadının seçtiği erkeğin, kadının erkek akrabalarına benzerliğinin daha düşündürücü olduğunu vurguluyor. Araştırmaları kadınların "düşlerimin erkeği" dedikleri tiplerin, 5-8 yaşları arasında tanıdıkları çeşitli erkeklerin bir bireşimi olduğunu gösteriyor. ABD'de son yılların gözde üniversitesi Johns Hopkins'ten tıbbi psi-

koloji profesörü John Money, "Bu çağda" diyor, "aşk haritamızı çizeriz. Tanıdığımız insanlardan yaptığımız idealize edilmiş bir âşık modelimiz vardır." Birçok uzmana göre aşkın simyasının sırrı burada yatıyor. "Cinsel bakımdan bir insana duyduğumuz güvenin derecesini belirleyen, ta çocukluk yıllarındaki deneylerdir" diyen uzmanlara bakılırsa "saldırgan bir babanın kızının pasif, sakin bir adamı seçip, bir süre sonra adamı saldırganlığa doğru itmesine şaşmamalı." Sorun benzerlik sorunu değil aslında, öl-

Bazen bir koku, bazen bir benzerlik, kimi zaman da tehlike arzusu kadın ve erkeği daha önce akıllarına bile getiremeyecekleri bir yakınlığın içine itebilir

çüt olarak tanınan kişileri kullanma daha ağır basıyor. Ne var ki kalabalık bir grup içinde, birdenbire göz göze gelip birbirlerini seçenlerin niye o iki kişi olduğu konusu hâlâ anlaşılmazlığını koruyor. "Scent Signals"ın (Koku Sinyalleri) yazarı Janet Hopson, bir parfümün bile tek başına her şeyi başlatabileceğini, bilinç dışındaki bir erotik anıyı canlandırarak müthiş bir cinsel çekim alanı yaratabileceğini savlıyor. Ortaçağda sıradan bir maddeden ya da topraktan altın elde etmenin büyülü yoluna simya deniyordu. Hiç yoktan, iki insanı cinsel bir bağla biraraya getiren şeye de aşkın simyası demek çok garip değil. Hem antropologların, hem de seksologların zihinlerini bu büyünün sırrı kurcalıyor.

Bir elektriklenme yetiyor mu? Bilincinizin derinliklerine gizlenmiş bir fantezi, etkili bir bakış, bir koku yoluyla olsun bir kez baştan çıktıysanız o anda sizi asıl heyecanlandıran, karşınızdakinin ne hissettiğidir... New York'ta Roosvelt hastanesinde yürüttüğü seks terapi programıyla ünlenen Dagmar O'Connor'a göre çekici olan şey birisine çekici gelmek. Bu kişinin kendini güçlü hissetmesini sağlıyor. Üstelik kim arzu edilmeyi istemez."

Bir de yakınlık tam kesinlik kazanıncaya kadarki süreyi hiçbir şeye değişmeyenler var. Birçok erkek bu ara dönemi keyifli buluyor. O'Connor bu tiplerin de öz-beğeni ve öz-güven eksikliğinden muzdarip olduklarını belirtiyor ve ekliyor: "Hani şu bilinen öykü. Sizi üye olarak düşünmeden kabul edecek kulübe üye olmak istemezsiniz."

Bir de kimyası var. İşin simyası bir yana kimyasından da sözetmek gerek. "Ne heyecan, ne özlem, ne gönül yarası, hiçbir romantik deneyim yoktur ki, biyolojik yapımızla ilgili olmasın." Bu sözlerin sahibi The Chemistry of Love'ın (Aşkın Kimyası) yazarı Michael K. Liebowitz'e göre cinsel "coşku"dan feniletilamin adı verilen bir kimyasal maddenin beyinde salgılanması sorumlu olabilir. Bu madde bir tür amfetamin yani uyarıcı. Bir de "aşk körlüğü" var. John Money'in hipofiz bezi iyi çalışmayan otuz erkek üzerinde yaptığı araştırma ilginç: "Aşk yapabiliyor ama hissedemiyorlar," diyor Money. "Duygusal mesajlar tıkanıp kalıyor. Aynen renk körleri gibi. Çok şey hissediyor ama erotik kıvılcımı ayırt edemiyorlar."

İlk yakınlaşmadan sonra gelen evre uyuşturucu kullanımına çok benziyor. Liebowitz bunu "Bir kadın ya da erkeğe yalnız psikolojik değil biyokimyasal olarak da müptela olmak" diye açıklıyor. Bu evrede coşkulu ateşin yerini güven duygusu ve rahatlama alıyor. Beyindeki amfetamin üretiminin yerini de beynin doğal afyonu sayılan endorfinin aldığı sanılıyor. Güven duygusu tek başına doyurucu değil ama uzun süreli bir ilişkiye geçişin anahtarı niteliğinde. Yenilik, yeni bir insana bakmanın, dokunmanın, sevişmenin yarattığı gerilim, keyif verici bulunabilir ama güvenlik de insanın en eski ve en temel duygusal gereksinimi. Sonunda ne mi oluyor? John Money'in deyimiyle "cinsel alev aşkın kömürünü tutuşturuyor." ●

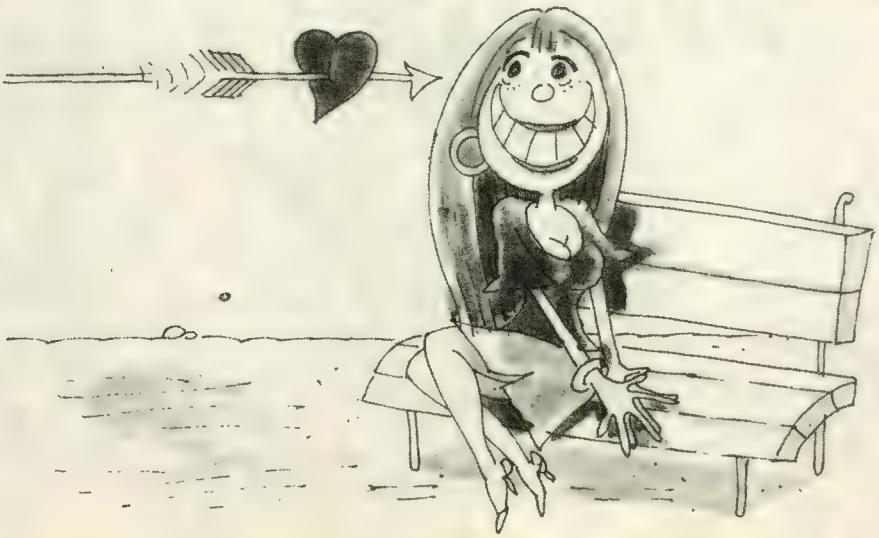

SÖYLEŞİ / ŞAHİKA TEKAND

'Problem bizde, seyircide değil'

Şahika Tekand. Sinemamızın yeni yüzü. Şimdiden, önümüzdeki sezonun, onun oynadığı filmlerin egemenliğine sahne olacağı söylenebilir. Çünkü hemen hepsi önemli yapımlarda rol aldı. Ömer Kavur'la "Anayurt Oteli" ve "Gece Yolculuğu"nu, Ali Özgentürk'le "Su da Yanar"ı, Şahin Kaygun'la "Afife Jale"yi çekti. Bugünlerde ise yönetmen Ümit Elçi ve iki iddialı oyuncu Aytaç Arman ve Zuhal Olcay'la Çetin Altan'ın romanından uyarlanan "Bir Avuç Gökyüzü"nde çalışıyor. Onu Ortaköy'de boğazı tepeden gören bir evde kurulan sette bulduk ve konuşunca anladık ki gerçekte Tekand bir yüz olmaktan öteye iddialı. Yeni bir oyunculuk anlayışının ipini çekiyor ardı sıra. Tekand, Türk sinemasına ve oyunculuğa bakışını, umutlarını ve sorunlarını Nokta'*dan Serhat Öztürk'e anlattı.*

Nokta: Yeni bir oyuncu olarak Türk sinemasının bugün içinde bulunduğu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tekand: Esas olarak belirlenmesi gereken, çok hareketli bir dönem yaşandığı. Buna bir isim vermek istemiyorum. Yani, Türk sineması olağanüstü bir atılım içinde, ya da Yeşilçam biraz değişerek yine kendini tekrarlıyor demek için çok erken. Çok genç, yeni yönetmen ve oyuncular çıktı. Özellikle de mektepli insanlar sinemaya geldiler. Ben şu anı, esas olarak suyun bulandığı dönem olarak görüyorum. Durulmasını beklemek lazım. Türk sineması müthiş bir atılım içinde deme cesaretini kendimde göremiyorum. Önce bırakalım bu yeni gelen insanlar yapacaklarını yapsınlar. Ne ayıklanacaksa, ayıklansın. Ben yaşananın basit bir süreç olduğunu sanmıyorum. Yeşilçam'ın dışında bir göz, bir bakış oturmaya başladı. Ancak hemen söyleyeyim "Ben Yeşilçam'ın dışındayım" diyen, bütün yeni çıkanlar için de aynı değerlendirmeyi yapmak istemem.

Nokta: Starlık sistemi bugün ne noktada ve oyunculuğumuza, özellikle de kadın oyunculuğumuza nasıl bakıyorsunuz?

Tekand: Starlık sisteminin kırıldığını söyleyemeyiz, devam ediyor. Yeni oyuncuların gelmesi bu sistemi kırdı gibi bir iddiaya gerek yok.

"Türk sineması olağanüstü bir atılım içinde, ya da Yeşilçam biraz değişerek yine kendini tekrarlıyor demek için çok erken... Ben şu anı, suyun bulandığı dönem olarak görüyorum."

Starlık sistemi kalıplardan ibaret bir sistemdir. Burada başarılı olup olmamayı yargılamıyorum, sistemin bizatihi kendisi kalıp demektir. Benim anladığım oyuncu ise cıva gibi bir şey olmalı. Her şekle girebilen, her şeyi değiştirebilen... Türk sinemasında henüz böyle bir oyuncu seyretmedim.

Nokta: Bütün sinema tarihimiz için geçerli mi bu?

Tekand: Evet. Zaten o anlamda oyunculuğu gerektirecek bir sinema da yapılmadı. Yeni yeni başlayan iyi örnekler var. Mektepli insanları sinemaya çeken de bu örnekler zaten.

Nokta: Şu ünlü "Kadın filmleri" furyası hakkında düşünceleriniz neler?

Tekand: Açıkçası bu tanımlama bana komik geliyor. O iddiayla yapılmış filmler olabilir tabii. Ama tanımlamanın kendisi komik. Yapılan filmlerde de gördük, bunlar belli kesitleri getiriyor, hayatı getirmeye çalışıyordu. Bunun içinde kadın ve erkek insan olarak neredeyseler oradaydılar ve bence de öyle olmalıydılar. Olaya kadın filmi olarak bakıldığı zaman film, vermek istediği şeylerde daha baştan çok kaybediyor. Sinemada, ancak insan dediğiniz zaman doğru dürüst bir şeyler yapılabiliyor. Kadın-erkek... Bence komik bir tanımlama. Böyle şey olmaz.

Nokta: Farklı şeyler olduğunu söylüyorsunuz, nedir bu?

Tekand: Türk sineması galiba ilk defa sıradan şeylerdeki enteresanlığı yakalamaya başladı. Ama bu çok çok, yeni bir şey. Bence çok da önemli. Çünkü sinemada ancak bu olduğu zaman insan, gerçekten insan olarak var oluyor.

Nokta: Adı Vasfiye'deki kısa rolünüzü de sayarsak, altı filmde rol aldınız. Burada canlandırdığınız tipler nasıldı. Sıradanlığın ilgisizliği mi vardı, yoksa yönetmenlerin söyleyeceklerine uygun çizilmiş eklektik tipler mi?

Tekand: Şunu söyleyebilirim, şu ana kadar gerçekten damak tadıyla seyrettiğim, ya da oynadığım bir tip olmadı. Gariptir Türk sineması, seyircisine hep klişelere ihtiyacı varmış gibi yaklaşıyor. Ben buna inanmıyorum. Daha açık söylersek oyuncuların oynadıkları karakterlerin, gerçekten karakter olması gerekiyor. Oysa bizler hâlâ tipleri oynuyoruz. Bunu iyi, ya da kötü oynamak ayrı bir şey. Onları gerçek karakterler haline dönüştürmeye çalışmak da... Kaldı ki birlikte oynadığım insanların hemen hepsinde bu çabayı gördüm. Ama maalesef çizilen şey tip. Karakter bambaşka bir şeydir. O parmak izi gibi olmalı. Nasıl bir insanın parmak izi diğerininkine benzemiyorsa, bir karakterin olabilmesi için de böylesine özgül olabilmesi gerekli. Bunun da yönetmen ve senaryodan gelmesi

gerekir ki oyuncu o malzemeyi çıkarabilsin.

Nokta: İnandığınız oyunculuk tarzını biraz daha açar mısınız?

Tekand: Çok komplike bir şey değil. Belki biraz daha çağdaş ve bilimsel şeyler var içinde. Ben tiyatro eğitimi aldım. Tiyatrocular için hep getirilen abartılı oyunculuk suçlamasının tersine, ekonomik oyunculuk eğitimi aldım. Benim oyunculuk anlayışım satır aralarını, ayrıntıları yakalamaya ve parmak izi gibi insanlar çıkarmaya dönük. Benim getirdiğim bu. Şu anda belki bazı yönetmenlerle belli çelişkiler yaşıyoruz, ama bu karşılıklı, değişik malzemenin ele gelmiş olmasından kaynaklanıyor.

Nokta: Farklı tarzları olan yönetmenlerle çalıştınız. Ömer Kavur, Ali Özgentürk gibi. Bu tercihlerinizi belirleyen neydi?

Tekand: Ben henüz sekiz aydır sinema yapıyorum. Ve yaparak öğrenme yolunu izliyorum. İnsanlarla çalışmazsam öğrenemem, bu birincisi. İkincisi de her şeyin içinde bir enteresanlık yakalayabilir miyim diye bir çabam var. Buradaki kavgam kendimle. Kavga derken sanatsal anlamda, yoksa kimseyle bir kapışmam yok. O kavgayı kendimle yapıyorum ve galiba bu hep devam edecek. Kendimde neler var bunları görmek istiyorum. Esas olarak ben görmek istiyorum. İnsan yapmadan, sadece kurduğu zaman küçük dağları ben yarattım zannediyor. Bu nedenle çok kötü proje olmadığı takdirde çalışmaktan kaçmayacağım.

Şahika Tekand yeni bir oyunculuk anlayışı getiriyor

SERHAT ÖZTÜRK/NOKTA

Nokta: Bu sekiz aylık izlenimin sonucunda umutlu olduğunuzu söyleyebilir misiniz?

Tekand: Çok umutsuz değilim. Çünkü insanlar artık sinemaya biraz başka türlü bakmaya başladılar. Seyirci açısından söylüyorum. İtici güç de olacaksa oradan olacak zaten. Yani biz filmde şunun şurasını vurgulamak, altını çizmek lazım diye düşünürken, seyirci onu çoktan kavramış oluyor. Bence problem bizden kaynaklanıyor, seyirciden değil.

Nokta: Peki çalıştığınız yönetmenlerde sorunları aşmaya yönelik bir sinematografik eğilim ve çaba gördünüz mü?

Tekand: Evet. Ömer'in sineması neredeyse hiç konuşmuyor. Ömer'le karşı karşıya geldiğimiz zaman müthiş bir damak tadıyla sarıldım işe. Benim bütün şansım ve sinemaya da umutla bakmamı getiren ilk adım o oldu. Ömer'in sineması anlatmıyor, konuşmuyor, sadece göstermiyor da. Tam nasıl tanımlanır bilmiyorum, yaşayan bir sinema ●

Güç bende artık!

Heidi, Şeker Kız Candy, Çiçek Kız vb. Japon yapımı çizgi filmleri ekranda şimdiden sollayan He-Man'in serüvenlerinin başlıca kahramanları olan He-Man'le dostları sihirbaz Orko, kaplan Titrek ve Skeletor'la Maskeli Hordak gibi can düşmanları son günlerde bütün çocukların gözdesi

"Sonsuzluk gezegeninin tüm düşmanlarının korkulu rüyası," çok gelişmiş daha doğrusu şişirilmiş kaslara sahip, sarışın cengâver, kahraman savaşçı He-Man'i tanıyor musunuz? Çocuğunuz varsa eğer, özellikle bildiniz demektir. Sokakta yürürken, adım başı, elinde kılıç niyetine salladığı bir sopa, nerdeyse vecd içinde kendinden geçmiş, "Güç bende artık" diyen çocuklara da mı rastlamıyorsunuz? TV'de He-Man başladığında sanki büyülenmişçesine put kesiliyorlar ekran karşısında. Sosyolojik araştırmalara konu olabilecek He-Man tiryakiliği hayret verici boyutlarda. Bir dakika yerinde duramayan cevval yavrularından el aman etmiş kimi anne-babalar "Oh dünya varmış, keşke hemen bitmese" diyerek tüm çizgi film boyunca rahat bir nefes alırken, kimisi de teknolojik çağın, Amerikan yapımı bu son süper çizgi kahramanının masalsı, vurdulu kırdılı serüvenlerini abuk sabuk hatta çocukları için zararlı bile buluyor.

"Kahramanlık Fantezisi" çeşitlemesi. Ekranları kaplayan çizgi filmler aracılığıyla Avrupa'yı saran ve şimdi ülkemize de sirayet eden Amerikan kaynaklı He-Man, resimli macera romanları geleneğinin son halkası. He-Man sayesinde "Bir varmış bir yokmuş" tekerlemesinin yerini şimdi "Gölgelerin gücü adına, güç bende artık" sloganı aldı. Çünkü her çıkmaza girdiğinde, kız kardeşi prenses Şira'yla birlikte sonsuzluk gezegeni tahtının varisi olan kahramanımız prens Adam, bu sihirli sözcüklerle anında He-Man haline dönüşüp paçasını kurtarıyor. Ve Star Wars'un kötü karaşövalyesi Darth Vader'i hatırlatan can düşmanı Skeletor ile Maskeli Hordak gibi bütün kötülerin hakkından her zaman geliyor. Tabii iki yakın dostunun, sihirbaz şakacı Orko ile tehlike anında sahibi gibi değişim geçirip Atılgan oluveren sevimli kaplan Titrek'in ve de her türlü kötülüğün kökünü kazıyan, Kral Arthur ve şövalyeleri efsanesinin ünlü Excalibur'ünü çağrıştıran sihirli güç kılıcının yardımlarıyla. Prens Adam'ın He-Man'e dönüşmesi, tenha bir köşede, sünepe gazeteci Clark Kent'in alelacele Süpermen'liğe transfer oluverişinin kopyası. Amerikalı çizgi roman dergisi çıkardı mı, ardından derhal çizgi filmini hazırlıyor, daha sonra da tişörtten sihirli kılıç heykelciklerine ve incikli-boncuklu

Bütün zamane veletlerinin en gözde kahramanı He-Man'in ABD'de şimdilik on tam macerasının yayınladığı çizgi roman dergisi artık bizde de yayınlanıyor! Kelebek Yayınları'nın çıkardığı He-Man resimli roman dergisi on beş günde bir yayınlanacak

çeşitli oyuncaklarına varana kadar bir yığın "yan mamülle" piyasayı bombardımana tutuyor. Bu bombardımandan Türkiye de nasibine düşeni alıyor.

Red Kit'ten He-Man'e. Boş vakitlerinde Red Kit okumaktan hoşlandığını açıklayan bir başbakanın iktidarda olduğu ülkemizde. He-Man'in resimli serüvenlerini aktaran bir çizgi roman dergisinin yokluğu,doğrusu büyük bir "kültürel eksiklikti". Bu eksikliği gidermek amacıyla kolları sıvayan Kelebek Yayınevi'nin yayınlayacağı He-Man çizgi roman dergisinin ilk sayısı bu pazartesi günü piyasaya veriliyor. Ekranda izledikleri serüvenleri bu dergi aracılığıyla bir kez de okuyacak olan tüm çocuklara şimdi gün doğdu. Evet Pekos Bill, Tom Miks, Teksas, Tenten, Kızıl Maske, Teks, Zagor vb.lerinden sonra resimli roman piyasamızda kahraman He-Man'le arkadaşları da var artık!

Bu çeşit "kahramanlık fantezisi" çizgi filmleri çocuklardan oluşan geniş seyirci yığınlarına hitap ediyor. Walt Disney çizgisinin etkisinden kurtulamamakla birlikte Ralph Bakhshi vb. gibi "çini mürekkebi büyücüleri"nin, iyi-kötü karşıtlığının basitliğini akıllıca aşan yapıtlarının ve bu alanda sürdürülen çeşitli öncü çalışmaların yanına bile yaklaşamıyor He-Man benzeri çizgi romanlar. Yine de belli bir yaştaki çocukların okuma zevkini geliştirdikleri söylenebilir. Resimli romanı sadece bir eğlencelik değil aynı zamanda yeni bir ifade aracı olarak kabul eden eski usta çizerlerin yarattığı Prince Valiant-Kahraman Prens ya da Flash Gordon-Baytekin vb. gibi bugün artık klasikleşmiş çizgi romanların düzeyini tutturmaktan çok, adaleye, kaba güce ve büyüye dayanan Conan'vari bir basitliğin yeğlendiği gözleniyor He-Man'de. Zaman ve mekânın belirsiz bırakıldığı, düşsel bir ortamda İyi'yle Kötü'nün ebedi mücadelesini basitçe aktaran bu resimli romanın başarısı ve popülerliği geçici olabilir ama etkili bir moda.

Sinemayla çizgi romanın etkileşimi. Son on yılda çizgi romanın temel kalıp ve biçimlerinden yararlanarak Amerikan sinemasını aydınlığa çıkaran, "box-office" şampiyonu filmlerden Star Wars-Yıldız Savaşları'nın açtığı yoldan giderek, ortaçağ efsaneleriyle uzay mitolojisini oldukça yüzeysel bir biçimde harmanlayan He-Man serüvenlerinin gördüğü yoğun ilgi, sadece kaba saba şiddet ve sınırlı fantastik öğesiyle açıklanamıyor. Bu arada, her maceranın sonunda bu hikâyeden alınacak ders olarak vurgulanan "kıssadan hisse" sayfaları ve "birlik-beraberlik içinde başarıya ulaşılır" mesajının çocukları oldukça etkilediği, ABD'de yapılan bir araştırma sonucunda belirlenmiş. He-Man resimli romanının gördüğü ilgi, çok geçmeden canlandırma sineması tezgâhlarında çizgi filme dönüşüp başta ABD, olmak üzere tüm dünya TV ekranlarına yansıyarak üreticilerine büyük paralar kazandırıyorlar ●

ÜMİT KIROL/NOKTA

Günümüzde üç aylık bebeler bile He-Man olmaya özeniyorlar

Ne dediler?..

YILDIRAN BOZKURT
(Kelebek Yayınevi / He-Man Dergisi Yazı İşleri Müdürü)

"He-Man'de kahramanların biraraya gelerek güçlü olma fikri var. Bu da hep sevgiyle oluyor, çocuklara bu aşılanmak isteniyor. He-Man "güç bende" diye bağırdığı halde, Süpermen gibi tek başına her şeyin üstesinden gelen bir kahraman değil. Diğer çizgi romanlardaki gibi kan dökmek, kılıç batırmak da yok. He-Man'i çıkarırken TRT'de bir yetkiliye bu dizinin devam edip etmeyeceğini de sordum, bana "hiç korkma kardeşim, biz söylenenlere hiç aldırış etmiyoruz, He-Man çok seviliyor" dendi. Dünyanın her yerinde tutulmuş bir dizi için bizde büyük kıyametler koparılıyor. Batı'da bunca iyi yetişmiş psikolog ve uzman var, bunlar bir şey dememiş bu dizi yayınlandığında. Oysa bizde kıyametler koparılıyor, biz mi daha iyi bileceğiz. Bence He-Man'i eleştirenler meseleye ideolojik olarak bakıyorlar."

HASAN KAÇAN
(Gırgır çizeri)

"Babalar Rambo'ya hayran olunca çocukların da He-Man'e hayran olmamasına neden yok. Çocukları da babaları gibi kaba güce ve otoriteye hayran etmeye çalışıyorlar. He-Man'in bu kadar tutulmasında kuşkusuz televizyonun etkisi büyük. Artık anlaşılan çocukları Miki Fare ile tavlayamıyorlar. Seyretmek okumaktan daha kolay, dergi olarak He-Man bizde de bu kadar tutunur mu, bilmiyorum."

ERGÜN GÜNDÜZ
(Gırgır çizeri)

"He-Man özellikle erkek çocukların ilgisini çekiyor. Çağımızla ilgili tipik bir hırsız-polis öyküsü. Burada şiddetin kaynağı saf bir güç, çıplak bir beden. Yani "güç bende" diye bağıran kişi bu gücünü kendi bedeninden alıyor, sanıyorum çocuklara çekici gelen de bu. Bir de dizinin fantastik bir boyutu var ki bu da teknolojiye karşıbirtepki."

KİTAP / EN ÇOK SATANLAR

Mao Kutsal Kitap'a karşı

Hristiyanların Kutsal Kitap'ı gelmiş geçmiş en çok satan kitap sayılır. Yaklaşık 3 milyar adete ulaşan Kutsal Kitap'ın bir dönemde, çok satarlar listesindeki en yakın takipçisi Mao'nun Küçük Kızıl Kitap'ı olmuştu. Çinliler ve Çin'severlerce "kutsallaştırılmış" bu kitapçık 1960 ve 70'li yıllarda "müminlerine" siyasetten cinselliğe her alanda rehberlik yapmıştı. O kadar ki, Çin Halk Cumhuriyeti yöneticileri gençlere mastürbasyon vb. "zararlı etkinliklere karşı" kızıl kitapçığı okumayı salık veriyordu. İslamın etki alanı dışında kalan toplumlarda, içerikleri birbirine zıt ama kaderleri az çok ortak olmuş söz konusu iki kitaptan seçilmiş parçaları, ünlü Fransız dergisi Le Point birbirine karıştırdı. Bir pazar eğlencesi mi? Niye olmasın diyordu dergi ve soruyordu: Modern peygamberler ne kadar modern? Hangisi Mao, hangisi Kutsal Kitap sözü? Haydi bir de siz deneyin.

1- Arabadan inerken nara atan, söylev veren, akıl dağıtan çok olur. Böyle on adamın onunu da bekleyen başarısızlıktır.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

2- Yumurta sıcaklıkta civciv olur ama aynı sıcaklık hiçbir taşı civciv yapamaz.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

3- Ey açık yürekliler, ne zamana kadar seveceksiniz açık yürekliliği?
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

4- Herkes gün gelip ölecek ama ölülerin hiçbiri birbirine benzemeyecek.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

5- Düşmanlarımızın savaştıkları her şeyi desteklemeli, destekledikleri her şeyle de savaşmalıyız.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

6- Bilgeliğe olgun düşüncelerle gidilir?
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

7- Sırtlan köpekle dost olur mu? Ya zengin yoksulla?
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

8- Bir dağdan daha ağırdır bazılarının ölümü. Oysa bazılarının ölümü de tüyden hafiftir.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

9- Yönetilmeyen bir halk tökezler.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

10- Yoksullara karşı alçakgönüllülük, kibirlilerle ganimet paylaşmaktan yeğdir.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

11- Saçlara düşen aklar zafer tacıdır.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

12- Kimse bir söz etti diye suçlu olamaz. O sözü çıkarı için dinleyendir suçlu.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

13- Ne köprünüz ne de salınız var. Irmağı geçmekten söz etmenin ne anlamı var!
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

14- Şirret bir kadınla birlikte yaşamaktansa aslan ya da ejderhayla yaşamayı tercih ederim.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

15- İyi ağaçta kötü meyve olmaz, nasıl ki kötü ağaçta iyi meyve yoksa.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

16- Haksızlık eken mutsuzluk biçer ve ölümü kendi silahından gelir.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

17- Alçakgönüllü olduğun sürece ilerlersin, kibirse geriletir.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

18- İnsanlar çimenler gibidir. Çimenler kurur, çiçekler solar.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

19- İki kişi tek kişiden iyidir. Biri düşerse öteki kaldırır. Ne acı düştüğünde kaldıracak kimsesi olmayanlara!
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

20- Çalışanın uykusu tatlıdır. Ama az da çok da yese, tokluğu zengini uyutmaz.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

21- Bozgun başarının anasıdır. Her başarısızlık bizi daha bilgili kılar.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

22- Sürekli süpürmeli evi, yoksa tozdan geçilmez. Sürekli yıkamalı yüzü, yoksa lekeden kurtulmaz.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

23- Düşmanın dudaklarında yumuşaklık olabilir ama bil ki, yüreğinde seni çukura yuvarlama düşüncesinden başka bir şey yoktur.
☐ **Mao**
☐ **Kutsal Kitap**

Yanıtlar

1) Mao **2)** Mao **3)** K. Kitap **4)** Mao **5)** Mao **6)** Mao **7)** K. Kitap **8)** Mao **9)** K. Kitap **10)** K. Kitap **11)** K. Kitap **12)** Mao **13)** Mao **14)** K. Kitap **15)** K. Kitap **16)** K. Kitap **17)** Mao **18)** K. Kitap **19)** K. Kitap **20)** K. Kitap **21)** Mao **22)** Mao **23)** K. Kitap.

Manajans/Thompson'da

Grup Başkanlığı

sorumluluğunu

üstlenebilecek

Deneyimli Yazar

Yoğun ve cazip çalışma ortamı. Yüksek ücret.
Başvurularınızı doğrudan Eli Acıman'a yapın.

Manajans | Thompson JWT

Büyükdere Cad. 191 (Apa Binası) Levent-İstanbul Tel: 164 04 67 - 169 20 85 - 169 96 39

ÜNİVERSİTELİLER!

BİZİM İŞİMİZİ EN İYİ SİZ YAPARSINIZ

- *Okul sizi İSTİKBALE hazırlar.*
- *Okul dışı ilişkileriniz; hele de haysiyetli bir çay eşliğinde kaynatılan o cânım sohbetler, bir king sonrası yenmenin tarifsiz hazzı, minik sevinçler, kederler, büyük büyük UMUTLAR...*
- *Peki para kazanmayı okul sonrasına bırakmasanız da...*

NASIL MI? NEREDE Mİ?

gelin GÖRÜŞELİM

Adres: Valikonağı Cad. Demir Han.
No: 30/B Kat 1 Nişantaşı/İSTANBUL

Gelişim /ANSA

- İLHAN SELÇUK'LA KADIN-ERKEK VE SEVGİ ÜZERİNE KONUŞTUK.
- RIZA TEKİN İSTİFA.
- YASAKLARA EVET Mİ HAYIR MI?
- Hale Soygazi-Barış Pirhasan, Adı Olmayan Kadın için ellele verdiler.
- Televizyon dizilerinde kadın: Dizilere Kadınca farklı bir gözle baktı.
- Cinsel fantaziler. Artık psikologlar da öneriyor.
- Sıcaklarda nasıl sevişilir? Erdal Atabek olaya şakayla bakıyor.

Düşünen kadının dergisi Kadınca sizi, yalnız sizi düşünüyor

kadınca

ESKİ MAHALLELER KORUNMALI

Türkiya'nın kalbi Angara

Ankara'nın Kaleiçi, Samanpazarı, Atpazarı gibi eski mahalleleri koruma altına alınıyor... Bir eski Ankaralı, belki de en ünlü Ankaralı, iş dünyasının bir "imparatoru", Ankara'yı değil de "Angara'yı" özleyip anlatsa nasıl anlatırdı acaba?

Allah ayaklarına daş dokandıtmasın, dıttukları kolay gelsin, evlerine Hızır uğrasın, ağızları datlı olsun...

"Nattayın" yeğenim? Nasılsın? Beni bildin mi? Karaoğlan Çarşısı'nda kapı komşun, gardaşını? Rahmetli babam Mustafa Efendi'nin elini öpüp hepiciği on arşın yerde sabun, incir, üzüm, zeytin, peynir, makarna, vakitin birinde kösele, hırdavat satmaya koyulduğum yılları? O zaman ne zaman... Keçiörenli deli oğlan yüz yirmi kaymeyi sermaye etmiş Samanpazarı'nda bakkal olmuş diye baba dostu Bulgurlular, Kınacılar, Akarlar hop oturup hop kalkmışlardı. O zaman ne zaman... Vali Abdülkadir Bey çoktan gitmiş. Değme İttihatçı Hamamönü'ne inemiyor da korkusundan, Küçükesat bağlarında gizleniyor. Mustafa Kemal Paşa kışta kıyamette Erzurum üzerinden buraya gelecekmiş lafı çıktı. Gözüm seymenler deyo, bize bizden başkasından hayır yok deyo, şu başına bit düşesice gâvuru sürüp çıkarmalı deyo...

Hey gidi hey, Cinnah Caddesi ile Farabi Sokak tarafları dedem Kütükçüzade'nin bağı. Ayrancı, Çankaya dolayı sapka, güzün üzüm toplanmış, pekmez çıkarılmış, Kaleiçi'ne kışlığa taşınılmış; Bakanlıklar civarı kağnının dişi kırıldı, Sıhhiye Kızılay tarafından nal sesi gelir, "şekavet" baskını mı? Daha geçen kış o geçmişi kınalı, ciğerinden avlanacası canavar kurt, Bülbülderesi'nde Mehmet'in katırını parçalamadı mı?

Hey gardaşlar, Mehmet Savaş, Nazım Sümter, Hazım Tuna, hey ihvanlar, biz Samanpazarı'ndan, Atpazarı'ndan eski dost değil miyiz? Bakmayın ben trilyonlarda, siz daracık dükkânda; ben gramofon, T modeli Ford, Marsilya kiremiti, demiryolu, giderkene giderkene General Electric, Standard Oil, Mobil, Oliver, Burroughs, derkene ampul, buzdolabı, çamaşır makinesi, traktör, otomobil, tekstil, tüpgaz, turizm, banka, holding; siz pasa eşek semeri, mal çanı, at nalı, yataklık yün, saç kili, davul kasnağı zurna ağacı..... Eski dost eski dosttur hey oğlum! Bunlar nasıl bir işler, bunlar akıl almaz bir işler, ben sizi unutmadım, unuttuysam Allah kulum demesin.

Aksata o zaman Ermeni'nin Rum'un elinde ya, Kale'nin istasyona bakan sırtı konak, otel, lokanta, han dolu, Kemal Paşa bile İngiliz yapağı tacirinin Çankaya'daki havuzlu bağ köşkünde kalıyor, iki tepe arası bozulmuş bağ, asma kütüğü, yabani gül fidanı, toz toprak, ötesi bomboş, uzun uzun bozkır... Angara dediğin on beş bin nüfus. Şimdinin yüzde yetmişi gecekondu üç milyonu o zaman akla ziyan. Trenden inince iki taraf bataklık, mezarlıkta ağaç arama, kerpiçten hımıstan barakalar arasından yangın yerine, oradan Karaoğlan Meydanı'na varırsın. İttihat Terakki binası solda, Kemal Paşa orayı Meclis etmiş. İki yaylı yan yana

Koçzade Ahmet Vefabi Efendi arkadaşları ile

1920'lerin sonları... Eski Ankara sokaklarına Arnavut kaldırımı döşeniyor

İstasyondan Ankara'ya bakış.. Yıl 1923!

1987 ile 1917 arasında pek fark var mı?

FOTOĞRAFLAR: ADEM ALTAN / NOKTA

Cami-i Şerif önünde "yeni Ankaralılar"!

Ahmet Arat, eski Ankara'nın eski ayakkabıcısı

geçemez, Taşhan'da yer kalmadıysa bizim komşunun ahırında, pastırmalığında, tavanarasında yatıp kalkacaksın. Rakı bir tek yerde var, Meclis'in yanında Kemal'in meyhanesi; kahve istersen Anafartalar'a Kuyulu Kahve'ye, olmazsa onun karşısında Merkez Kıraathanesi'ne çıkacaksın.

İncesu Deresi'nde balık oynar. Aluç dikeni bacağını yakar kavurur, dereye girersin. Suyunu küpe koyar, tas tas içerler. Veremlisi, astımlısı Angara'ya gelir, havası suyu şifalı diye! Hatip Çayı bağları say ki sanatoryum! Çengel Hanı, Celil Hanı, Pirinç Hanı, Kurşunlu Han, Sulu Han dolu, sobanın etrafına on-on beş yatak sermişler, zenginler için tek kişilik odalarda yer kalmamış burada yatacaksın, atını eşeğini aşağı bağla, buralara sığınmış iğreti oturan bekâr mebuslardan yer kaldıysa. Saz, türkü, gırla. Kışın yorgansız, yazın ayransız kalan yok.

Anafartalar'da adam asıyorlar. Kel Ali'nin şakası yok! Kılıç Ali, Necip Ali, o Ali'lerin en sertinin ağzına bakıyorlar, adam sert ki barut! İdam edileceklerin künyesini bir gün önceden gönüllü tellal bağırıyor. Siyaset meydanı devrisi gün pazar yeri sanki, turşucu, börekçi, leblebici, çekirdekçi orada, çocuklar sinematografta Şarlo misali seyre koşar. Günde dört-beş kişi böyle gider. Kimi asker kaçağı, kimi Halife yanlısı, kimi casus, kimi hırsız, kimi namussuz. Sabah ipler çekilir, alafranga saat ona doğru belediyenin çöp arabası gelir, doldurur götürür Soğukkuyu'ya gömer. Soğukkuyu bugün Rüzgârlı Sokak! Bak bakalım kimler o mezarlığın üstünde oturmakta... Ali Şükrü'yü öldüren Topal Osman böyle gitti efendi. Mustafa Sagir böyle gitti.

Hey Mehmet, hey Nazım, hey Bayram hey... Kiminiz acem tıraşı, kiminiz sekili tıraş o zamanlar. Tepeyle yanlar sıfır numara alınmış. Sırtta şayak fermani, onun üstünde mırız. Tava etin yanında cacık, kelek turşusu, zerdali hoşafı, olmazsa sızgıç, mücirim köftesi, orman kebabı, tandır böreği yenir. Toyga çorbası olsa da içsek...

Siz baa bakman dostlar, oğlum Atlantik'te gemisiyle geziyor, ben de şöyle eski Angara'nın sokaklarında gezebilsem... Katıra binip Kavaklıdere'ye çıksam, nattayın Beşevler'deki çakmak taşlı dövenin mili, beni unuttun mu yoksa Çıkrıkçılar Yokuşu'nun çeşme başı, dönümü on liraya kapattığım Yenişehir arsasının gurbetçi amelesi yaşıyor mu şimdi, hâlâ Taşhan'ın köşesinden kıvrılıyor musun Arif Oruç'un gölgesi? Mustafa Sagir'i enseleyen Mehmetçe Bey köşedeki dükkânında kösele satıyor mu? Yenibahçeli Şükrü, Ahmet Ağa'nın berber dükkânının yanındaki Selanikli Talat Bey'in muhallebicisine uğruyor mu?

O eski Angara'ya dönebilsem, milyarları, şirketleri, torun torbayı, toplantıları, tayyareleri, gezileri, senetleri, bonoları, dernekleri, kokteylleri, yemekleri elimin tersiyle itip Zincirli Cami'den yürüsem, Hafız Bey'in pastanesine uğrasam, zeybekler kahvesine baksam, Yahudi Mahallesi'nde bir Sara Hanım olacaktı, benden alışverişe gelirdi, ölmüş müdür kim bilir, terzi Bayram ne yapıyor acaba, zurnacı Süleyman geçen yıl üç bin liraya sattığı davulu bu yıl otuz bin liraya çıkarmış, ekonominin bu gidişi nereye varacak, tabii, bu kadar çok bayram ve tatil olursa sonunda böyle olur, bunu yöneticilere de bilhassa belirttim, şu Angara'ya bir uzansam şimdi, işte Çıkrıkçılar'ın başında Saint Clemens kilisesi, işte Ahi Şerafeddin Camii, işte Roma Hamamı'nın kalıntısı, işte Avgustos Tapınağı.

"Angara esnafı, duttuğunuz golay gelsin, ağzunuz datlı olsun!"

18. yüzyıl gezgini Tournefort'un gözüyle...

Kaleiçi ile eteklerinin restorasyonuna başlıyorlar. Kapalıçarşı, kafeterya, oteller, moteller, lokantalar, seymen heykelleri, kültür merkezi... Bentderesi mahallesinin altında eski Roma tiyatrosu çıkmış, ikinci derece arkeolojik alan ilan edilmiş! Hacı Bayram'ın yanı başından genelev kalkıyor sonunda... Güvercin Sokak, Çerkes Sokak, Yahudi Mahallesi elden geçiriliyor. Karyağdı Türbesi, Hasırcılar temizleniyor. Yaş deri atölyeleri kaldırılıyor, salaş yapılar yıkılıyor, iki bin yılından önce biterse iyi, ama başlanması da iyi.

Ölmeden görebilsem eski Angara'mı. Yetmiş yılı bir çırpıda, bilançoda kalem oynatır gibi silip atıvermek... İlk gençliğe dönmek, taş mektebe, "kızların misket yuvarladığı daracık daracık sokaklara", paranın kiriyle ellerimin çapaklanmadığı yillara, benimle yaşıt olan yüzyılın başlarına, Hacı Mustafa

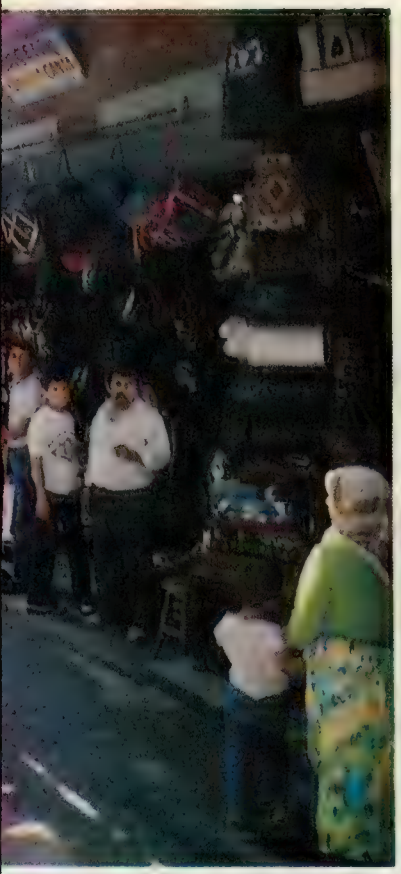

Kimisi iyi kötü korunmuş, kimisi "mail-i inhidam" evler restore edilecek

Efendi'nin mahdumu olarak Halil Naci ve Mahmut Nedim ile bağda koruk atıştırdığımız, mercimeği yanlış tarttığım vakit enseme şaplağı yediğim, akşam namaza yakın kepengi kapatıp, kararan bozkır göklerinin altında tıpır tıpır titreşen beş numara idare lambası ışıklarını içime çeke çeke havaya savrulan kömür dumanlarının arasından geçtiğim kışlara dönebilsem... Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin matbaasında musahhih muavinliği, ne diyor bugünkü gençler, düzeltmen yardımcılığı yaptığım, o günlerin modasına uyup memurluğu da denediğim ama aklımı başıma toplayıp gene ticarette karar kıldığım çok sıcak ve çok tozlu o 1920 yazına, sarışın kaşlarıyla Mustafa Kemal'i, dökük alnı, kavisli burnuyla İsmet Paşa'yı hayran hayran izlediğim günlere... Polatlı taraflarından gelen top seslerine, Sakarya'da mıhlanan Yunan ordusunun yarattığı endişeye, futbol maçına gidiyorum diye duyurup Afyon cephesine son ve kesin hesaplaşmaya doğru yola koyulan otomobilin sabaha karşı köpekler havlarken ayaza çıkışına şahit olabilsem...

Angara... Nereden nereye... Seni sevmiyorsam, gençliğimde dediğim gibi, "çıfıt oliym, mundarıma su bulunmasın, Allah kulum demesin" Angara. Dişimle tırnağımla kaza kaza daş daş üstüne, kimseciğe kabbinik etmeden, kalak bir servet yaptım, torunuma, torunumun torununa yetecek kadar. Nasıl derler, artık "mücefledim" oğul, bir ayağım çukurda, bana kimse "tayfalanmasın" sakın ha, sizin için istikbal olan şeyler benim için mazidir, ama bir de şu Angara'mın, eski Angara'mın, benim Angara'mın Samanpazarı'ndan, Atpazarı'ndan, Koyunpazarı'ndan, Kaleiçi'nden, Karaoğlan Çarşısı'ndan dolansam gelsem, Taşhan'ın önünde yelden sakınıp çubuğumu yaksam, Hamamönü'nden geçsem, Etlik, Kavaklıdere, Çankaya bağlarına çıksam, katır sırtında "Kızılay" dedikleri, "Sıhhiye" dedikleri, o zamanın dağbaşından eşkıya yolumu keser mi diye korka korka geçsem... Çirkin beton suratları, insanın üzerine üzerine kalkan kömür ve mazot dumanlarıyla kirlenmiş başkenti, tepelere siftinmiş gecekondu çatılarını, neresinden bakarsan bak insan gözünü tırmalayan "Ankara'yı" değil "Angara'yı", o avantacı vurguncuların, bizim gibi fabrika kuran değil, iş alanı açan değil, kalkınmayı başlatan değil havadan kazanıp havadan yiyen zibidilerin, Alaman casuslarının, Amerikan tellallarının, beşinci sınıf kasaba politikacılarının, dokuzuncu sınıf umut tacirlerinin cirit attığı, kirlenmiş, kirletilmiş, büyümüş, bozulmuş Ankara'yı değil, Angara'yı dünya gözüyle bir görsem...

Zoruk değilim, yalhayır değilim, kimseye adırık olmadım doksana yaklaşan ömrüm boyunca, kazandım, aklınızın alamayacağı kadar çok kazandım, bu da bir şekilde vatanıma hizmet, yüz beş şirket, otuz bin işçi, bir trilyon Türk Lirası para, neredesin gençliğim, neredesin saflığım, neredesin Angara?

Engin ARDIÇ

ALMANYA'DA SPORCU KIYIMI

Şimdi de "DEUTSCHEN RAUS!"

F. Almanya'da ünlü birçok futbolcu, Derwall'in akıbetine uğrayarak takımlarından uzaklaştırılıyor.

Türklerin Almanya macerası son yıllarda sık sık ve yüksek perdeden duyulan "Türken raus!" feryatları ile epeyce tatsız hale gelmişti ama, Almanlar kendi üstün spor adamlarını da kapının önüne koymaya başlayınca eşitlik sağlanmış gibi görülüyor. Feryatlar "Deutschen raus!" şekline dönüştü. Önce Jupp Derwall Alman spor basınının işkencesinden kaçarak Türkiye'ye sığınıyor ve Galatasaray'da başarılı olurken hücum futbolunun Türkiye'ye gelmesinde öncülük ediyordu. Öte yandan Almanya'daki Türk futbolcularını Galatasaray'da toplayarak da yeni bir akımın öncüsü oluyordu. Arkasından Almanya'da "persona non grata" (istenmeyen adam) ilan edilen Toni Schumacher az daha Fenerbahçe'ye geliyordu. Şimdi de Schumacher'den sonraki milli kaleci Uli Stein belki Türkiye yolunda. Sarıyer Stein'ın peşinde.

Derwall'in kapı önüne konulmasına Dünya Kupası'nda birinci değil ikinci olması neden olmuştu. İkincilik üstün ırkın pek hoşgörü ile karşılayamayacağı bir durumdu. Toni ise Alman futbolunun bazı temel sorunlarını, kişilik çekişmelerini, klikleri, dopingi "Anpfiff" adlı kitabında bir anda ortaya atı-

Derwall, takımına final oynattı ama kovulmaktan kurtulamadı

Hamburg kalecisi Stein'ın, Wegmann'a attığı yumruk ters tepti

vermişti. Bir zamanlar örnek sporcu olarak tüm Alman gençliğine sunulan Schumacher Federasyon Başkanı Herman Neuberger, milli takım çalıştırıcısı Beckenbauer ve Breitner ve Rumenigge gibi ünlüler tarafından toptan aforoz edilivermişti. Emekli olunca kaptanlığını yaptığı FC Köln takımının başkanlığını yapma hazırlığı içinde olan Schumacher bir anda Köln'den atılıp, kısa bir Türkiye flörtünden sonra gariban Schalke takımına transfer oluvermişti.

Spiegel dergisine verdiği beyanatta Schumacher "hiç bir şeyden ve özellikle kitabını yazmaktan pişmanlık duymadığını" söylerken Alman Federasyon Başkanı Neuberger'in kendisine yurtdışına transfer olmasını tavsiye etmesini, "Türkne raus!" gibi gördüğünü söylüyor. Peki Uli Stein'ın günahları neydi? O neden "raus!"

Türk basınında geçen hafta çıkan naylon yazıların bazılarına göre Uli Stein deliydi. Bir maçta rakibini ceza sahası içinde evire çevire dövüp hastanelik ettiği için kovulmaktaydı. Tabii bu gerçek olmaktan çok uzak bir tablo. Gerçekte Frankfurt sahasında lig şampiyonu Bayern München ile kupa galibi Hamburg S.V. arasında yapılan süper kupa

maçında maçın bitmesine üç dakika kala Hamburg kalecisi Stein ile Bayern oyuncusu Wegmann kale çizgisi üzerinde topa çıkıyorlar ve şarj sonrasında beraberce yere düşerlerken top ağlara yuvarlanıyor. Maçın sonucunu 2-1 Bayern şeklinde ilan eden gol ağlara giderken gol çizgisinde yerde yatan Stein sağ eli ile hafif bir yumruğu Wegmann'ın çenesine yerleştiriyor. Maç sonrası verdiği beyanatta yumruk yiyen Jürgen Wegmann "Sadece bir refleksti!" diyor ve olayda bir kasıt görmediğini söylüyor. Stein ve sonradan olaya tıbbi açıklama getiren Doktor Manfred Weigert, büyük bir olasılıkla "aşırı stres nedeniyle oluşan bir adrenalin koması sonucu blackout" ve "hatırlanamayan ve açıklanamayan bir davranıştan" söz ediyorlar. Spor psikoloğu Fritz Stemme basına verdiği beyanatlarda "blackout" olayını reddederken Stein'ın sinirli yapısını öne sürüyor. Sahada yirmi bin kişinin ve televizyonda milyonların seyrettiği olay böylece Alman basında stres ve refleks ile fakat Türkiye'de delilik ile açıklanıyor.

Stein gelir mi? Bilmiyoruz? Başka Alman kovulur mu? Evet. Bir sonraki kurban herhalde bu yıl Marsilya takımına transfer olan milli Klaus Allofs olacak. Büyük olasılıkla Allofs milli takıma çağrılmayacak! Onun suçu Fransa'ya transferinden sonra "Alman futbolcuları deli gibi koşmaktan başka bir şey bilmiyorlar. Fransa'da hem daha güzel, hem de daha hızlı futbol oynanıyor!" demek. Alttarafı gerçekler ikinci derecede önemlidir!

Deniz GÖKÇE

Schumacher, o da istenmeyenlerden...

Üsttekiler.. Alttakiler!.

Milliyet'in manşetinde Taki Doğan'ın haberini okuyoruz:

"Turgut Özal "Gelsinler, kaliteli sporcuları Türk yapalım" dedi. "Marlboro ithal ederken, sporcu niye ithal etmeyelim. Eskiden bu ülkeye turist zor gelirdi, şimdi Türk vatandaşı olmak istiyorlar. Olsunlar. Kaliteli yabancı Türk sporunun kalitesini artırır."

Başbakan böyle diyor.. Peki, bu Başbakanlığa bağlı, Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'ne bağlı Basketbol Federasyonu ve onun uydusu gibi hareket eden sözüm ona Ulemalar Meclisi, Merkez Danışma Kurulu ne yapıyor..

Türk vatandaşı olan yabancıların bu ülkede basketbol oynamalarını önlemek için, Anayasayı ihlal eden yönetmelikler çıkarıyor. Dokuz artı bir adlı, dünyanın hiçbir ülkesinde benzeri görülmemiş bir garabet, şimdi Başbakanlık'ta, Resmi Gazete'de yayınlanmak için bekliyor.

Bakanlar Kurulu kararı ile (hem de acil olarak bu ülke vatandaşlığına alınmalarında büyük yarar vardır, yasa hükmüne dayanarak) Türk vatandaşı olan ve tüm anayasal hakları elde eden vatandaşlarımızın bir bölümünü ötekilerden daha az imtiyazlı yapmak gibi hukuk dışı bir hüküm getiren bu yönetmelikten Özal'ın haberi var mı?.

Yoksa Özal'ın bu görüşlerinden, onun emrinde çalışanların mı haberi yok?.

★ ★ ★

Üç Büyük Klübün eski futbolcuları bir dernek altında birleşmek istemişler. Başbakanla birlikte, Galatasaray Klübünü ziyaret eden Belediye Başkanı Bedrettin Dalan'a konuyu, Naci Özkaya açmış. Dalan'ın yanıtını, Cumhuriyet gazetesinde, Halil Özer imzalı haberde okuyoruz:

"Fevkalade bir yerimiz var. Verdik gitti. Yarın beni arayın konuşalım."

Bitti iş değil mi?.. Hayır bitmedi.. Çünkü siz Dalan'ın böyle bol keseden vaatle sizi çağırmasına bakmayın.. Söylenen söz orada kalıyor. Çünkü Belediye Binası'na gittiniz, ya da telefon ettiniz mi, orada bir "Çanakkale geçilmez" savunması var.. Dalan'a ulaşmak imkânsız.

Özel Kalem Müdürü bir Falanca Bey var ki, adam neredeyse kendisinden habersiz Dalan'la konuşmayı hakaret kabul ediyor.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Dünya Olimpizm Günü yarışmaları için 5 ülke seçmiş. Bunlardan biri de Türkiye.. İstanbul'da yapılacak koşu. Türkiye Atletizm Vakfı (TAV) ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) ortaklaşa organize edecekler. Vilayetten yardım istemeye karar verirlerken biz oradayız. "Olimpiyatlar devletlerin değil, şehirlerindir. Vilayetten önce Belediye'ye gidin. Koşunun Şeref Başkanlığını Dalan'a verin.. Böylece kuralları bilmeden Olimpiyatlara sahip çıkmak isteyen birtakım zevat da, Hanyayı Konya'yı öğrensin" diyoruz. Ertesi gün bir toplantıda rastladığımız askerlik arkadaşımız Dalan'a olayı naklediyoruz. Gözleri Haliç Mavisi gibi olup parlıyor. "Hemen bana gelsinler, görüşelim" diyor.. Tıpkı Naci Özkaya'ya dediği gibi..

Bu konuşmayı naklederek, randevu istenen Özel Kalem Müdürü Falanca Bey, ne yanıt veriyor bilir misiniz?.

"Hıncal Bey tenezzül etsin de önce bizimle bir görüşsün.."

Belki de doğru söylüyor adamcağız.. Bu kafalarla görüşmek gerçekten tenezzül.. Sonra da Bedrettin Dalan'a koşunun şeref başkanlığını vermek üzere gelecek TAV ve TMOK yetkililerini, iş yapmış edası ile Belediye Zabıta Müdürü'ne havale ediyor. "Başkanla konuştum. Zabıta Müdürü sizinle ilgilenecek" diyor.

Kahkahalarla güldüler yanıta tabii.. Sonra da Dalan'ı bırakıp, vilayete, Vali'ye gittiler. İşleri de tıkır tıkır yürüttüler. Kim kaybetti?.. Onlar mı, yoksa Samaranch imzası taşıyan ödülleri dağıtarak Olimpiyatlar'a bugünden sahiplendiğini gösterecek olan Dalan mı?..

Şimdi, kimbilir Naci Özkaya da, günlerdir, Dalan'a ulaşma savaşı içindedir, ama zor.. Falanca Bey'le görüşme tenezzülünde bulunmadığı için, en büyük şansı, Belediye Parklar Müdürüne havale edilmek olabilir..

★ ★ ★

İşte bu ülkede Üsttekiler ve Alttakiler.. Bir Genel Müdürün Başbakan'dan, bir Özel Kalem Müdürü'nün Belediye Başkanı'ndan haberdar olmadığı ülkede iş yürür mü?..

Hıncal ULUÇ

"Zenginler" bu yıl iyiydi

"En Zengin Yüz Türk" kapağı bu yıl, öncekilerden çok daha iyiydi. Bu sayede zenginlerimizin ne kadar zengin olduklarının yanı sıra ne kadar liberal, ne kadar hoşgörülü, ne kadar kültürlü vb. olduklarını da anlamış olduk. Oysaki önceki yıllarda yalnızca bir sıralama görürdük **Nokta**'da.

Bu arada küçük eleştiri yöneltmek istiyorum derginize. Affınıza sığınarak söylüyorum bunu, kapak spotunu yazarken nasıl bu kadar okur nabzından uzaklaştığınızı anlayamadım. Kapak spotunda bu yılın "zenginliği" olan zenginlerimizin muhtelif özelliklerinin yer almayışı şaşırttı beni. Kısacası, pek profesyonelce gelmedi bana. Çünkü kapağı gören biri içerde gene yalnızca bir sıralamayla karşılaşacağını düşünebilirdi. Oysa dediğim gibi içerde birçok başka unsur da vardı. Neyse, gelecek yıllarda daha "zengin" En Zengin Yüz Türk'lerde buluşmak ümidiyle...

Sevda NUHOĞLU-SAMSUN

Bir "naylon" da benden!

"Naylon Ameliyatlar" başlıklı yazınızı bir solukta ve hayretle okudum. Gerek tıp öğrencisi iken, gerek meslek hayatımda tanık olduğum naylon ameliyatları anımsadım birden... O zamanlar pek anlam veremediğim bu gereksiz ameliyatların gerçek amacını bu yazınızdan sonra daha iyi anlamış bulunuyorum.

Bir anımı anlatmak istiyorum: Basur ameliyatı olmak için, Karadeniz sahilinde büyük bir şehrin büyük bir hastanesine yatmıştım. O yıllar henüz tıp talebesiyim... Bir akşam 13-14 yaşlarında bir çocuk yatırdılar koğuşumuza. Teşhis, "akut apandisit"ti. Herkesin bildiği gibi bu vakada ameliyat derhal yapılmalıydı. Oysa bu çocuk sabaha kadar uslu uslu hiçbir şikâyeti olmadan yattı. Ertesi gün ameliyat oldu. Şaşırmıştım. Okulda bize, "Akut apandisit en kısa sürede ameliyat edilir" diye öğrettikleri burada hükümsüzdü. Yayınınızdan sonra daha iyi anlıyorum: Kuşkusuz bu da bir naylon ameliyattı. **Nokta**'yı, böylesine bir konu üzerine gittiği için tebrik ediyor, sağlıkla ilgili yazılarınızın devamını diliyorum.

Dr. Atanur YILDIZ—AFYON

Süper bir yazı

Engin Ardıç'ın "Epestrefe" başlıklı yazısı gerçekten olağanüstü. İnsanı bu kadar etkileyen, tüyler ürperten bir anlatıma bundan ön-

Kilisedeki nikâh töreni

ce çok az rastladığımı sanıyorum. Dostluk ve geçmişe özlem kokan satırlardan öylesine çok etkilendim ki, son bölümlerinde gözyaşlarımı tutamaz hale geldim. Büyük bir gerçekçilik içinde, barış ve sevgi dolu olan yazınız, birbirine kardeş iki toplum arasındaki sorunların çözümünde oldukça yararlı olabilecek özellikler taşıyor. Zaten yazarlar, mürekkepli silahlarıyla en güçlü askerlerdir. Bunun en güzel örneğini veren Sayın Ardıç'a tebrikler. Derginizin bu sayısını, aramızdan ayrılmış eski İstanbulluların okumasını ne kadar çok isterdim....

Hakkı Emre GÖKÇE—İSTANBUL

Yalan mı?

"Türken Raus" başlıklı yazınızda belirtilen ayrıcalıklı uygulamanın çok yerinde olduğu kanısındayım. Kamu yetkilisi, yurttaşlarımızın gürültücü olduğunu söylerken haksız mı? Oturduğu çevreyi pis tutan, atlet fanilasının altına giydiği pijamasıyla çirkin görünümler yaratan, yabancıları sürekli bakışlarıyla rahatsız eden, biziz. Kaldı ki, DSİ belki de bir özel kulüp ya da dernek statüsünün gerekliliklerini yerine getirmekte, "Üye olmayan giremez!" kuralını işletmektedir. Her dileyen Orduevi'ne ya da kamu/özel yönetimindeki bir başka tesise girebilir mi? **Nokta**'nın böyle bir uygulamayı eleştirmesini değil, yansız bir dille ortaya koymasını beklerdim.

Tahir ÖZÇELİK—MARMARA ADASI

Haksızlık!

Haftalardır, derginizin "Okuyucu Mektupları" bölümünde Türkiye'deki özgün müzik hakkında çeşitli yazılar çıktı. Bu yazıların çoğunda kesin bir dille Ahmet Kaya'nın özgün müziğin öncüsü olmadığı, yaptığının, içinde sadece birkaç tanıdık dize geçen bir çeşit arabesk müzik olduğu söylendi. Bu haksızlıktır. Ben, 17 yaşında lise öğrencisi ve Ruhi Su, Edip Akbayram, Sadık Gürbüz, Zülfü Livaneli, Yeni Türkü ve Çağdaş Türkü de dinleyen bir okurunuzum. Hepsinden ayrı bir zevk alıyorum. Ancak Ahmet Kaya'nın da 30 Nisan 1987 gecesi İzmir Atatürk Spor Salonu'nda aynı hafta konser veren Mazhar-Fuat-Özkan üçlüsünün bin kişi toplayamadığı salona 10 bin kişi topladığına tanık oldum. Ahmet Kaya Türkiye'de artık geniş bir kitleye hitap etmekte, müziğiyle kitleleri coşturmaktadır. Ve ben onun yaptığı müziğin arabeskten kesinlikle farklı olduğuna inanıyorum. Benim gibi 10 binlerce Ahmet Kaya hayranının da aynı düşüncede olduğunu sanıyorum. Saygılarımla...

Neclâ ŞİRİN—İSTANBUL

Tiryakilik suç mu?

Dünyanın en gelişmiş ülkelerinde dahi sigara içmenin suç sayılabileceği doğrusu beni çok şaşırttı.

Ki özgürlüğü ön planda tutan, en ufak bir olayda insan hakları vs. tamı tamamına uygulanması için hiçbir şeyden feragat etmeyen bu ülkeler, insanlarının neyi içip neyi içmeyeceğini kurallarla belirler hale gelecekler.

İçerken iyi de ya sonra

Henüz ülkemizde bu olayın yaygınlaşmaması, (gerçi insan haklarının ne derecede uygulandığının tartışılır olduğu bir dönemde dahi olsa) kişilerin isteklerine bırakılması beni sevindiriyor. Dileğim bu konunun bir daha açılmamak üzere kapanması. Üstelik kendim müthiş bir tiryakiyim. Bununla övünmüyorum ama n'apalım alıştık bir kere...

Adem ATILGAN-KONYA

Çetin Altan'ın mantığı

Kusura bakmasın, Çetin Altan'ın mantığını hiç anlayamadım. Bir adamın özgürlüğünü savunmak için illa o adamın süper özgürlükçü mü olması lazım? Çetin Altan'a göre öyle. Çünkü, referandumda neden "hayır" oyu vereceğini açıklarken, "Özgürlük için mi uğraşıyor Demirel? Peki 141, 142, 163. maddeler gündeme geldiğinde

Çetin Altan

neden ağzını bıçak açmıyor?" diyor. Kanımca Çetin Altan, Demirel'e bu eleştiriyi yöneltirken yerden göğe kadar haklı ama, "hayır" oyu verirken de yerden göğe kadar haksız.

Hem allahaşkına kim koymuş bu yasağı? Bu soru da nerden çıktı demeyin. Bu soru önemli. Çünkü referandumda "hayır" demenin kimleri onaylamak anlamına geleceğini açıklığa kavuşturuyor bu soru. Son bir şey daha: Çetin Altan'ın Demirel'in bir daha siyaset yapmaması gerektiği düşüncesine tamamen katılıyorum. Halk, oylarıyla onu bundan men etmeli. Ama, Çetin Altan'la aramızda büyük bir fark var. Bu men, referandumda değil, Demirel'in de katılacağı yasaksız ilk seçimde gerçekleştirilmelidir.

Hakan VATAN-İSTANBUL

Yeter!

Yeter artık! Biz öğrenciler gelenlerle gidenlerin kafa yapılarına göre eğitim sisteminin değiştirilmesinden bıktık! Bizler ortaöğrenimimizi kazasız belasız bitirerek, üniversiteyi de intihar etmeden, uyuşturucu müptelası olmadan tamamlamak isteyen, içimiz okuma aşkıyla dolu, memleketimize yararlı olmaya çalışan öğrencileriz. Biz kobay olmaktan bıktık. Yönetile yönetile yönetmesini öğrenemedik. Bizlerin mi bu ülkeye yararlı olması bekleniyor? Yönetilen insan yönetmesini bilebilir mi?

Biz diyoruz ki, okuyan gençlik olarak: "Biraz daha ciddi bir öğretim!"

İTÜ ÖĞRENCİLERİ-İSTANBUL

Yine mi zenginler!

Değerli **Nokta** yazarları, ben Adana'dan sürekli okurunuzum. Her sene tekrarladığınız En Zengin 100 Türk yazılarına biraz ara verip, en fakir 100 Türk'ü araştırmanız kanısındayım. Ama belki de haklı olarak, En Zengin 100 Türk'ü tespit etmek daha kolayınıza geldi. Çünkü en fakir 100 Türk değil o sayının başlığı en fakir otuz milyon Türk olur, o zaman da bunları açıklamak için **Nokta** dergisinin ciltler halinde basılması gerekir. Hem fakirlerin imparatorları kim olacak? 25, 30 bin lirayla ayın sonunu getiremeyen 9 nüfuslu sihirbaz memurlar mı, yoksa boğaz tokluğuna fabrikada bekçilik yapanlar mı? Ama durun bakayım galiba haklısınız, fakirlerin imparatorunu bulmak galiba imkânsız ama, fakirleri bu hale getiren imparatoru buldum. Tamam canım ismi de dilinizin ucunda. Söyleyin bakayım, tamam işte o GREAT ÖZAL.

İmparator Koç

Şaban KURTULUŞ-ADANA

Okuyucu Mektupları için adres

Nokta Dergisi Okur Mektupları
Gelişim Yayınları
Levent / İSTANBUL

ABONE KOŞULLARI

Yurt içi
6 aylık: 15.000 TL.
1 yıllık: 29.900 TL.

Abone bedellerinin 128 139 no'lu Nokta Süreli Yayınlar A.Ş.
Posta çeki hesabına yatırılmasını rica ederiz.

Yurt dışı
(Yıllık-uçak postasıyla)
Avrupa ve Ortadoğu: 75 ABD Doları
ABD ve Uzakdoğu: 127 ABD Doları
Abone bedellerinin Yapı ve Kredi Bankası Nişantaşı Şubesi 615 147/6 no'lu hesaba transferini rica ederiz.

Eksik sayılar için adres:
Klodfarer Caddesi No 25
Cağaloğlu-İstanbul Tel: 527 74 64

Kıbrıs fiyatı: 1050 TL.

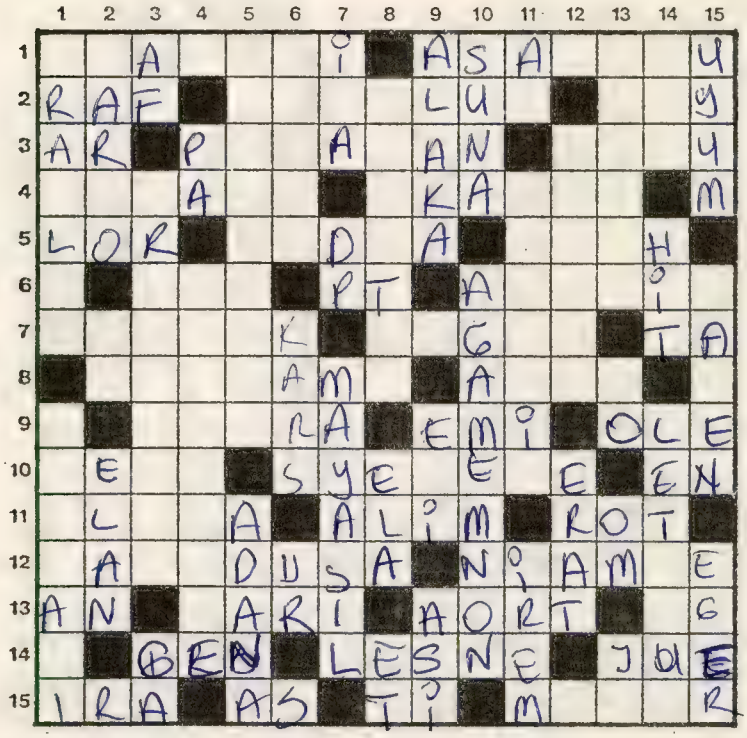

SOLDAN SAĞA: 1- 1805-1881 yılları arasında yaşamış, yaşamı hükümet darbeleri ve tutuklanmalarla (33 yıldan fazla hapis yatmıştır) geçmiş, Fransız radikalizminin efsaneleşmiş kahramanlarından biri olup işçi hareketi tarihinde önemli bir rol oynamış ünlü Fransız sosyalist kuramcı ve siyaset adamı - Çobanların çaldığı ıslık. **2-** Sergen - Kundaktaki çocukların avucunda biriken kir - Denk, eşit, eş. **3-** Bir yüzey ölçüsü birimi - Yurt dışında tarlası, bahçesi olan kimselere, serbestçe gidip gelmeleri için verilen belge - İpotek. **4-** Güney Afrika'da yaşayan yaban kedisi - Kendini beğenmiş kimseler için kullanılan bir alay sözü. **5-** Bir tür taze ve tuzsuz beyaz peynir - Yunan mitolojisinde Zeus'tan gebe kalıp **Tityos** adlı devi doğuran kız - Siirt'in bir ilçesi. **6-** Bulut - Platinin simgesi - Pamuk ipliğini sarmaya yarayan el çıkrığı. **7-** Arap gramerinde fiil çekim örnekleri bulunan kitap - Eski Türklerde gök tanrısı - Uzaklık anlatmakta kullanılan söz. **8-** Yunan mitolojisinde bereket ve toprak tanrıçası - Affetme, bağışlama. **9-** Büyük delikli kalbur - Bir tembih sözü - İspanyolların sevinç ünlemi. **10-** Eski dilde kilise, manastır - 1922 yılında doğmuş, uzun yıllar ülkesinde başkanlık yapmış **Julius** önadlı Tanzanialı devlet adamı - İki tarla arasındaki sınır. **11-** Hawaii'ye özgü, üzeri rengârenk çiçekli bir çeşit yazlık gömlek - Bilgin - Motorlu taşıtlarda direksiyon ile tekerlek arasındaki bağlantıyı sağlayan mil. **12-** Anadolu'nun bazı yörelerinde domatese verilen ad - Bir Afrika ülkesi olan Nijer'in başkenti. **13-** En kısa zaman süresi - Çanakkale Boğazı'nda, birçok deniz kazasının meydana geldiği burun - Ana atardamar - Yüz, çehre. **14-** Kuşaktan kuşağa ve gözeden göze geçen kalıtımsal öğe - Dilbilgisinde tümcenin öğelerinden biri - Bir gramlık bir kütlenin hızını saniyede bir santimetre artıran güç birimi. **15-** Seciye, karakter - İskambilde bir kâğıt - Boru sesi - Gazel ve kasidenin son beyiti.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- Körler tarafından kullanılan ve bulucusunun adını taşıyan kabartma yazı sistemi - Yeniçeri örgütünde görevi alaylarda selam törenlerini düzenlemek ve yönetmek olan subay. **2-** Denizcilikte, üzerine flokyelkenlerinin çekildiği sabit donanımlı tel halatlar - Mendelevyum elementinin simgesi - "Şimdi, henüz" anlamında kullanılan bir sözcük. **3-** Bağışlama - Güneş yörüngesinin her yıl biraz değişmesinden ileri gelen, gün tün eşitliği zamanının her yıl azıcık daha erken olması - Galyum elementinin simgesi. **4-** Ayak - Eskiden akıl hastanesine verilen ad. **5-** İngiltere ve ABD'de yaygın bir Protestan mezhebinin üyelerine verilen ad - Bir ilimiz. **6-** Yumuşak başlı - Renksiz ve kokusuz bir gaz - Tümör. **7-** Yapma, etme - Eski bir siyasal partinin kısa yazılışı - Daha çok parmaklarda olan ve derinlere kadar işleyen dolama. **8-** Operada perde açılmadan önce orkestranın çaldığı parça - Bir göz rengi - Bir gıda maddesi. **9-** İlgi - **Eridanus (Irmak)** takımyıldızının kısa yazılışı - İsyankâr. **10-** Erkek ördek - Birçok trajediye konu olmuş efsanevi Argos kralı. **11-** Bir renk - **Mavi kantaron** da denilen ve buğday tarlalarında mor renkli çiçekler açan bir bitki - Cennet. **12-** Bir Avrupa ülkesinin başkenti - Erden çavuşa kadar olan askerlere verilen ad. **13-** Celse - Japon lirik dramı - Kemiklerin yuvarlak ucu - Danimarka'nın plaka işareti. **14-** İslam'dan önce Kâbe'de duran üç puttan biri - Başarılı hafif müzik parçası - Demir, oksit ve alüminyum bakımından zengin, kırmızı renkli bir toprak. **15-** Ahenk - Bazı bitkilerden elde edilerek sepicilik ve hekimlikte kullanılan tadı buruk bir madde - Hayvanların sırtına konan belleme.

Hazırlayan: Sedat YAŞAYAN

Geçen haftanın çözümü

Her sakallı bebek değildir

Gelin de bozulmayın!.. Kırk yılda bir ülkemiz dünya çapında bir olay yaratacak, pek hoş bir alanda olmasa da "birincilik" tahtına oturacaktı. Sakallı bebekten söz ediyoruz. Eğer sakallı bebeğimizin dedikleri çıksaydı, kıyameti "bir Türk bebeği" haber vermiş olacaktı. Gerçi kıyamet koptuğu için başta Tan olmak üzere gazetelerimiz dünya âleme karşı "biz bilmiştik" diye caka satamayacaktı, ama olsun. Şerefi yeterdi... Heyhat! Bebeğimiz yalancı çıktı. Biz test sayfamızda bebeğe bu kadarcık bir serzenişle yetinip "doğrucu bir sakallı"dan söz edeceğiz: Nostradamus. 1503-1556 yılları arasında yaşayan ünlü Fransız kâhin, hâlâ konuşuluyor. Kitabı dilden dile çeviriliyor. Pek çok kişi Nostradamus'un dizelerinde geleceğin felaketlerinden ipuçları yakalamaya çalışıyor. Ama biz size bunları sormayacağız. Bayram'ın ikinci günü kopacak kıyameti beklemekten gerilen sinirlerinizi daha da bozmak istemiyoruz çünkü. Onun için Nostradamus'un geçmişte gerçekleşen (daha doğrusu bazılarınca öyle yorumlanan) kehanetlerini soracağız.

1. Kehanetleri zaman zaman insanı şaşkına çevirecek kadar ayrıntılı olan Nostradamus'un kendi çağının kralı II Herny'nin ölümü ile ilgili sözleri tam tamına gerçekleşmişti. Nostradamus'un 1555'te bildiği bu ölüm 1559'da nasıl gerçekleşmişti?

a) İsyancılar tarafından çırılçıplak uyurken
b) Nostradamus'un karısı ve kızı gibi difteriden
c) Bir turnuvada gözüne mızrak saplanarak
d) Eceliyle doksan dokuz yaşında

2. Nostradamus'un yüzyıllar önce bir dörtlüğünde sözünü ettiği "Marienne" aşağıdakilerden hangisidir?

a) Fransız İhtilalini sembolize eden kocasız kadın
b) İtalya'da çok yükselecek "ahlaksız" kadın
c) Rus İhtilalini sembolize eden işçi kadın
d) Müslümanların lanetlediği dinsiz kadın

3. Nostradamus İkinci Dünya Savaşı sonrası Almanya Başbakanı Condrad Adenauer'ı nasıl tanımlamıştı?

a) Cin gibi akıllı
b) Öküz kadar iri
c) Zümrüdü anka kadar yaşlı
d) Yılan gibi sinsi

4. "Ekmek bulamayanlar pasta yesin" sözü ile ünlü Fransız Kraliçesi Maria Antoniette de, Nostradamus kehanetlerinden payını almıştı. Bütünüyle doğru çıkan bu kehanet neydi?

a) Kraliçe'nin zindana atılacağı
b) Kızının öldürüleceği
c) Yargılanacağı
d) Giyotinle başının kesileceği

5. Fransız bir Katolik olan Nostradamus 1500'lü yıllarda Türkiye'nin Kurtuluş Savaşı'nı da önceden bilmişti. Nostradamus'un Atatürk'le aynı cümleleri kullandığı kehanet hangisiydi?

a) "Türkler düşmanlarını kovacaklar"
b) "Geldikleri gibi gidecekler sonunda"
c) "İstanbul yeniden alınacak Müslümanlarca"
d) "Ama kesin zafer var girdik kasım ayına"

6. "Ürkünç bir adam ve ifritler gibi kötü
Bağnazlığı yaymak için..... girecek
Bir cumhuriyet kuracak kapkara altı üstü
Ve çirkin suratıyla dünyayı tiksindirecek"

Bu kehaneti Nostradamus yüzyılımız için yapmıştı. Yer adını ipucu olmasın diye vermedik. Yoksa sormak için değil? Sorumuz "Çirkin suratlı adam." Kim dersiniz?

a) Kaddafi
b) Ortega
c) Pinochet
d) Humeyni

7. Nostrdamus'un oğlu Cesar da ünlüdür. Ama ilginç ölümüyle. Cesar nasıl ölmüştü?

a) Cinayet işleyeceği kehanetinde bulunduğu bir dük tarafından öldürüldü.
b) Babasının kehanetlerine inanmadığını her yerde söylediği için ölüdürüldü
c) Nostradamus'tan sonra yaşaması uğursuz sayıldığı için öldürüldü
d) Çıkmayan kehanetini kendisi gerçekleştirmek için bir kenti kundakladığı için öldürüldü

Yanıtlar: 1) c, **2)** a, **3)** c, **4)** d, **5)** b, **6)** d, **7)** d

KUTU KUTU / Salih MEMECAN

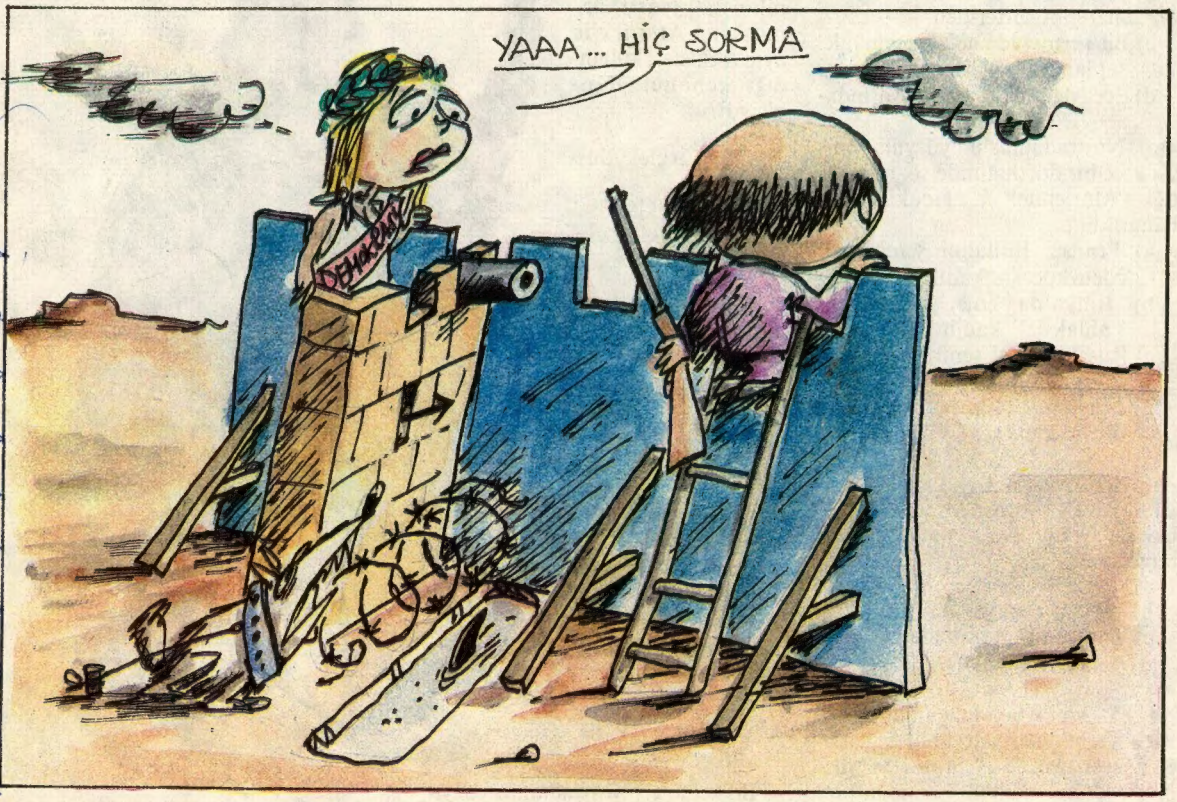

EKONOMİK SON FIRSAT!...

Hâlâ IBM PC'lerinize Bir Terminal Bağlama Şansınız Var!

"PC SHARE"

PC Share Nedir?

PC Share: Bir **IBM Monitör,** bir **IBM Klavye** (U.K.)'den meydana gelmiş terminalinizin; **IBM PC**'nize 15 m. uzaklığa kadar donanım ve yazılım özelliklerinin yardımıyla bağlanması olayıdır. Bu sistemin gerçekleşmesiyle; bir **IBM PC**'niz, 2 adet **IBM PC** gibi çalışmaya başlayacaktır. Çünkü **"PC Share"**in yardımıyla ana sistem hafızası, diski ve yazıcısı, iki giriş tarafından arzulandığı oranlarda paylaştırılır, bu da atıl olarak kullanılmakta olan tekli sisteminizin daha verimli bir şekilde değerlendirilmesi olayına dönüşür. Bunun örneklerine baktığımızda, bir ekrandan klasik ticari uygulamaların (Muhasebe, stok-fatura-cari gibi) çalışıldığı ortamlarda, diğer ekrandan da popüler iş programlarının (Lotus 123, Symphony, Database III+, Wordstar) gibi işlem görmesi söz konusudur. Ayrıca, arzulandığında aynı anda, her iki ekran kullanıcısı da, aynı program üzerinde çalışabilirler.

30 EYLÜL 1987'ye kadar geçerli fiyatlar:

1) **"PC Share" Terminal Sistemi** ..... **1.000.000.-TL.**
IBM Yeşil Ekran, IBM Klavye (U.K.), 15 metre ara kablo, donanım ve yazılım özellikleriyle komple.

2) **"PC Share + IBM PC/SFD"** ..... **3.750.000.-TL.**
2 Yeşil ekranlı, 2 klavyeli, 640 KB ana hafızalı, 360 KB disketli (5¼"), 20 MB Sabit diskli sistem komple.

NOT: "PC Share" kartı bir Zaki Corp. ürünüdür. Fiyatlarımıza KDV dahil değildir.

IBM Yetkili Satıcı Personal Computer

ALSİS

ALTINYILDIZ SİSTEM İLETİŞİM SERVİSLERİ A.Ş.
Ergenekon Cad. No:100 Şe-Tat İş Hanı Kat:2 No:215 Feriköy-İSTANBUL
Tel: 146 65 29 - 140 31 24 - 557 15 31 (15 Hat) Telex: 28824 ALIN tr.

ALSİS A.Ş. BİR ALTINYILDIZ ŞİRKETLER GRUBU KURULUŞUDUR.

HİÇ DENEDİNİZ Mİ?

YA BUGÜN ŞANSLI GÜNÜNÜZSE...

CASINO

Büyük Efes Oteli

Adres: Alsancak-İZMİR
Tel: 9 (51) 147 568

GRAND HOTEL TARABYA

Adres: Tarabya-İSTANBUL
Tel: 9 (1) 162 39 94

HOTEL MAÇKA

Adres: Maçka-İSTANBUL
Tel: 9 (1) 133 04 63

HOTEL ÇELİK PALAS

Adres: Çekirge-BURSA
Tel: 9 (24) 365 446

Saatler: 13.00 - 03.00